

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

FAALİYET RAPORU
24. DÖNEM 1. ve 2. YASAMA YILLARI

EYLÜL 2012

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU YAYINLARI NO: 11

FAALİYET RAPORU
24. DÖNEM 1. ve 2. YASAMA YILLARI

EYLÜL 2012

TBMM BASİMEVİ 2012

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
24. DÖNEM 1. ve 2. YASAMA YILLARI FAALİYET RAPORU

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından
yayınlanmıştır.**

**Bu Kitabın Dağıtımı TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından
yapılmaktadır.**

Yayın No: 11

Adres: TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
06543 Bakanlıklar ANKARA

Tel: 0 312 420 58 00-01
0 312 420 52 95-98

Faks: 0 312 420 52 97

E-posta: kefek@tbmm.gov.tr

URL: <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/index.htm>

Hazırlayan: Gökâlî İZMİR, Sezen CİVELEK, Gülhan AYGÜN, Ersin ÇELİK

Baskı: TBMM Basımevi, Ankara, 2012

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/index.htm>
adresinden yayınlarımıza ulaşabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	1
------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
--------------------	---

KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	5
---------------------------------------	---

1. Komisyonun Mision ve Vizyonu.....	5
2. Komisyonun Görev ve Yetkileri.....	5
3. Komisyonun Çalışma Yöntemi.....	6
4. Komisyona İlişkin Bilgiler.....	7
4.1. Tarihçe.....	7
4.2. Komisyonun Oluşumu.....	9
4.2.1. Komisyonun Üye Sayısı ve Üyelikler.....	9
4.2.2. Komisyon Çalışanları.....	10

İKİNCİBÖLÜM.....	11
------------------	----

KOMİSYONUNÇALIŞMALARI.....	11
----------------------------	----

1.24. Dönem 1. ve 2. Yasama Yıllarında Yapılan Komisyon Toplantıları ve Alınan Kararlar.....	11
1.1. Birinci Komisyon Toplantısı.....	11
1.2. İkinci Komisyon Toplantısı.....	11
1.3. Üçüncü Komisyon Toplantısı.....	12
1.4. Dördüncü Komisyon Toplantısı.....	12
1.5. Beşinci Komisyon Toplantısı	13
1.6. Altıncı Komisyon Toplantısı.....	13
1.7. Yedinci Komisyon Toplantısı.....	14
1.8. Sekizinci Komisyon Toplantısı.....	15
1.9. Dokuzuncu Komisyon Toplantısı.....	16
1.10. Onuncu Komisyon Toplantısı.....	16
1.11. Onbirinci Komisyon Toplantısı.....	17
1.12. Onikinci Komisyon Toplantısı.....	17
2. Komisyon Tarafından Hazırlanan Raporlar.....	18
2.1. Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu.....	18
2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu.....	22
3. Gerçekleştirilen Faaliyetler ve Kampanyalar.....	39
3.1. Çocuk Gelinler Projesi Final Toplantısı.....	39
3.2. ‘Biz de Varız’ Kampanyası Tanıtım Toplantısı.....	39
3.3. ‘Çalışma Yaşamında Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi’ Projesi ile İlgili Bilgi ve Deneyim Paylaşımı.....	40
3.4. Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Buluşması: Daha Eşit Bir Toplum İçin Ulusal Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Mekanizmasının Rolü.....	41

4. Komisyon'un Kabulleri ve Ziyaretleri.....	42
4.1. Ankara'daki Üniversitelerin Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı Başkanlıkları ile Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezleri Temsilcilerinin Katılımıyla Tanışma ve İstişare Toplantısı.....	42
4.2. Kalkınma Ajansları Genel Sekreterlerinin Ziyareti.....	43
4.3. Meme Sağlığı Derneği'nin Ziyareti.....	44
4.4. Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Direktörü Deniz EFENDİOĞLU'nun Komisyonu Ziyareti.....	44
4.5. Avrupa Parlamentosu Milletvekili Emine BOZKURT'un Ziyareti.....	45
4.6. İsveç'in Ankara Büyükelçisi Hakan AKESSON'un Ziyareti.....	46
4.7. Almanya Bavyera Eyaleti Meclis Başkanının Ziyareti.....	46
4.8. İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı Heyetinin Ziyareti.....	47
4.9. Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Heyetinin Ziyareti.....	47
4.10. Prof. Evan STARK ve ABD Büyükelçiliği Temsilcilerinden Oluşan ABD Heyetinin Ziyareti.....	48
4.11. Dünya Bankası Heyeti'nin Dünya Bankası 2012 Yılı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma Raporunu Sunmak Üzere Komisyonu Ziyareti.....	49
4.12. Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Mikael GUSTAFSSON'un Ziyareti.....	50
4.13. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyetinin BM Kadının Statüsü Komisyonu 56. Oturumuna Katılımı.....	50
4.14. Avrupa Parlamentosu'nda Düzenlenen "Eşit İşe Eşit Ücret" Konulu Parlamentolararası Toplantıya Katılım.....	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....53

TÜRKİYE'DE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE YÖNELİK ELVERİŞLİ ORTAMINTEŞVİKEDİLMESİORTAKPROGRAMI.....53

1. Proje Bilgileri.....	53
2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı Kampanyası (Daha Eşit ve Adil Bir Dünya için Yanımda Ol).....	55
2.1. PTT ile "Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol" Kampanyası Protokolü'nün İmzalanması	56
2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı Kampanyası Bölge Toplantıları.....	57
2.2.1.İstanbul Toplantısı.....	58
2.2.2.Bursa-Eskişehir-Bilecik Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Bursa).....	58
2.2.3.Balıkesir-Çanakkale Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Balıkesir).....	59
2.2.4.Tokat-Amasya-Çorum-Samsun Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Tokat).....	60

2.2.5.Gümüşhane-Giresun-Trabzon-Artvin-Ordu-Rize Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Gümüşhane).....	60
2.2.6.Malatya-Elazığ-Tunceli-Bingöl Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Malatya).....	61
3. Kanun Taraması.....	63
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	67
KOMİSYONA YAPILAN BAŞVURULAR.....	67
1. Dilekçeler.....	67
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	73
KOMİSYONA HAVALA EDİLEN TASARILAR VE TEKLİFLER.....	73
1. Tasarılar ve Teklifler.....	73
EK.....	79
BÖLGE TOPLANTILARINDA EDİNİLEN İSTATİSTİKİ VERİLER.....	79

SUNUŞ

Ülkemizde 2000’li yılların başından itibaren kadın haklarının geliştirilmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak başta Anayasa olmak üzere Medeni Kanunda, Ceza Kanununda, İş Kanununda ve daha birçok alanda kapsamlı yasal düzenlemeler, mevzuatta önemli değişiklikler yapıldı. Bu alandaki en önemli gelişmelerden biri de kadın haklarının korunması, geliştirilmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanmasından sorumlu bir birim olarak, 24 Mart 2009 tarihinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulması olmuştur. Öncesinde hükümet ve sivil toplum kuruluşlarının ağırlıklı olarak rol aldığı bu alana mahsus bir Komisyonun kurulması toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve ayrımcılıkla mücadelede önemli bir kurumsal boşluğu doldurmuş ve Meclisimizin bu alandaki çalışmalarına hız kazandırmıştır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kuruluşundan bugüne yoğun bir çalışma temposu içinde kadın haklarının korunması, geliştirilmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla, Kanun’un kendine verdiği görevleri yerine getirmektedir. Komisyon, kanun teklif ve tasarılarını görüşmekte ve rapor sunmakta; kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemekte; toplumsal sorunları inceleme, toplumu bilgilendirme, bilinçlendirme faaliyetlerinde bulunmakta ve yerel, ulusal ve uluslararası toplantı, panel, sempozyum vb. etkinlikler gerçekleştirmektedir.

Komisyon, 24 üncü dönem 1 inci ve 2 nci yasama yıllarında 12 Komisyon toplantısı gerçekleştirmiştir. Söz konusu toplantılarda kadın erkek fırsat eşitliğine ilişkin Komisyona havale edilen tasarı ve teklifler görüşülmüş, güncel sorunlar değerlendirilmiş, Komisyonun yapacağı faaliyetler kararlaştırılmış ve alt komisyon raporları ele alınmıştır.

Bu dönemde, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzda görüşülmüştür. İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen söz konusu uluslararası sözleşmeyi ilk imzalayan ve kanunlaştıran ülke Türkiye olmuştur.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı bu dönemde Komisyonumuzda görüşülen en önemli yasal düzenlemedir. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı Kanun ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Hazırlanmasında sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin yanı sıra İstanbul Sözleşmesi’nin göz önünde bulundurulduğu Kanun, kadına karşı şiddetin

önlenmesine yönelik olarak 4320 sayılı Kanuna nazaran önemli düzenleme ve yenilikler getirmiştir.

Yine bu dönemde, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından toplumu bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarının yanı sıra kadın konusunda toplumsal sorun haline gelmiş meseleler ele alınıp incelenmiştir. Bu bağlamda, geçici nitelikte oluşturulan alt komisyonlar tarafından toplumsal cinsiyet açısından anayasa ve medya konuları incelenmiş ve kapsamlı öneriler geliştirilmiştir. Komisyon, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü” ve “Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa” konularını araştırmak ve incelemek üzere iki alt komisyon kurulmasına karar vermiştir. “Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa” konulu Alt Komisyon, görev süresi içerisinde 12 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda kamu kurum ve kuruluşlarından, sivil toplum örgütlerinden ve üniversitelerden gelen temsilcilerin görüşleri alınmış ve bu görüşler Alt Komisyon üyeleri tarafından değerlendirilmiştir. Yine bu süre içerisinde dünya anayasaları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararları da uzmanlar tarafından incelenmiştir. Alt Komisyon tarafından hazırlanan “Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu”, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun 9. Toplantısı’nda kabul edilmiş ve Raporun bastırılarak dağıtılmasına karar verilmiştir. Rapor, Anayasa Uzlaşma Komisyonu’na da sunulmuştur. “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü” konulu Alt Komisyon da gerçekleştirdiği toplantılarda 52 kişiyi dinlemiş, Raporunu tamamlayarak Komisyona havale etmiştir. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu 12. Toplantısında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu”nu görüşerek kabul etmiş ve Raporun bastırılarak dağıtılmasına karar vermiştir. Her iki Rapor da, TBMM Basımevinde bastırılarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına dağıtılmıştır.

24 üncü dönem 1 inci ve 2 nci yasama yıllarında Komisyon, bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerini yerine getirirken sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde olmaya devam etmiştir. Komisyon yurtiçinde, Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği ve Sabancı Vakfı Toplumsal Gelişme Hibe Programı çerçevesinde desteklenen “Çocuk Gelinler” Projesinin Final Toplantısı, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü nedeniyle başlatılmış olan kadına karşı şiddet ile mücadelede ‘Biz de Varız’ Kampanyası İmza ve Tanıtım Toplantısı, Ankara’daki Üniversitelerin Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı Başkanlıkları ile Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri Temsilcilerinin Katılımıyla Tanışma ve İstişare Toplantısı, Çalışma Yaşamında Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi ile İlgili Bilgi ve Deneyim Paylaşımı Toplantısı gibi birçok etkinlik gerçekleştirmiştir.

Komisyon, 24 üncü dönem 1 inci ve 2 nci yasama yıllarında, BM Kalkınma Programı Türkiye ve BM Kadın ortaklığında yürütülmekte olan “Türkiye’de Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı” kapsamında çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Söz konusu proje ile ulusal toplumsal cinsiyet eşitliği

mekanizmalarının kurumsal kapasitelerini güçlendirerek toplumsal cinsiyetin yasa yapma ve karar verme süreçlerine dâhil edilmesi, yasa ve kararların mükellef bir şekilde uygulandığı, düzenli olarak izlendiği, değerlendirildiği ve gerekli durumlarda yeniden uyarlandığı bir ortamın desteklenmesi ve geliştirilmesi hedeflenmektedir. Proje kapsamında başlatılan ‘Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol’ Kampanyası ile toplumsal cinsiyet eşitliğini içselleştirmek ve bu konudaki toplum bilincini arttırmak amacıyla bölgesel toplantılar gerçekleştirilmiştir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimlerine göre yapılan bu toplantılar, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri, söz konusu illerin milletvekilleri, valileri, belediye başkanları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, kalkınma ajansları ve özel sektör temsilcilerinin katılımına ev sahipliği yapmıştır. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında 27 Ocak 2012 tarihinde İstanbul, 13-14 Nisan 2012 tarihlerinde Bursa-Bilecik-Eskişehir Bölgesi, 17-18 Mayıs 2012 tarihlerinde Balıkesir-Çanakkale Bölgesi, 24-25 Mayıs 2012 tarihlerinde Tokat-Çorum-Amasya-Samsun Bölgesi, 4-5 Temmuz 2012 tarihlerinde Gümüşhane-Giresun-Trabzon-Artvin-Ordu-Rize Bölgesi, 6-7 Temmuz 2012 tarihlerinde Malatya- Elazığ-Tunceli-Bingöl Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu Toplantıları gerçekleştirilmiştir.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile PTT arasında, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi kapsamında yürütülen “Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol” Kampanyası Protokolü imzalanmıştır. Bu Protokol kapsamında, Türkiye’deki her eve kadın haklarına ilişkin farkındalığı artırıcı, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik edici ve şiddet karşıtı broşürler ve afişler gönderilecektir. Projenin logosunu ve sloganını taşıyan objeler 2012 yılında sürekli pul olarak basılacak ve tüm posta gönderilerinde kullanılması sağlanacaktır.

Komisyon yurtiçi faaliyetlerinin yanı sıra uluslararası faaliyetlerde ve ziyaretlerde de bulunmaktadır. Bu çerçevede, Komisyon, kuruluşunun üçüncü yılında, BM Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği ile ortaklaşa olarak, Daha Eşit Bir Toplum İçin Ulusal Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Mekanizmasının Rolü temalı Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Buluşması’nı 22-23 Mart 2012 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirmiştir. Komisyon heyetlerimiz 26-29 Şubat 2012 tarihlerinde New York’ta Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu 56. Oturumuna ve 8 Mart 2012 tarihinde Avrupa Parlamentosu’nda düzenlenen “Eşit İşe Eşit Ücret” konulu parlamentolararası komisyon toplantısına katılmıştır. Komisyonumuz bu dönemde çok sayıda uluslararası heyeti de kabul etmiştir.

Komisyonumuz 24 üncü dönem 1 inci ve 2 nci yasama yıllarında, Komisyonumuza iletilen yazılı başvuruları – toplam 21 adet- değerlendirmeye almış ve görev alanına giren konularda gerekli işlemleri başlatmıştır. Bu şekilde idari makamları harekete geçiren Komisyonumuz, tespit edilen eksikliklere dikkat çekmiş ve önerilerde bulunmuştur.

TBMM 24 üncü dönem 1 inci ve 2 nci yasama yıllarında Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından yapılan çalışmaları içeren bu faaliyet raporunu kamuoyunun bilgisine sunarken, raporun Komisyonumuza ilişkin bilgi ihtiyacını karşılayacağını umuyoruz. Komisyonun yoğun bir tempoyla çalıştığı bu dönemde, desteğini bizden esirgemeyen TBMM Başkanlığına, bu çalışmalara özveriyle katılan tüm Komisyon üyesi milletvekillerine ve Komisyonumuzda görev yapan çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere çalışmalarımıza katkı veren ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına, akademisyenlere ve sivil toplum örgütlerine içtenlikle teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Azize Sibel GÖNÜL
Kocaeli Milletvekili
Komisyon Başkanı

BİRİNCİ BÖLÜM

KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1. Komisyonun Misyon ve Vizyonu

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun misyonu; kadın haklarının korunması ve geliştirilmesini sağlamak, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bilgilendirmektir.

Komisyonun vizyonu ise; kadın erkek fırsat eşitliğine ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerek uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim sağlamaktır.

2. Komisyonun Görev ve Yetkileri

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun görevleri 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanununun 3 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Komisyonun görevleri şunlardır:

- Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.

- Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yılı faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak.

- Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğör ölkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek.

- Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek.

- Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğı uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğör ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değışiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.

- Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu görevlerini yerine getirmek üzere, Komisyon görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngörülen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

3. Komisyonun Çalışma Yöntemi

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu çalışmalarını 25/02/2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ve TBMM İçtüzüğü hükümlerine göre yerine getirmektedir.

Komisyon kendisine yapılan başvurular üzerine olduğu gibi, herhangi bir başvuru olmaksızın da gerekli gördüğü konularda inceleme ve araştırma yapmaktadır. Ayrıca Komisyon üyeleri tarafından incelenmek üzere çeşitli konular gündeme getirilebilmektedir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu Rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve üzerinde görüşme açılabilir. Komisyon raporu, Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara Başkanlıkça gönderilir.

Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurularla ilgili, başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde bilgi verir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, bir denetim komisyonu olması nedeniyle TBMM tatilde olduğu zamanlarda da, TBMM Genel Kurulundan alınan kararlar çalışmalarına ara vermeksizin devam etmektedir.

4. Komisyona İlişkin Bilgiler

4.1. Tarihçe

Türkiye'nin, "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi"ni 1985 yılında imzalaması ve söz konusu Sözleşmenin 1986 yılında yürürlüğe girmesini takip eden süreçte, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren gerek uluslararası gelişmeler gerekse toplumsal talepler çerçevesinde ülkemizde kadın-erkek eşitliğini sağlayan/güçlendiren çok önemli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

1990 yılında ulusal mekanizma olarak Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1994 yılında Teşkilat Yasası iptal edilen Kurum, 6 Kasım 2004 tarihinde yürürlüğe giren Teşkilat Yasası ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak yeniden kurumsal yapıya kavuşmuştur.

1998 yılında Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

1999 yılında Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine konulan çekinceler kaldırılmıştır.

2000 yılında İhtiyari Protokol Türkiye tarafından imzalanmış ve 2003 yılında yürürlüğe girmiştir.

1.1.2002 tarihinde kadın-erkek eşitliği bakış açısı ile hazırlanmış olan Yeni Türk Medeni Kanunu, 18.1.2003 tarihinde ise Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

10.06.2003 tarihinde işçi işveren ilişkilerinde cinsiyet de dâhil olmak üzere ayrımcılık yapılamayacağı temeline dayalı 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir.

17.05.2004 tarihinde Anayasanın 10 uncu ve 90 ıncı maddelerinde kadın-erkek eşitliğini güçlendirecek nitelikte düzenlemeler yapılmıştır.

26.09.2004 tarihinde kabul edilen ve 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanununda kadınlar lehine önemli düzenlemeler yer almıştır.

26.04.2007 tarihinde Ailenin Korunmasına Dair Kanunun kapsamını genişleten kanun değişikliği yürürlüğe girmiştir.

Kadın erkek eşitliği konusunda yukarıda sayılan yasal gelişmelere rağmen, uygulamada sorunlar yaşandığı bir gerçektir. Kadın erkek eşitliği alanında önemli ilerlemeler sağlayan ülkelerde, kadın erkek eşitliğini sağlamak üzere kurulan ulusal mekanizmaların yanı sıra birbirini tamamlayacak ve parlamento içinde komisyon biçiminde çalışan yapılanmalara gidilmiştir. Örnek olarak Belçika'da Kadın ve Erkekler

İçin Fırsat Eşitliği Danışma Komitesi, Fransa'da Kadın Hakları ve Erkekler İçin Fırsat Eşitliği Delegasyonları, Portekiz'de Eşitlik, Fırsat Eşitliği ve Aile Parlamento Komitesi, İspanya'da İspanya Parlamentosu Kongre-Senato Karma Komisyonu, İngiltere'de Cinsiyet Eşitliği Grubu bulunmaktadır. Ayrıca, Avrupa Parlamentosunda da Kadın Hakları ve Fırsat Eşitliği Komitesi bulunmaktadır.

Türkiye'de ise 1990'lı yılların başından itibaren toplumsal cinsiyet eşitliği alanında faaliyet gösteren tek kurumsal mekanizmanın Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olduğu görülmekteydi. Daha sonraki süreçte, Anayasamızın 10 uncu maddesinde yer alan “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmü, ülkemizin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Araştırma Komisyonu Raporunda yer alan öneriler doğrultusunda ülkemizde de diğer ülke örneklerinde görüldüğü gibi kadın erkek eşitliğinin sağlanması için çalışacak yeni bir yapının daha kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede, Parlamento içerisinde, toplumsal cinsiyet alanına özgülenmiş bir komisyonun kurulması kararlaştırılmıştır. Kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında reform niteliğinde yasal düzenlemeler gerçekleştiren Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir komisyonun kurulmasının, ülkemizde kadın haklarının korunması ve fırsat eşitliğinin geliştirilmesi bakımından büyük önem arzettiği görülmüştür. Bu doğrultuda, Komisyon, 25 Şubat 2009 tarihinde kabul edilerek 24 Mart 2009 tarihinde yürürlüğe giren Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ile kurulmuştur.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun kurulması, başta Anayasa olmak üzere tüm mevzuatta, kadın-erkek eşitliğini garanti altına almak ve hiçbir alanda kadına karşı ayrımcılık yapılmamasını sağlamak üzere yapılan çalışmalara yeni bir ivme kazandırmıştır. Komisyonun kuruluşundan sonra gerçekleştirilen önemli düzenlemelerden bazıları şöyledir:

Anayasanın 10. maddesinde yer alan “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmüne, 2010 yılında yapılan değişiklikle “Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” hükmü eklenmiştir. Söz konusu değişiklikle Türkiye, Anayasasında bu tür hükümler bulunan az sayıda ülkeden biri olmuştur.

İstanbul Sözleşmesi olarak da adlandırılan, Türkiye dâhil 13 ülkenin katıldığı “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi” 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır. Türkiye, söz konusu uluslararası sözleşmeyi ilk imzalayan ve kanunlaştıran ülke olmuştur.

Toplumumuzda heyecanla karşılanan bir diğer gelişme de, 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”un 8 Mart 2012 tarihinde TBMM’de kabul edilmesi olmuştur. Kanun 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun ile, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Hazırlanmasında sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin yanı sıra İstanbul Sözleşmesi’nin göz önünde bulundurulduğu Kanun, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik çok önemli düzenlemeler ve yenilikler getirmiştir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, kuruluşundan bu yana, kadın haklarının korunması, geliştirilmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik faaliyetlerine hızla devam etmektedir.

4.2. Komisyonun Oluşumu

4.2.1. Komisyonun Üye Sayısı ve Üyelikler

Komisyonun ne şekilde oluşacağı, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunun 2 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Komisyonun üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. Her iki devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun 24 üncü dönem 1 inci ve 2 inci yasama yılında görev yapan üyeleri şöyledir:

Üyenin Adı Soyadı	Komisyon Görevi	Partisi	Seçim Çevresi
Azize Sibel GÖNÜL	Başkan	AK Parti	Kocaeli
Binnaz TOPRAK	Başkanvekili	CHP	İstanbul
Öznur ÇALIK	Başkanvekili	AK Parti	Malatya
Tülay KAYNARCA	Sözcü	AK Parti	İstanbul
Mesut DEDEOĞLU	Kâtip	MHP	Kahramanmaraş
Fatma SALMAN KOTAN	Üye	AK Parti	Ağrı
Mehmet Kerim YILDIZ	Üye	AK Parti	Ağrı
Nurdan ŞANLI	Üye	AK Parti	Ankara
Gürkut ACAR	Üye	CHP	Antalya
Gökçen ÖZDOĞAN ENÇ	Üye	AK Parti	Antalya
Ayşe Nedret AKOVA	Üye	CHP	Balıkesir
Canan CANDEMİR ÇELİK	Üye	AK Parti	Bursa
Nurcan DALBUDAK	Üye	AK Parti	Denizli
Ruhsar DEMİREL	Üye	MHP	Eskişehir
Kemalettin AYDIN	Üye	AK Parti	Gümüşhane
Sabahat AKKIRAY	Üye	CHP	İstanbul
Alev DEDEGİL	Üye	AK Parti	İstanbul
Sedef KÜÇÜK	Üye	CHP	İstanbul
Sebahat TUNCEL	Üye	BDP	İstanbul
Hülya GÜVEN	Üye	CHP	İzmir
Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY	Üye	AK Parti	Mardin
Mehmet Kasım GÜLPINAR	Üye	AK Parti	Şanlıurfa
Zeynep Armağan USLU	Üye	AK Parti	Şanlıurfa
Dilek YÜKSEL	Üye	AK Parti	Tokat
Safiye SEYMENOĞLU	Üye	AK Parti	Trabzon
Sadir DURMAZ	Üye	MHP	Yozgat

4.2.2. Komisyon Çalışanları

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, çalışmalarını yürütmek amacıyla bünyesinde çeşitli niteliklere sahip elemanlar bulundurmaktadır.

24 üncü dönem 1 inci yasama yılında Komisyonunda bir yasama uzmanı ve iki yasama uzman yardımcısı, 24 üncü dönem 2 nci yasama yılında da bir yasama uzmanı ve üç yasama uzman yardımcısı görevlendirilmiştir. Buna ek olarak evrak bürosunda olmak üzere bir memur Komisyonunda görev yapmaktadır.

Komisyonun kanunda kendisine verilen görevleri tam olarak yerine getirebilmesi, çalışmalarını çeşitlendirerek çoğaltması ve kurumsallaşmasını tamamlayabilmesi için personel sayısının artırılması önem arz etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

1. 24. Dönem 1. ve 2. Yasama Yıllarında Yapılan Komisyon Toplantıları ve Alınan Kararlar

1.1. Birinci Komisyon Toplantısı

13 Temmuz 2011 Çarşamba günü gerçekleştirilen ilk toplantıda, TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanlığına AK Parti Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL seçilmiştir. Komisyon Başkanvekilliklerine AK Parti Malatya Milletvekili Öznur ÇALIK ve CHP İstanbul Milletvekili Binnaz TOPRAK, Komisyon Sözcülüğüne AK Parti İstanbul Milletvekili Tülay KAYNARCA, Komisyon Kâtipliğine MHP Kahramanmaraş Milletvekili Mesut DEDEOĞLU seçilmiştir.

1.2. İkinci Komisyon Toplantısı

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 3 Kasım 2011 Perşembe günü AK Parti Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında toplandı.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN, Komisyona, yapılan çalışmalar hakkında bilgi verdi, milletvekillerinin sorularını cevapladı.

Toplumun yarısını oluşturan kadınlarla ilgili süreci, üç bakış açısıyla yönettiklerini ifade eden ŞAHİN, birey olarak kadının güçlendirilmesini önemsediklerini söyledi. ŞAHİN, kadının birey olarak güçlendirilmesinin, koruyucu, önleyici tedbir olarak karşılara çıktığını belirtti. ŞAHİN, kız çocuklarının eğitilmesinin, kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesinin, Bakanlığın en önemli çalışma alanlarını oluşturduğunu kaydetti.

Kadının şiddetten korunmasına yönelik yasa taslağına ilişkin çalışmaların tamamlanmak üzere olduğunu bildiren ŞAHİN, anayasa hukukçularıyla taslağın son değerlendirmesini yapacaklarını vurguladı. ŞAHİN, “Herhalde hiçbir kanun bu kadar görüş, öneri alınarak, bu kadar katılımcılıkla değerlendirilmemiştir. En son 221 derneğin görüşü alındı. İşin bütün muhataplarının görüşü alındı, ilk haline göre ciddi manada revize ederek bu aşamaya getirdik” diyerek katılımcılığa önem verildiğinin altını çizdi.

Komisyonunda ayrıca, Kadının Statüsü Genel Müdürü Özlem Bozkurt GEVREK, Genel Müdürlüğün faaliyetleri hakkında bir sunum yaptı.

Kamu kurumlarıyla eğitim protokolleri imzalandığını anımsatan GEVREK, 45 bin polis, 65 bin sağlık personeli, 326 aile mahkemesi hâkim ve savcısının eğitildiğini, 2015’te 100 bin din görevlisinin eğitilmesinin planlandığını bildirdi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Hatice KARA da, Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Kanun Taslağı hakkında bilgi verdi.

Eski Kanuna göre kapsamın daha geliştirildiğini, şiddetin tanımının yapıldığını belirten KARA, aile hâkimlerinin yorumlarıyla yüksek sesle konuşmanın bile şiddet kabul edilebileceğini söyledi.

Toplantıda ayrıca, Komisyon bünyesinde, “Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa” ve “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü” konulu iki alt komisyon kurulması kararlaştırıldı.

Komisyonunda, Yargıtay’ın 13 yaşındaki N.Ç.’nin, ‘sanıklarla kendi rızasıyla birlikte olduğu’ doğrultusundaki yerel mahkeme kararını onamasına ilişkin kararı da gündeme geldi.

Konuşmaların ardından Komisyon, davanın takipçisi olma ve kınama kararı aldı.

1.3. Üçüncü Komisyon Toplantısı

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 22 Kasım 2011 Salı günü 3. Toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasını Uygun Bulan Kanun Tasarısı, esas komisyon olarak TBMM Dışişleri Komisyonu’nda görüşülmeden önce, tali olarak TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda ele alındı.

Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında toplanan Komisyonunda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Hatice KARA ve Dışişleri Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Ali ONANER bilgi verdi.

Konuşmaların ardından Komisyonunda, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasını Uygun Bulan Kanun Tasarısı ile Türkiye Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Azerbaycan Aile Kadın ve Çocuk Sorunlarından Sorumlu Devlet Komitesi Arasında İşbirliği Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı benimsendi.

1.4. Dördüncü Komisyon Toplantısı

15 Aralık 2011 Perşembe günü gerçekleştirilen TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu 4. Toplantısında, Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL ile PTT Genel Müdürü Osman TURAL, “Daha Adil Bir Dünya için Yanımda Ol” kampanyası çerçevesinde “Biz de Varız” Bildirisini imzaladı.

PTT Genel Müdürü Osman TURAL, önemli bir projeye imza atmanın gururunu yaşadıklarını söyleyerek, PTT olarak “Biz de varız” dediklerini ve kurumunun her türlü imkânını Komisyon ve kadınların hizmetine sunduklarını belirtti.

TURAL, protokol çerçevesinde gerçekleştirilecek faaliyetleri anlattı. İmzalanan protokolü bütün PTT şubelerine asacaklarını ifade eden TURAL, mektupların üzerindeki gönderi flamlarına, ‘daha adil bir dünya için yanımda ol’ ifadesinin yazılacağını ve gönderilerin bu yazıyla iletileceğini belirtti. Yılda bir milyar mektup gönderildiği dikkate alındığında, bunun kampanya için bir milyar reklam anlamına geleceğini ifade etti.

Daha sonra Osman TURAL ve Azize Sibel GÖNÜL, “Biz de Varız” kampanyasının ortak protokolünü imzaladı.

1.5. Beşinci Komisyon Toplantısı

Komisyonun 26 Ocak 2012 Perşembe günü gerçekleştirilen 5. Toplantısında, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun BM Kadının Statüsü Komisyonu 56. Toplantısına katılmak için New York’a Şubat ve Mart aylarında çalışma ziyaretinde bulunmasına, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü konulu Alt Komisyonun TV, yazılı basın ve internet sitelerinin genel yayın yönetmenleri ve köşe yazarlarını dinleyeceği 5. Toplantısını medyanın merkezi olması sebebiyle İstanbul’da 8-10 Şubat 2012 tarihleri arasında gerçekleştirmesine, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kuruluş yıldönümü olan 24 Mart arifesinde 22-23 Mart tarihleri arasında Ankara’da uluslararası bir buluşma düzenlenmesine yönelik kararlar alınmıştır.

Toplantıda daha sonra, işçi statüsündeki babalara eşlerinin doğum yapması halinde memurlarda olduğu gibi izin verilmesini konu alan Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA’nın İş Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi görüşülerek, bazı maddelerini değiştirerek uygun görüşle Esas Komisyon olan Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna gönderilmesine karar verilmiştir.

1.6. Altıncı Komisyon Toplantısı

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 1 Mart 2012 Perşembe günü, saat 14.00’de Adalet Komisyonu’nda görüşülecek olan Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı’nı tali komisyon olarak görüşmek üzere Başkanvekili Öznur ÇALIK başkanlığında toplandı. Toplantıya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN ve Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcileri de katıldı. Toplantıda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından Başbakanlığa gönderilen ilk tasarının aynen kabul edilmesine ve eğitim, ihbar yükümlülüğü gibi maddelerin kanun tasarısı metnine eklenmesine karar verildi.

Başkanvekili Öznur ÇALIK gündeme geçmeden önce yasa tasarısı ile ilgili bazı hususlara değindi.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde daha kapsamlı ve günümüz şartlarına cevap verecek nitelikte yasal düzenlemenin en temel insan hakkı olan yaşam hakkının korunmasının yanı sıra ülkemizin uluslararası taahhütleri açısından da temel bir sorumluluk ve gereklilik olduğunu dile getiren ÇALIK, 4320 sayılı Kanunun hem uluslararası sözleşmelere uyumunun sağlanması gerekliliğinden hem de yeterli hale getirilmesi gerekliliğinden söz ederek bu Tasarının hem uyumu sağlamak hem de kadının insan hakkı ihlalinin ortadan kaldırılması amacıyla hep beraber yoğun bir çalışma sonucu hazırlandığını ve son haline getirildiğini belirtti.

ÇALIK, Kanun Tasarısının gerekçesinin okunmasından sonra Tasarının tümü üzerinde görüşülmesi için oya sundu. Komisyon üyeleri usul açısından söz alarak görüşlerini bildirdiler. Özellikle, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun söz konusu Tasarının görüşülmesi için esas komisyon olarak belirlenmesinin daha yerinde olduğuna ilişkin değerlendirmeler dile getirildi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN ise sözlerinde, kadına olan şiddetin toplumsal bir sorun olduğunu, bunun bir insan hakkı ihlali ve halk sağlığı sorunu olduğunu belirtti ve bu mücadelede gayret gösteren herkese teşekkürlerini belirtti. Kanunun temel yapısıyla medeni haline bakılmaksızın kadını koruyan, koruma kapsamını geliştiren, İstanbul Sözleşmesindeki şiddet tanımını aynen kabul eden önemli bir yasal altyapı getirdiğini aktardı. Kadının yaşam hakkının korunması için partiler üstü kalıp, süratle hareket ederek ve bütün sivil toplum örgütlerinin tecrübelerinden yararlanarak bu noktaya geldiğini vurguladı. Bir an önce bu sürecin tamamlanmasının hedeflendiğini belirtti.

Komisyon, Tasarının geneli üzerinde yürüttüğü çalışmalar neticesinde Tasarının esas Komisyon olan Adalet Komisyonuna, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Başbakanlığa iletilen ilk şekliyle gönderilmesine oy çokluğu ile karar verdi.

1.7. Yedinci Komisyon Toplantısı

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu 20 Mart 2012 Salı günü, Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 7. Toplantısını gerçekleştirdi.

Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, sözlerinde, her yıl Komisyonun kuruluş yıldönümü vesilesiyle bir uluslararası toplantı organize edildiğini, bu yıl da yine yüksek katılımlı bir organizasyon gerçekleştirileceğini ve bu etkinlikte Meclis Başkanı ile yurtdışından Bakan ve Komisyon Başkanlarının da bulunacağını belirtti. 22 Mart akşamı saat 19:30' da TBMM Tören Salonu'nda Komisyonun ev sahipliğinde bir resepsiyon da verileceğini duyurarak tüm milletvekillerini bu etkinliğe davet etti.

Uluslararası toplantıda, özellikle parlamento ve parlamento komisyonları ekseninde, ulusal toplumsal cinsiyet eşitliği sistematığının geliştirilmesi, politika ve uygulamaların izlenmesi konularının tartışılacağını ve bu bağlamda çeşitli panellerde Komisyon üyelerinin de yer alacağını belirtti. Komisyon toplantısında etkinlik programı ile ilgili görüş alışverişinde bulunuldu.

Başkan Azize Sibel GÖNÜL, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi kapsamında, yereldeki karar alma mekanizmalarının yöneticileri, milletvekilleri, valiler, kaymakamlar, belediye başkanları, sivil toplum kuruluşları ve o ilin bağlı olduğu kalkınma ajansına bağlı diğer illerden yetkililerin de katılacağı bölgesel toplantılar gerçekleştirileceğini belirterek, bu toplantıları gerçekleştirmek üzere Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre her bölgeden bir il olmak üzere 12 il belirlendiğini aktardı. Toplantı yapılacak iller ve takvim paylaşıldı.

Toplantı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün yapmış olduğu faaliyetlerle ilgili olarak Genel Müdür Ömer BOZOĞLU’nun Komisyon üyelerini bilgilendirmesiyle devam etti. BOZOĞLU, evlenecek çiftlere, farkındalık yaratmak amacıyla eğitim verileceğini belirtti ve Nisan ayında 2 ilde pilot uygulamaya başlanacak sosyal hizmet merkezleri hakkında da bilgi verdi. BOZOĞLU, evlilik öncesi eğitimle ilgili çalışmalarının devam ettiğini belirterek, gerekli rehberlik ve danışmanlıklar ile aileleri güçlendirme politikalarının bulunduğunu ifade etti.

TESEV Temsilcisi Öykü ULUÇAY yerel eşitlik mekanizmaları ile ilgili olarak bir sunum gerçekleştirdi. Türkiye’de çeşitli projeler ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün genelgeleri ile Eşitlik Mekanizmalarının yaygınlaştırılmaya çalışıldığını, ancak; kurumlar bünyesinde oluşturulan eşitlik birimleri ve komisyonlarının etkinliği ve verimliliğine yeterince odaklanılmadığını, yetki ve kapasite ile donatılmadan kurulan eşitlik mekanizmalarının ise atıl kalmaya mahkûm olduğunu belirterek, eşitlik ile ilgili atanmışlar ve seçilmişler arasındaki ilişkinin doğru tayin edilmesinin elzem olduğunu ve eşitlik birimlerinin birbirleri ile daha fazla iletişim halinde ve koordineli olmalarının önemini vurguladı.

1.8. Sekizinci Komisyon Toplantısı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun 16 Mayıs 2012 tarihli 8. Toplantısında, oluşturulması planlanan çalışma grupları (komiteler) milletvekilleri ile paylaşılmış ve milletvekillerine bu konudaki talep ve görüşlerini Komisyona iletmeleri hususu hatırlatılmıştır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, BM Kalkınma Programı ve BM Kadın ortaklığında yürütülen “Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi” kapsamında incelenmesi söz konusu olan

kanunların Projenin bilim heyetinin tavsiyeleri doğrultusunda değiştirilmiş son hali milletvekilleri ile paylaşılmıştır.

Komisyonun 8. Toplantısında, “Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa” Alt Komisyonunun raporu görüşülmüştür. Alt Komisyon Başkanı Bursa Milletvekili Canan Candemir ÇELİK, Raporun içeriğini komisyon üyesi milletvekilleri ile paylaşmış ve diğer komisyon üyeleri de Rapor hakkında söz alıp görüşlerini dile getirmiştir. Komisyon, Alt Komisyon raporunun bir hafta sonra tekrar görüşülmesine karar vermiştir.

1.9. Dokuzuncu Komisyon Toplantısı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun 23 Mayıs 2012 tarihli 9. Toplantısında, Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Alt Komisyon Raporu görüşülmüştür. Alt Komisyon Başkanı Canan Candemir ÇELİK’in, Alt Komisyonun kabul edip Komisyona sunduğu Rapor hakkında bilgi verdiği toplantıda, Komisyon üyeleri de rapor hakkında görüşlerini dile getirdiler.

Raporda dile getirilen çözüm önerilerinin Yeni Anayasa çalışmaları kapsamında dikkate alınmak üzere somutlaştırılması amacıyla anayasanın dili, kanun önünde eşitlik, ayrımcılık yasağı, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik alınabilecek geçici ve özel önlemler, anayasal gözetim mekanizmaları, aile, çalışma hayatında kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve milletlerarası andlaşmaların uygulanması başlıkları altında somut önerilerin Rapora eklenmesine yönelik değişiklik önerileri kabul edildi.

Komisyon, Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu’nda gerekli düzeltmelerin yapılmasının ardından basılarak dağıtılmasına karar verdi.

1.10. Onuncu Komisyon Toplantısı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun 31 Mayıs 2012 tarihli 10. Toplantısında, Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW) Üyesi ve ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Feride ACAR’ı, Türk Kadınlar Birliği Başkanı Sema KENDİRCİ ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürü Özlem Bozkurt GEVREK’i dinledi.

Toplantıda, BM CEDAW Komitesi Üyesi ACAR, CEDAW hakkında Komisyon üyelerine bilgi verdi. ACAR, sunumunda kadın erkek eşitliğinin uluslararası temel standartlarını, Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi’nde yer alan kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddete ilişkin düzenlemeleri ve CEDAW’ın Türkiye’den beklentilerini anlattı. ACAR, Türkiye’nin, BM’nin 9 temel insan hakları sözleşmesinden 8’ine imza attığını belirtti.

Komisyon toplantısının ikinci bölümünde ise Türk Kadınlar Birliği Başkanı Sema KENDİRCİ, CEDAW'a sunulan 'Gölge Raporlar' ve sivil toplum örgütü olarak yaptıkları çalışmalar hakkında komisyon üyelerini bilgilendirdi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürü Özlem Bozkurt GEVREK de Türkiye'nin CEDAW'a sunacağı ara dönem raporu taslağına ilişkin bilgi verdi. Ara dönem raporunun, CEDAW'ın nihai yorumlarına binaen başörtüsü takılmasına ilişkin yasağın etkileri ve yasağın ayrımcı sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin çalışmalar ile kadına yönelik şiddetle mücadele olmak üzere iki konuda hazırlandığını aktardı. GEVREK, Bakanlığın kadına yönelik şiddet ile ilgili çıkarılan yasa hakkında bilgilendirme faaliyetleri yürüttüğünü söyledi. GEVREK, kanun uygulayıcılarına verilen eğitim çalışmalarını da anlattı.

1.11. Onbirinci Komisyon Toplantısı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 14 Haziran 2012 tarihli 11. Toplantısı'nda, Komisyonun görev alanına giren gelişmelere ivedilikle müdahale edebilmek amacıyla, TBMM'nin tatilde olduğu dönemde çalışılmasına yönelik karar alındı.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Bütçe konulu bir alt komisyonun kurulması için yeni yasama yılının beklenmesine karar verildi.

Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Mikael GUSTAFSSON'un 12 Temmuz 2012 tarihinde Komisyonu ziyaret edeceği Komisyon üyeleri ile paylaşıldı.

Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi çerçevesinde gerçekleştirilen bölgesel toplantılar kapsamında Gümüşhane ve Malatya toplantıları için belirlenen tarihler paylaşıldı.

Komisyon, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın ASAN'ın, Kooperatifçilik Genel Müdürü İsmail KALENDER'in, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Krediler ve Özel Projeler Daire Başkanı Yavuz ER'in "kadın kooperatifleri: sorunlar ve çözüm önerileri" konulu sunumlarını dinledi.

1.12. Onikinci Komisyon Toplantısı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 29 Haziran 2012 tarihli 12. Toplantısında "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü" Konulu Alt Komisyon Raporu görüşüldü. Alt Komisyon Başkanı ve Şanlıurfa Milletvekili Zeynep Armağan USLU, Alt Komisyonun kabul edip Komisyona sunduğu Rapor hakkında bilgi verdi. USLU, eşitlikçi ve etik değerlere sahip bir medyanın, Türkiye'de kadınlara yönelik

ayrımcılıkla mücadelede büyük öneme sahip olacağını belirterek, eşitlikçi ve insani temsillerin hâkim olacağı medya düzeninin oluşumuna katkı sağlayacak adımların atılmasının bu alanda değişimi mümkün kılacağını söyledi ve Raporda yer alan önerileri ana başlıklarıyla paylaştı. Komisyon üyeleri Rapor hakkında görüşlerini dile getirdiler.

Komisyon, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu'nu kabul ederek, Raporun basılarak dağıtılmasına karar verdi.

2. Komisyon Tarafından Hazırlanan Raporlar

2.1. Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu

Alt Komisyon Çalışmaları

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 3.11.2011 tarihli 3. Toplantısında, "Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Alt Komisyon"un kurulmasına karar verilmiştir. Bursa Milletvekili Canan Candemir ÇELİK'in başkanlığını yürüttüğü Alt Komisyon'da 7 üye görev yapmıştır.

Alt Komisyon, görev süresi içerisinde 12 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda kamu kurum ve kuruluşlarından, sivil toplum örgütlerinden ve üniversitelerden gelen 35 temsilcinin görüşleri alınmış ve bu görüşler Alt Komisyon üyeleri tarafından değerlendirilmiştir. Yine bu süre içerisinde dünya anayasaları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları da uzmanlar tarafından incelenmiştir. Alt Komisyon, 9 Mayıs 2012 tarihinde gerçekleştirdiği 12. Toplantısında, Alt Komisyon Raporunu kabul edip Komisyona havale etmiştir. Rapor, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 23 Mayıs 2012 Çarşamba günü gerçekleştirdiği 9. Toplantısında kabul edilmiştir. Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na da sunulan Rapor, TBMM Basımevinde yayımlanmış ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına dağıtılmıştır.

Komisyon Raporunda Belirtilen Hususlar

Anayasalar insan hak ve özgürlüklerinin teminat altına alındığı metinlerdir. Her ülkenin özgün siyasal, tarihsel, sosyal, kültürel koşullarında şekillenen toplum sözleşmeleri olan anayasalar, o ülkenin vizyonunu gösterir, kendisi için planladığı gelecek hedefine doğru devlete ve vatandaşlara yükümlülükler yükler ve rehberlik eder.

Nüfusun yarısını oluşturan kadınların kendi yaşamları hakkında verilen kararlara yeterince katılmadığı, eksik temsil edildiği bir demokratik düzenin tam ve sağlıklı işlediği ileri sürülemez. Günümüzde kadınların statüsü, üstlendikleri roller ve topluma katkılarında esaslı değişiklikler olmakla birlikte toplumsal yaşamdaki güç ve sorumluluk dağılımında ve kaynaklara erişimde cinsiyet kaynaklı eşitsizlikler devam etmektedir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü belgelerinde yer alan tanımlamalarda da belirtildiği üzere, cinsiyet kavramı, sosyal bilimler literatüründe ve toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının kuramsal zemininde iki şekilde ele alınmaktadır. Bunlardan birincisini biyolojik cinsiyet kavramı oluşturmaktadır. “Toplumsal Cinsiyet” ve “Cinsiyet” kavramları arasındaki farka bakıldığında “cinsiyet”le kastedilenin aslında biyolojik cinsiyet olduğu görülmektedir. Biyolojik cinsiyet, bireyler arasındaki fiziksel farklılıkları tanımlar ve erkekler ile kadınlar arasındaki genel biyolojik farklara ilişkindir. Daha geniş bir ifadeyle, kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklerdir. “Toplumsal cinsiyet” ise, bu farklılıkların toplumsal ilişkilere taşınmasıdır. Toplumsal cinsiyet kavramı, belirli bir bağlamda erkeklerle kadınlar arasındaki toplumsal ilişkileri tanımlamak için kullanılır, erkeklerle kadınlar ve erkek çocuklarıyla kız çocukları arasındaki ilişkiye ve bu ilişkinin sosyal olarak nasıl kurulduğuna değinir. Başka bir deyişle, toplumun kadın ve erkeklerle verdiği roller, görev ve sorumluluklar toplumsal cinsiyet kavramında ifadesini bulmaktadır. Toplumsal cinsiyetin getirdiği roller dinamiktir ve içeriği zamanla değişebilir.

Ülkemizde toplumsal cinsiyet rolleri, aile bireylerinin yaşamlarını sürdürmeleri için ücret ödenmeksizin yapılan ve her gün tekrarlanan işleri, çocuk, yaşlı ve hasta bakımı da dâhil olmak üzere tüm aile içi sorumlulukları kadının görevi olarak tanımlamaktadır. Bu durum, kadınların kendilerini geliştirmelerini, siyasette, karar alma mekanizmalarında ve çalışma yaşamında etkin görevler alabilmelerini sağlayacak adımlar atabilmelerinin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Kadın ve erkeğin sorumlulukları paylaştığı eşitlikçi bir yapı için aile içi iş bölümü ve roller konusunda bir zihniyet değişimi sağlanmasına, bunun için de toplumsal cinsiyet eşitliği sağlamaya yönelik kamu politikalarına ve özel önlemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Kadınlar ve erkeklere eşit haklar sağlanması, devletin temel haklar ve özgürlükler alanında yerine getirmesi gereken en önemli görevlerden bir tanesidir. Çünkü eşitlik her şeyden önce bir insan hakkıdır ve bu hakkın çiğnenmesi de bir insan hakkı ihlalidir. İş hayatında, eğitimde, aile hayatında, sosyal yaşamda ve toplumun bütün katmanlarında toplumsal cinsiyet temelinde ayrımcılığın önüne geçilmesi, kadınlara ve erkeklere kendi potansiyellerini gerçekleştirme yolunda eşit haklar ve fırsatlar tanınması gerekmektedir.

Son yıllarda ülkemizde, kadınların durumlarının iyileştirilmesi yolunda yapılan düzenlemeler bu sorunun çözülmesi ve zihinlerdeki yanlış algıların değişmesi adına oldukça ümit vericidir. Bu konuda çıkartılan yasalar, yönetmelikler, genelgeler ve Anayasada yapılan değişikliklerle birlikte toplumu bilinçlendirme faaliyetlerindeki artış, bir devlet politikası olarak bu sorunla yüzleşildiğinin ve çözümü için çeşitli yolların denendiğinin en önemli göstergeleridir.

Ülkemiz için tarihi bir fırsat olan Yeni Anayasa yapım sürecinde kadın-erkek eşitliğinin Yeni Anayasada tam ve eksiksiz bir şekilde tesis edilmesi meselesi çok boyutlu, birçok alanı ve tartışmayı kapsayan bir meseledir. Anayasalarda kadın-erkek

eşitliğini sağlamaya yönelik çok geniş düzenlemeler olmasının bu alanda istenen seviyeye bizi bir anda taşımayacağı aşikârdır. Toplumsal bir mesele olan kadın-erkek eşitsizliğinin çözümünde yasal düzenlemelerle birlikte toplumsal bilincin dönüştürülmesine de ihtiyaç vardır.

Yeni Anayasada toplumun her katmanında kadın-erkek eşitliğini sağlamak ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak yolunda yapılacak düzenlemeler ve oluşturulacak mekanizmalar toplumsal cinsiyetin ana politikalara yerleştirilmesi için önemli bir fırsat yaratacaktır. Kadınlar ve erkeklerle eşit haklar ve fırsatlar tanınması, toplumsal cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılması yolunda alınacak yasal önlemler öncülüğünde toplumsal cinsiyet duyarlılığının tüm kamu kurum ve kuruluşlarında sağlanması toplumsal bilincin dönüşmesine de katkı sağlayacaktır. Böylelikle nüfusun yarısını oluşturan kadınların toplumsal yaşama etkili katılımları mümkün olacak, kadınlar ve erkeklerin insan haklarından eşit olarak yararlandığı daha adil ve demokratik bir toplumsal düzenin önü açılacaktır.

Bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitliğinin Yeni Anayasa'da tesisi açısından Komisyonumuzun önerileri şu şekildedir:

a) Anayasanın Dili

- Anayasa yazımında kadınlar ve erkeklerle eşit yaklaşan tarafsız bir dilin tercih edilmesi, bireylere ve gruplara gönderme yaparken 'kadınlar ve erkekler' ifadesinin kullanılması (kadın-erkek eşitliğine) cinsiyet eşitliğine dair zihinsel kalıpların dönüştürülmesine katkı sağlayacaktır.

b) Eşitlik

- Kanun Önünde Eşitliğe ilişkin mevcut anayasa maddesinin muhafaza edilmesi yararlı olacaktır.

- Eşitliğin sonuçlarda ve maddi anlamda eşitliğe yer verecek şekilde düzenlenmesi yararlı olacaktır.

- Atama ve seçimle oluşan tüm karar organlarında kadınların temsil ve katılımını artırmak için Devlete teşvik edici önlem alma sorumluluğu yüklenmesi yararlı olacaktır. (geçici ve özel önlem)

- Anayasanın Başlangıç Bölümünde, devletin temel amaç ve görevlerine ilişkin maddesinde, eşitlikle ilgili maddesinde kadın ve erkeğin eşit bir şekilde yansıtılması, kadın-erkek fırsat eşitliği ya da cinsiyet eşitliği ifadelerinin kullanılması yararlı olacaktır. Anayasanın temel haklar ve ödevler çerçevesinde düzenlenen kişi hakları ve ödevleri, sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler ile siyasi haklar ve ödevlere ilişkin bölümlerinin ve Cumhuriyetin temel organları ile mali ve ekonomik hükümleri düzenleyen kısımlarının ilgili maddelerinde de benzer ifadelere yer verilmesine dikkat edilmelidir.

- Herkes, bireyler, vatandaşlar ifadeleri yerine ‘kadınlar ve erkekler’ ibaresinin kullanılması yararlı olacaktır.

- Kadınların ve erkeklerin siyasi, sosyal, ekonomik, medeni ve kültürel alanlarda, fırsat eşitliği hakkı dâhil olmak üzere eşit muamele hakkına sahip olduğunun vurgulanması yararlı olacaktır.

- Cinsiyet eşitliğinin sadece kadın hakları bakımından değil temelde insan hakları bakımından ele alınması yararlı olacaktır.

- İnsan hakları ve insan onurunun ön planda tutulması yararlı olacaktır.

c) Ayrımcılık Yasağı

- Ayrımcılık maddesinde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep, kültür, etnik köken ve benzeri sebeplerin yanı sıra kadınlarla ilgili olarak (toplumsal cinsiyet, hamilelik, medeni durum ve kıyafete dayalı) dolaylı ve doğrudan ayrımcılık yapılamayacağını belirtilmesi yararlı olacaktır.

ç) Geçici ve Özel Önlemler

- Siyasi partilerin seçimle gelen mevkilere erişimde kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlayacak şekilde faaliyet göstermesi yolunda hükümlerin yer alması ve pozitif ayrımcılığın devam ettirilmesi yararlı olacaktır.

- Anayasal organlarda (Anayasa Mahkemesi, HSYK, vs.), üniversitelerde, kamu kurumlarının ve özel sektörün üst düzey temsilciliklerinde, meslek örgütlerinde, sendikalarda, yeni oluşturulacak mekanizmalarda karar alma mevkilerine erişimde kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması yararlı olacaktır.

d) Anayasal Gözetim Mekanizmaları

- Eşitlik sağlanması ve ayrımcılık yasağı ile ilgili olarak;

- İnsan Hakları İzleme Kurumu

- Kamu Denetçiliği Kurumu

- Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurumu

- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Kurumu gibi Anayasal gözetim mekanizmaları

oluşturulmalıdır.

- Oluşturulacak bu mekanizmaların alt birimleri oluşturulmalıdır.

• Bu mekanizmaların yapılanmalarında kadın-erkek fırsat eşitliği göz önünde bulundurulmalıdır.

e) Aile

• Toplumun temel taşı aile ile ilgili maddede kadına ve erkeğe eşit haklar ve sorumluluklar yüklenmeli ve eşler arasında hak eşitliği vurgulanmalıdır.

f) Çalışma Hayatı

• Çalışan kadının işi ve aile hayatını uyumlaştırması için (çocuk/yaşlı/engelli bakımı/kreş/ebeveyn izni vs. konularında) devlete tedbir alma yükümlülüğü getirilmelidir.

• Ekonomik ve Sosyal Konsey'in cinsiyet eşitliğine ve/veya kadın-erkek fırsat ve imkân eşitliğine dayalı ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında hükümete istişari nitelikte görüş bildirmesi sağlanmalıdır.

• Herhangi bir sebeple kadınların (ve erkeklerin) kamu hizmetlerinden, eğitim ve çalışma hakkından mahrum edilemeyeceğinin açıkça belirtilmesi yararlı olacaktır.

g) Şiddetin Önlenmesi

• Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı ile ailenin korunması ve çocuk haklarına ilişkin anayasa maddelerinde devletin, kadınları ve çocukları her türlü istismara ve şiddete karşı koruyucu tedbirleri alacağını ve cinsiyete dayalı, töre ve namus saikiyle oluşabilecek şiddeti önleme konusunda devletin pozitif yükümlülüğünün vurgulanması yararlı olacaktır.

ğ) Milletlerarası Andlaşmaların Uygulanması

• Anayasa Mahkemesine kanunların Anayasa'ya uygunluk denetimi yanında temel hak ve hürriyetlere ilişkin milletlerarası anlaşmalara uygunluk denetimi yetkisinin verilmesi yararlı olacaktır.

2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu

Alt Komisyon Çalışmaları

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 3.11.2011 tarihli 3. toplantısında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Alt Komisyon”un kurulmasına karar verilmiştir. Şanlıurfa Milletvekili Zeynep Karahan USLU'nun başkanlığını yürüttüğü Alt Komisyon'da 7 üye görev almıştır.

Alt Komisyon, çalışma süresi içinde TBMM’de alt komisyon başkanının seçimi ve komisyon çalışmalarında izlenecek yöntemin belirlenmesine yönelik bir toplantı; konuyla ilgili kamu kurumu temsilcileri, sivil toplum örgütleri, akademisyenlerin yanı sıra medya profesyonellerinin de dinlenildiği beş toplantı yapmıştır. Alt Komisyon, ayrıca, İstanbul’a bir çalışma ziyareti gerçekleştirerek iki gün boyunca medya profesyonellerini dinlediği toplam altı oturumu bulunan bir toplantı daha gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirdiği toplantılarda toplam 52 kişiyi dinleyen Alt Komisyon, Raporunu tamamlayarak Komisyona havale etmiştir. Rapor Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun 29 Haziran 2012 Cuma günü gerçekleştirdiği 12. Toplantısında kabul edilmiş ve TBMM Basımevince yayımlanarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına dağıtılmıştır.

Komisyon Raporunda Belirtilen Hususlar

Toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumun demokratik, adaletli ve refah üreten bir bütün olabilmesi için kaçınılmaz bir zorunluluktur. Stuart Mill’in sözleriyle “bir toplumun sahip olduğu uygarlık seviyesini ölçmek için kadının hayat şartlarına bakmak gerekir”. Bu bağlamda Türkiye’ye bakıldığında bir yandan büyük bir değişim söz konusu olup, kadınlar toplumun birçok alanında ve yönetim kademelerinde etkin statüleri sahip olmaya başlamakta, haklarını daha fazla sahiplenmekte iken diğer tarafta geleneksel, kalıp yargısal tutumlar da yerini korumakta ve ilerleme önünde engel oluşturmaktadır.

Günümüz dünyasında medyanın sahip olduğu büyük güç ise adeta iki tarafı keskin bir bıçak gibi kadın algısını dönüştürebilmek adına -tüm mecralar bazında- büyük handikaplara ama aynı zamanda büyük imkânlarla sahiptir. Eşitlikçi ve etik değerlere yaslanan bir medya, Türkiye’de kadınlara yönelik ayrımcılıkla mücadelede büyük öneme sahip olacaktır. Ancak zihinsel değişimlerin bir anda olmasını, birçok mecradan oluşan, çok çeşitli arka planlara sahip olabilen medyanın bugünden yarına değişmesini beklemek gerçekçi değildir. Fakat tüm medya kuruluşlarının altına imza koydukları “Etik İlkeler”de yer alan din, ırk, mezhep, cinsiyet ayrımı yapmama ölçütlerine nasıl ırkçılık, dinsel ya da mezhepsel ayrımcılık anlamında önemli ölçüde uyuluyorsa aynı hassasiyeti kadına karşı ayrımcılık anlamında da gösteren bir zemine olan ihtiyaç da çok nettir.

Dolayısıyla afaki beklentilerle meseleye yaklaşmayan ancak süreklilik ilkesiyle yürütülecek ve her biri büyük bir yapbozun küçük parçaları olarak daha eşitlikçi ve insani temsillerin hâkim olacağı bir medya düzeninin oluşumuna katkı sağlayacak adımların atılması değişimi mümkün kılacaktır.

Bu kavrayışla Komisyonumuz toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında medyanın oynayacağı rolü artırmak amacıyla çeşitli önerileri tüm paydaşların dikkatine sunmaktadır.

Eğitim Çalışmaları

Eğitim çalışmaları hem toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması sürecinde medyanın sağlayacağı katkının artırılması ve medyanın daha eşitlikçi ve etik yayınlar yapmasını sağlamak için hem de medyanın ve süreçlerinin daha iyi tanınmasını öğrencilere ve vatandaşlara göstermesi açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede:

1. Tüm Kademelerdeki Medya Profesyonellerine Etik Eğitimler: Türkiye’de medya profesyonellerine yönelik etik eğitim çalışmaları çok azdır. Üyelik sürecinde olduğumuz AB’ye üye ülkelerde medyada etik konusunda birçok eğitim düzenlenmektedir. Bu çerçevede eşitlikçi ve etik değerleri içselleştirmiş bir medya için dünyada olduğu gibi tüm kademelerdeki medya profesyonellerine yönelik etik eğitimler/bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmelidir. Bu etik eğitimlerin gerçekleştirildiği ülkelerde olduğu gibi toplumsal cinsiyet eşitliği de konu başlığı olarak yer almalıdır. Eğitimler için Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) bütçesinden belirli bir yüzde kaynak olarak ayrılmalıdır. Zira 6112 sayılı Kanun gereğince RTÜK’ün “yayın hizmetlerinin ülkemizde gelişmesini sağlayacak çalışma ve teşviklerde bulunmak; medya hizmet sağlayıcılarının çalışanlarına yönelik eğitim ve sertifika programları düzenlemek ve sertifika vermek.” görevi bulunmaktadır.

Bu eğitimlerin verilmesi demokrat bir ülke olmanın temel gereklerinden toplumsal cinsiyet eşitliğinin medyada yansımalarını bulmasını sağlama konusunda büyük katkı sağlayacaktır. Eğitimlerde kullanılacak materyallere çeşitli alanlara göre kadın uzmanların yer aldığı bir liste ile ayrımcı olmayan bir medya için temel olarak neler yapılması ve nelerden uzak durulması gerektiğini örneklerle açıklayan bir el kitabı mutlaka eklenmelidir.

2. Yerel Medyaya Yönelik Farkındalık Artırıcı Eğitimler: Yerel medya çalışanlarına yönelik olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında farkındalık kazandırmayı amaçlayan eğitim çalışmaları da bir hayli önemlidir. KSGM tarafından 2008 yılından bu yana gerçekleştirilen Yerel Medya Eğitimleri Ankara, İzmir, Şanlıurfa, Gaziantep, İstanbul, Trabzon, Kars ve Antalyada gerçekleştirilmiştir. Yerel Medya Atölyelerine 170 medya profesyoneli katılım sağlamıştır. 2011 yılında bu eğitimler yapılmamış olsa da 2012 yılı bütçesinde iki atölye çalışması yapılması öngörülmüştür. Sadece 8 ilde gerçekleştirilmiş olan bu çalışmaların sayısı artmalı ve ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır.

3. Medya Konusunda Çalışan Kamu Kurumlarını Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Hale Getirmek: Başta RTÜK olmak üzere medya ile ilgili tüm kamu kuruluşlarına yönelik olarak toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve medya konusunda eğitimler gerçekleştirilmelidir. 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’da toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet ile ilgili maddeler bulunmaktadır. İlgili alanlarda denetimlerin daha doğru ve yerinde yapılabilmesi için RTÜK uzmanlarına yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği/

kadına yönelik şiddet ve medya eğitimi verilmelidir. Zira 12 Aralık 2011 tarihli Alt Komisyon Toplantısı'nda RTÜK Başkanı da toplumsal cinsiyet eşitliği alanında yapılacak denetlemeye ilişkin olarak bir içtihadın oluşmadığını belirtmiştir. Ancak RTÜK bünyesinde çalışan uzmanlara en son Aralık 2005 tarihinde toplumsal cinsiyete duyarlılık ve medyada cinsiyetçilik konularını kapsayan bir bilgilendirme programı düzenlenmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği alanında eğitim almamış uzmanların kanunda ilgili maddeler yer alsa da doğru bir denetleme yapması güç olacaktır. Kamu yayıncılığı gerçekleştiren TRT'de ise özellikle yapım biriminde çalışan personele bu alanda eğitimler verilmelidir. Böylelikle TRT'nin kamu yayıncılığı anlayışını yerine getirirken tüm yurttaşlara –kadın, erkek ayrımı yapmaksızın- eşit mesafede durma sorumluluğunu yerine getirme yolunda adımlar atılmış olacaktır. Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün 25-29 Temmuz 2011 tarihlerinde personeline düzenlediği hizmet içi eğitimlerde “toplumsal cinsiyet eşitliği” ile “kadın ve medya” konularına yer vermiş olması olumlu bir gelişmedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerini personeline vermesi gereken diğer kamu kuruluşları ise Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Anadolu Ajansı'dır.

Kurum içi eğitimlere dâhil edilerek verilecek toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri ile kamu kurumları sorumluluk alanını genişletmiş olacaktır. Bu eğitimlerde toplumsal cinsiyet alanından akademisyen ve uzmanlarla işbirliği yapılması gereği de unutulmamalıdır. Bu eğitimler için üniversitelerin kadın çalışmaları/araştırmaları merkezleri ile KSGM'den destek alınmalıdır.

4. Geleceği Garanti Altına Almak: ‘Toplumsal Cinsiyet ve Medya Dersi’: İletişim fakültelerinde eğitim gören öğrenciler geleceğin medya profesyonelleri olarak nitelendirilebilir. İletişim fakültelerinin müfredatına konu ile ilgili derslerin eklenmesi medyada toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına uzun vadede önemli bir kazanım sağlayacaktır. Keza alternatif haber siteleri gibi ortamlarda daha çok gençlerin yer aldığı düşünülecek olursa bu tip çabaların kısa vadede etkili olabileceği de öngörülmektedir. Türkiye’de eğitim veren 59 iletişim fakültesi bulunmaktadır (YÖK ile e-posta iletişimi, 20 Haziran 2012). “Toplumsal Cinsiyet ve Medya” dersi ise bunlardan yalnızca 12’sinde seçmeli olarak okutulmaktadır. “Toplumsal Cinsiyet ve Medya” dersinin okutulduğu fakülte sayısının çok düşük bir oranda kalmış olması nedeniyle dersin tüm iletişim fakültelerinde zorunlu ders statüsüne sahip olmasının sağlanması önerilmektedir. Bu hedefe, konunun önemine yönelik hassasiyet gösterecek tüm İletişim Fakülteleri yöneticilerinin, Bölüm Başkanlıklarının ve onay verecek kuruluş olan YÖK’ün inisiyatif sergilemesi ile kolaylıkla ulaşılabilecektir.

5. Öğrenciler Atölye Çalışmaları ile Üreterek İçselleştiriyor: İletişim fakülteleri öğrencilerinde yaratılacak farkındalık medyayı da değiştirecektir. Çünkü bugünün İletişim Fakültesi öğrencileri birkaç yıl içerisinde medya sektörüne çalışan olarak katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bu fakültelerde eğitim gören öğrenciler için ilave çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar arasında en etkilisi öğrencilerin üretim etkinlikleri de gerçekleştirdiği Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyeleri’dir. KSGM

tarafından gerçekleştirilen Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyesi ile iletişim fakültesi öğrencilerine toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında farkındalık kazandırmak amaçlanmaktadır. Öğrenciler gazete, radyo, televizyon, fotoğraf ve reklam atölyelerinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında çeşitli üretimler gerçekleştirmektedir. Üniversiteler ile işbirliği¹ içerisinde Ankara, Eskişehir, İzmir ve Antalya'da gerçekleştirilen çalışmalara bugüne kadar 259 öğrenci katılmıştır. 2011 yılında Atölye çalışması düzenlenmemiştir. 2012 yılında iki adet atölye düzenlenmesi planlanmaktadır. Türkiye'de her yıl 3.000'in üzerinde öğrencinin iletişim fakültelerine kayıt yaptırdığı düşünülürse KSGM'nin ulaşabildiği rakamın az olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda finansmanı KSGM'nin yatırım bütçesinden sağlanan atölye sayıları artırılmalıdır.

Nesillerin Medyayı Doğru Anlamasını Sağlamak için Medya Okuryazarlığı

Medyanın doğru analizi demokratik bir ülke için büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda medya okuryazarlığı, medyayı tanımaya dönük bir bilinç ve bilgilenme alanı olup farklı formatlardaki (televizyon, video, sinema, reklamlar, internet v.s.) mesajlara erişim, çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği şeklinde kısaca tanımlanmaktadır. Medya okuryazarlığı, izleyicilerin iletişim araçlarından aldıkları enformasyonu yorumlamasını mümkün kılan ve onların, medya içeriği hakkında bağımsız kararlar geliştirmelerine izin veren eleştirel bir düşünme yeteneğidir. Yazma ve okuma, konuşma ve dinleme, yeni teknolojilere erişim, eleştirel seyretme ve çok çeşitli teknolojileri kullanarak kendi mesajlarını yaratma yeteneğini de kapsamaktadır. (Aktaş, 2007; İnal, 2009). Medya Okuryazarlığı ile izleyicinin medyayı bilinçli okumasına katkı yapılmakta, kendini rahat ifade edebilmesi, toplumsal hayata daha aktif ve yapıcı iştiraki sağlanmakta; izleyiciye medya iletilerini doğru algılayabilecek donanımına sahip olma ve zamanla iletiler üretebilme yeteneği kazandırılmaktadır. (<http://www.medyaoakuryazarligi.org.tr/nedir.html>).

Okullarda medya okuryazarlığı dersi verilmesi ise Türkiye'de AK Parti hükümeti döneminde 2006 yılında RTÜK ve MEB arasındaki işbirliği sonucu başlamıştır. Bu işbirliği çalışması bu alanda atılmış olumlu bir başlangıç adımı olarak değerlendirilebilir; ancak bu alandaki gelişimin devamlılığının sağlanması, bu girişimin daha etkin ve verimli hale getirilebilmesi için yapılması gereken pek çok şey olduğunu da eklemek gerekmektedir. Öncelikle ders kapsamında kullanılan materyaller yetersizdir. Bunun yanında öğretmenlerin bu alandaki formasyon eksiklikleri de ciddi boyuttadır. Bununla birlikte medya konusunda herhangi bir eğitim almamış öğretmenlerin yeterliliklerinin arttırılması ve gelişimlerinin sağlanması için atölye çalışması vb. herhangi bir destekleyici çalışma da başlatılmıştır. Dersin işleniş biçimi, verimliliği öğretmenlerin istekliliği ve çabası ölçөгindedir. Sonuç olarak medyada cinsiyete dayalı ayrımcılığın ele alınması; dolayısıyla medya okuryazarlığı ders programının toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında gerçekleştirdiği katkı öğretmenin bakış açısıyla, farkındalığı ve duyarlılığıyla sınırlı kalmaktadır. Yapılan

1 Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyelerinin düzenlenmesi için KSGM'nin işbirliği gerçekleştirdiği üniversiteler, Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi'dir.

çalışmalara bakıldığında ders kapsamında öğrencilerin kendi medya iletilerinin oluşturulması yönünde pratik uygulamalara yer verilmemektedir. Oysaki ğrencilerin medya endüstrisini tanımaları ve medya metinlerindeki anlamın temsiller aracılığıyla nasıl inşa edildiğini kavramaları açısından pratik uygulamalar önemli katkılar sunabilir. Dolayısıyla medyayı sorgulayabilmek, medyayı ayrıntılı bir biçimde analiz edebilmek, yeni medya iletileri oluşturabilmeyi ve bunları ifade edebilmeyi de içinde barındırmaktadır (Binark ve Gencel Bek, 2007; Toker, 2010)Medya okuryazarlığı dersinin medyada cinsiyetçilikle mücadeleye, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmalara ne ölçüde katkı sağladığının ele alınması, medya okuryazarlığı eğitim programıyla elde edilmesi beklenen hedeflere ulaşma bakımından önem taşımaktadır. Oysaki medyanın çocuklar ve gençler üzerindeki etkisi kısa vadeli olarak ve “ocuklar şiddete özeniyor mu” gibi dar bir perspektiften ele alınarak değerlendirilmektedir. Ancak medya, önemli bir aktarım aracıdır ve uzun vadedeki etkisi de son derece önemlidir. Dolayısıyla, medya okuryazarlığı dersi bu noktada önem kazanmakta olup, ders içeriklerinde eleştirel bir yaklaşım benimsenmemektedir; tam tersine hâkim değerler pekiştirilmektedir. Oysa medya okuryazarlığı uygulamaları, bireylerin medyanın üretim ilişkileri konusunda daha bilgili, “teki”ne saygılı, duyarlı yurttaşlar olmalarına katkıda bulunmayı ve ötekileştirici değerleri ve mekanizmaları dönüştürmeyi hedeflemelidir. Dolayısıyla medya okuryazarlığının bu bakış açısıyla ele alınması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin hayata geçirilmesinde önemli bir fırsat sunabilir (Binark ve Gencel Bek, 2007; Uğur Tanrıöver vd. 2008). Bu ervede medya okuryazarlığı ile ilgili öneriler aşağıda sıralanmıştır:

6. Medya Okuryazarı Bir Türkiye İçin: Yetişkin kadın ve kız çocukları için internet ve bilgisayar okuryazarlığını geliştirmek üzere bu alandaki eşitsizliği giderecek kullanım pratiklerini destekleyecek dijital okuryazarlık kursları verilmelidir. Böylelikle kadınların internet erişimlerini sağlamanın yanı sıra internette doğru aramayı ve farklı içeriklere yönelmeyi de kullanabilme kapasiteleri geliştirilecektir. Yetişkin kadın ve kız çocukları için yapılacak bu faaliyetlerin yanı sıra tüm vatandaşlara yönelik toplumsal cinsiyet eşitliğini de geliştirecek nitelikte medya okuryazarlığı kursları düzenlenmelidir. Mill Eğitim Bakanlığı’nın Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ne göre bireylere “ağımızın bilimsel, teknolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerine uyumlarını sağlayıcı eğitim imknları hazırlamak” ve “gelişim özelliklerine dayalı bireysel yeterlilikleri doğrultusunda bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamak” görevleri bulunmaktadır. Bu ervede Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak halk eğitim merkezlerinin verdiği kurslar aracılığıyla, iletişim fakültesi mezunlarının kadrosuz usta öğretici olarak istihdam edilmesi yoluyla illerden ilçelere değin, okul binalarının boş olduğu uygun saat ve günlerde bu eğitimlerin verilmesi sağlanmalıdır. Yerel Yönetimler bu etkinliklerin yapılmasında işbirliği yapılacak kuruluş olacaktır.

7. Medya Okuryazarlığı Dersini Eşitliğe Duyarlı Hale Getirmek: İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıflarda seçmeli olarak okutulan medya okuryazarlığı dersi toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çok önemli bir fırsat taşımaktadır. Zira bu yaşlarda ilke

ve değerler çocukların zihinsel süzgeçlerine güçlü bir biçimde yerleşecektir. Dersin içeriği ve materyalleri ile bunları ele alan çalışmalar incelendiğinde; dersin bu yapısıyla cinsiyet eşitliği farkındalığının gelişmesine katkı sağlamayan bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Eşitlikle ilgili tek gönderme amaçlar arasında yer alan kazandırmak istenen değerler bölümünde sayılan 15 değerden birinin eşitlik olmasıdır. Üstelik burada toplumsal cinsiyet eşitliği değil; genel anlamda eşitlikten bahsedilmektedir. Oysa “Medya okuryazarlığı dersinin toplumsal cinsiyet eşitliğini kapsamı” KSGM 2008-2013 Ulusal Eylem Planında bir strateji olarak belirlenmiş ancak bu yönde önemli bir adım atılmamıştır. Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ders programı kapsamında kullanılan materyaller UNESCO tarafından üretilen materyaller de dikkate alınarak eleştirel bağlamda yeniden gözden geçirilmelidir. Örneğin “Radyo” başlıklı VI. Ünite’de aile bireylerinin radyo programlarına yönelik tercihlerine ilişkin konuşmaların cinsiyetçi bir bakış açısını yansıttığını söylemek mümkündür. Söz konusu örnekte geleneksel cinsiyet rolleri çerçevesinde anne bir tür tencereden ve yemeklerin yağsız da pişirilebileceğinden bahsederken; baba haberleri dinlemeyi tercih ettiğini belirtmektedir (Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı). Ders materyallerinden cinsiyetçi öğeler tümüyle ayıklanmalı, ders etkinlikleri toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla hazırlanmalıdır.

Bu çerçevede medya okuryazarlığı dersinin hem bütün içeriği toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı hale getirilmeli hem de söz konusu materyallerin hazırlanmasında toplumsal cinsiyet bakış açısı gözetilerek medyanın mevcut eşitsizlikleri yeniden üreten bir araç olduğu vurgusuyla ilgili bölümlere toplumsal cinsiyet eşitliği ve medyada kadınların yer alışı biçimlerine ilişkin örnek ve materyaller eklenmelidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği farklı ülkelerde farklı niteliklerle ders materyali içinde yerini almaktadır. Örneğin Kanada’daki materyalin birçok yerinde medyada cinsiyetçilik üzerine etkinlikler bulunmaktadır (Canadian Teachers’ Federation, 2009). ABD’de medya okuryazarlığı dersi ile ilgili önemli kuruluşlardan Medya Okuryazarlığı Merkezinin (The Center for Media Literacy, 2011) önerilerinde medyadaki cinsiyetçiliğin analizi önemli bir yer tutmaktadır. İsveç, İngiltere, İskoçya gibi ülkeler ile UNESCO tarafından hazırlanan Medya Eğitimi materyalinin birçok yerinde “medyada cinsiyetçilik”, “kadınların medyada temsili” ve “toplumsal cinsiyet ile ilgili kalıp yargılar” a vurgu yapılmıştır (UNESCO, 2006).

Ders programı kapsamında kitap vb. materyallerin hazırlanmasının bir uzmanlık alanı olarak görülmesi gerektiği düşüncesiyle ders kapsamında kullanılacak materyallerin hazırlanmasında iletişim alanında uzman kişilerin yanı sıra, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü çalışanları ve Üniversitelerin Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalları’nda görevli öğretim üyeleri başta olmak üzere bu alanda uzman kişilerin de katkısı alınmalıdır.

Dersin içeriğinin yanı sıra dersi veren öğretmenlere yönelik toplumsal cinsiyet konusunda atölye çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Böylelikle ders toplumsal cinsiyet eşitliğine daha fazla katkı sağlar hale getirilecektir. Dersi sosyal bilimler öğretmenleri

vermektedir. Ancak 12.01.2012 tarihli 4. Alt Komisyon toplantısında Prof. Dr. Yasemin İncoğlu'nun da vurguladığı gibi bu doğru bir yaklaşım değildir. Dersin Öneri 4'te belirtildiği gibi toplumsal cinsiyet eşitliğini zorunlu ders olarak alan formasyon almış iletişim fakültesi mezunları tarafından verilmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönünde başarı sağlanacaktır.

Son olarak medya okuryazarlığı dersinin içine RTÜK'e şikâyet mekanizması eklenmeli ve böylece çocuklar küçük yaştan itibaren kendilerini rahatsız eden görüntüleri RTÜK'e şikâyet etme bilincini kazanmalıdır. Ders içeriğinde özdenetim mekanizmalarının önemine daha fazla vurgu yapılmalı ve bunlar daha detaylı anlatılmalıdır.

Araştırmalar

Toplumsal cinsiyet ve medya üzerine çok tartışılan alanlardan biri olmasına rağmen bu tartışmalar genelde az sayıdaki araştırma ya da gözlemlere dayanarak gerçekleştirilmektedir. Oysa bir alanda yapılmak istenen dönüşümlerin gerçekleşmesi için bu alanı tüm detaylarıyla ve boyutlarıyla görmek şarttır. Oluşturulacak politikaların daha etkili ve gerçekçi olması, söylenen sözün daha güçlü olabilmesi için bilimsel çalışmalara dayalı olmaları açık bir gerekliliktir. Ancak toplumsal cinsiyet ve medya alanında oluşturulacak politikalara yön verecek çok az çalışma görülmektedir. Bu nedenle:

8. Medyayı Daha İyi Analiz Etmek: Özellikle gazete ve televizyonlar için hem medya içeriğine hem de medyada çalışan kadın profesyonellere yönelik nicel/nitel araştırmaların yapılması son derece önemlidir. Ancak bu tip araştırmaların belirli bir sistematik çerçevede yapılmaması, gerekli faydayı göstermesini engellemektedir. Çünkü birçok sektöre nazaran medyada özellikle çalışan kademesinde çok hızlı değişimler görülmektedir. Ya da en çok izlenen tür olan yerli diziler veya gündüz kuşağı programları ile ilgili yapılmış araştırmalar, üzerlerinden birkaç yıl geçtikten sonra popülerliğini yitirmektedir; çünkü bu programların yerini yeni programlarda farklı içerikler almaktadır. Üstelik belirli aralıklarla yapılmayan araştırmaların bir sonucu olarak gelişim ya da değişimin seviyesi ölçülememektedir. Bu nedenle bu çalışmaların rutin bir biçimde yapılmasının programlanması gerekmektedir. Böylelikle değişim hakkında fikir sahibi olmak söz konusu olacaktır. Medya içeriğine yönelik çalışmalar ve medyada çalışan kadınlara yönelik nicel çalışmalar için KSGM; medyada çalışan kadınlara yönelik nitel çalışmalarda ise TÜİK görevlendirilmelidir. TÜİK hâlihazırda medyaya yönelik "Yazılı Medya İstatistikleri" ve "Radyo ve Televizyon Kurumları İstatistikleri"ni düzenli olarak derlemektedir. Bu çalışmalar aracılığıyla medya çalışanlarına yönelik genel verilere ulaşılsa da kadın meslek profesyonellerine yönelik spesifik ve detaylı verilere ulaşılamamaktadır. Artık toplumsal kavrayışı biçimlendirmede çok önemli rolü olan internet medyası çalışanları ile ilgili ise henüz bir çalışma yapılmamıştır.

9. İnsanlar Medyayı Nasıl İzler: Alt komisyon çalışmaları sırasında ortaya konan bir diğer eksiklik ise Türkiye’de akademik çalışmalarda kadın ve erkek izler kitleye yönelik çalışmaların yeterince yapılmamasıdır. Türkiye’de iletişim alanında birçok akademisyen ve araştırmacı çeşitli araştırmalar yapsa da bireylerin medyada izlediği/okuduğu/dinlediği iletileri nasıl anlamlandırdığını ortaya koyan alımlama araştırmaları çok az sayıdadır. Oysa alımlama araştırmaları medya izleme alışkanlıklarının bilinmesini sağlayacak önemli bir araçtır. Bu sorunun çözülmesi için iki yöntem görülmektedir. Birincisi, üniversitelerdeki yüksek lisans ve doktora tezlerinde bu alana yönelimin sağlanmasıdır. Bunun için İletişim Fakültelerinin Dekanlıklarına yönlendirilecek ‘Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Alt Komisyonu’ olarak mevcut durumun ve araştırma ihtiyacının altının çizildiği bir mektup aracılığıyla konuya dikkat çekilmelidir. İkinci yöntem ise akademik araştırma projeleriyle toplantı ve yayınları teşvik eden ve destekleyen TÜBİTAK’ın izler kitleye yönelik araştırma projelerini Öncelikli Alanlar kapsamına alarak desteklemesidir. TÜBİTAK desteklediği akademik çalışmalarda bu eksikliği dikkate almalı ve izlerkitleyi ölçümlemeye/değerlendirmeye yönelik çalışmalara destek vermelidir.

10. Kadınlara Yönelik Çalışmalara Kolay Ulaşmak: Komisyon toplantılarında akademisyenlerin üzerinde önemle durduğu bir sorun da Türkiye’de kadın ve medya başta olmak üzere kadınlara yönelik çalışmaların birbirinden kopuk ilerlemesi ve çalışmalardan haberdar olunamaması olarak gösterilmiştir. Bunu çözmek için ise büyük bir Online Bibliyografya projesi gerçekleştirilmelidir. Böyle bir proje ile biri de medya olmak üzere ana başlıklara ayrılan toplumsal cinsiyet çalışmaları belirli bir havuzda toplanacak ve internet aracılığıyla bu çalışmaların künyelerine ya da kullanıma açık olanlarda çalışmaların kendilerine bu havuz aracılığıyla ulaşılacaktır. Böylelikle internet de bir medya mecrası olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kullanılmış olacaktır. Bu tarz bir çalışma için sorumlu kuruluşlar ise çalışmanın idari yönetimi açısından KSGM ve teknik/altyapı açısından TÜBİTAK’tır. Çalışmanın daha etkili sonuç vermesi için, YÖK, kamu kurum/kuruluşları, düşünce kuruluşları da dâhil olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının işbirliği gerekmektedir. Bu çalışma proje olarak bir defaya mahsus yapılmalı; ancak gerekli alt yapı kurulduktan sonra çalışmanın sürekliliği de sağlanmalı ve belirli aralıklarla güncellenen Türkiye’de kadın/toplumsal cinsiyet alanında yapılan tüm çalışmaların -en azından- bilgisine ulaşılabilen bir sistem oluşturulmalıdır. Finansmanı için KSGM Kalkınma Bakanlığı’nın onaylayacağı Yatırım Bütçesinde projelendirmelidir. Teknik destek içinse KSGM ve TÜBİTAK arasında bir protokol imzalanmalıdır.

Özdenetim

Günümüz medya yapılanmasında toplumsal talepleri karşılamak ve evrensel doğruları yakalamak adına en önemli hususların başında özdenetim gelmektedir.

Özdenetim kavramı kuruluşun kendi kendisini denetlemesi veya benzer kuruluşların bir çatı altında toplanmalarından doğan örgütlenmeleri sonucu gerçekleşen denetimi ifade etmektedir. Bir başka deyişle özdenetim, hiçbir yasal

yaptırım söz konusu olmadan bir takım ahlâk kuralları çerçevesinde kişilerin, kurumların, örgütlerin veya toplumların kendi kendilerini denetlemesidir. Özdenetimin en önemli faydaları hızlı ve serbest olması, herkesin ulaşımına açık olması, sorumlu bir basın anlayışının sürdürülebilmesi, yönetim ve hesap verilebilirlik olarak sıralanmaktadır (Alemdar, 1990; EASA, 1999; Demir, 2006; Durmuş, 2011).

Birleşik Krallık'ta 1990 yılında basın üzerinde yasal sınırlamaların artması gerektiği tartışmaları çerçevesinde basının denetlenmesinin nasıl olması gerektiğini ortaya koymak amacıyla bir komite oluşturulmuştur. Komitenin başkanı David Calcutt hazırladığı rapor ile resmi olmayan bir denetim olarak özdenetimin etkili bir şekilde çalışabileceğini ortaya koymuştur. Ancak raporda şu da eklenmiştir: “Bu, basın için sıkı bir testtir; eğer bu testi geçemezse şikâyetler için yasal ve resmi bir sistem tavsiye etmekten başka seçenek kalmamaktadır.” Bunun ardından 1991 yılında kurulan Basın Şikâyet Komisyonu (PCC) halen etkili bir biçimde faaliyetlerini yürütmektedir (www.pcc.org.uk/; Press Complaints Commission, 2012)

Bu çerçevede Türk medyası daha etik içerikleri üretmek için özdenetimi geliştirmek zorundadır. Türkiye’de ise özdenetim çok etkisizdir. Özdenetimin gelişmediği ülkelerde içeriğin daha sıkı denetlenmesi sonucu doğabilmektedir. Bu sonucun doğmaması ve medyaya bakışın yasakçı bir yöne savrulmaması ve özdenetimin daha etkin olması için aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

11. Basının Kendini Denetlemesi: Bilindiği gibi basında RTÜK benzeri bir denetleyici kuruluş yoktur. Dünya örneklerinde de basında etik konusunda daha çok özdenetimin uygulandığı görülmektedir. Üyelik sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği’ne üye ülkelere bakıldığında sektörün özdenetimi kendiliğinden yaptığı (İngiltere, İsveç vb.) ülkeler haricinde Avusturya, Danimarka, Finlandiya gibi birçok ülkede de yasal zorunluluk olarak özdenetimin uygulandığı görülmektedir (Center for Media and Communication Studies, 2012). Avrupa örneklerinde de görüldüğü gibi özdenetimin bütüncül bir biçimde ele alındığı; tüm tarafların yer aldığı bir konsey daha etkilidir. Bu nedenle öncelikle mevcut basın konseyinin tüm yazılı medyayı içerecek şekilde yeniden yapılandırılması konusunda fikir birliği aranmalı; bu sağlanamazsa yeni bir yapılanmaya gidilmelidir. Bir yıl içerisinde gazeteler özdenetimi sağlamak için gönüllü olarak bu yollardan birini seçmezse her gazeteye özdenetim yapan bir medya derneğine/konseyine üye olma zorunluluğu getirilmelidir. Böylelikle kamu otoritesi zoruyla herhangi bir dernek işaret edilmemiş olurken diğer taraftan özdenetim garanti altına alınacaktır. Bu çerçevede 5187 sayılı Basın Kanununun “Beyanname Verilmesi” başlıklı 7. maddesine kayıt için verilen beyanname “sürelî yayının uluslararası standartlarda özdenetim yapan bir derneğe üye olma” bilgisi de eklenmelidir.

12. Medyayı Teşvik Edecek Toplumsal Tepkinin Yönlendirilmesi: Türkiye’de insanlar medyadan şikâyetçidir. Ancak çeşitli araştırmaların da gösterdiği gibi insanlar medyadan rahatsız olsa da tepkilerini çok düşük oranlarda demokratik

hakları olan “şikâyet mekanizmalarını” kullanma yönünde aktif hale getirmektedirler (Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı [SETA], 2011; ATHGM,2012). Özdenetim mekanizmaları ise demokratik bir toplum olmanın gereği olarak toplumsal duyarlılıkların, medya içeriklerine yönelik tepkilerin kanalize edilmesi için ideal bir araçtır. Bu nedenle RTÜK tarafından özdenetim mekanizmalarının varlığı ve kullanım metodlarının topluma anlatılacağı çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu kapsamda kamu spotları ve broşürler hazırlanmalıdır.

İçerik Sınıflandırma

Bu sistemde medyanın çeşitli mecralarındaki içerik cinsellik, şiddet, madde kullanımı istismarı, küfür vb. konularda izleyicilere uygunluk açısından sınıflandırılmaktadır. Sansür sistemi yerine sınıflandırma sistemi kullanımı bir hayli yaygındır. Bu sistem, iki konuda bilgi vermektedir. Bunlar, programın olası zararlı içeriği ve programın hangi yaş grubuna uygun olduğudur. Sınıflandırmalar hem uygulamayı yapan otorite hem de içerik olarak ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Federman, 2002; Motion Picture Rating System, 2012).

13. İşaretler Aracılığıyla Ayrımcılıkla Mücadele: RTÜK’ün Akıllı İşaretler uygulamasında AB üyesi ülkelerde de (Hollanda, İzlanda) örneğinin görüldüğü ayrımcılık ya da eşitsizlik sınıfı/işareti yer almalıdır.

14. Gençlerin Dünyası Elektronik Oyunların Sınıflandırılması: Türkiye’de bilgisayar oyunlarının sınıflandırılması aslen sinema filmlerini değerlendiren Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik çerçevesinde yapılmaktadır. Ancak üyelik sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği ülkelerinde elektronik oyunların sınıflandırılmasını sağlayan Pan European Game Information (PEGI) sistemi kullanılmaktadır. Bu, bağımsız ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen bir özdenetim modelidir. Oyun endüstrisi tarafından kurulmuş olup tüketicilerin oyun kutularındaki logolar tarafından bilgilenererek satın alacakları oyun hakkında fikir edinmiş olmasını sağlamaktadır. Televizyonlar için düzenlenen akıllı işaretler sistemine benzese de daha detaylı, işaretler daha çeşitlidir (Şiddet, cinsellik, kötü –tehdit, küfür, hakaret, iftira, cinsel imalar vb. içeren- dil, korku, uyuşturucu, kumar, ırk-etnisite-cinsiyet temelli ayrımcılık). Sistem çerçevesinde oyunlarla ilgili bir şikâyet kurulu kurulmuştur. Kurulda sistemi destekleyen ülkelerden uzmanlar görev yapmaktadır. Avrupa Birliği içerisinde 8 ülke yasal düzenlemeyle; 15 ülke ise yasal düzenleme olmasa da resmi olarak sistemi desteklemektedirler. Avrupa Birliği dışında İsrail, Kanada, Rusya, Ukrayna ve Birleşik Arap Emirlikleri tarafından kullanılmaktadır (www.pegi.info/). Birçok Avrupa Birliği ülkesinin desteklediği PEGI sisteminin, üyelik sürecinde olan Türkiye’nin de içinde yer alması bir zorunluluk olmasa da büyük bir gerekliliktir. Bu nedenle hukuki mevzuatın yasal ya da resmi olarak PEGI’yi desteklemesi önerilmektedir. Fikir ve Sanat Eserlerinin Kayıt ve Tescili Hakkında Yönetmelik’in 5. maddesi (a) bendine “bilgisayar oyununun içeriğinin (PEGI) sistemi çerçevesinde sınıflandırılmış olması” zorunluluğu eklenmelidir.

15. Sivil Toplumun Medya İçeriğini Sınıflandırması Örneği: Medyada dönüşümün sağlanması için demokratik bir hak olan toplumsal tepkilerin reklam verenlere ve medya kuruluşlarına yönelmesi gerekmektedir. Çünkü medyanın işlevi çarkının merkezinde tüketici yer almaktadır. Tüketici olmazsa medya ürünleri de var olamaz. Medya içeriğinin üretilmesini sağlayan finans temel olarak reklam sektöründen; bu da tüketiciden kaynağını almaktadır. Bireyin rahatsız olduğu içerikle karşılaşması ise adeta kendi parasıyla karşılaşmak istemediği ürünler yapılması anlamına gelmektedir. Ancak bu noktada toplumun aktif olabilmesi için bilgiyle donatılması gereği göze çarpmaktadır.

Bu çerçevede, Parent Television Council (Ebeveyn Televizyon Konseyi - PTC) önemli bir örnektir. ABD ölçeğinde örgütlü olan PTC 1.000.000'dan fazla üyesiyle akademik çalışmalar yaptırmakta, insanları medya ile ilgili daha aktif olmaları için teşvik etmektedir. PTC Prime Time (20-23) arası tüm yayınları incelemekte ve bir rehber tablo hazırlamaktadır. Bu tabloda ulusal televizyonlardaki prime-time programları ayrımcılık, şiddet, küfür, müstehcenlik içeren yayınlar özellikle çocuklar ve gençlerin olumsuz etkilenmemesi için uygun olmayanlar kırmızı, yetişkin odaklı temalar içerdiği için zararlı olmasa da çocuklara uygun olmayanlar sarı ve aile dostu programlar yeşil olarak kodlanmaktadır. PTC medya içeriğini analiz etmekte/sınıflandırmakta, değerlendirmelerini -üyeleri başta olmak üzere- topluma kurumsal web siteleri, e-postalarla gönderilen düzenli bültenler aracılığıyla ücretsiz bir biçimde servis etmektedir.

Böylelikle olumsuz içeriğe sahip yayınların toplum eliyle protesto edilmesinin önü açılmaktadır. PTC medya içeriği ile ilgili değerlendirmelerini medya kuruluşlarının yöneticilerine de iletmektedir. Aynı veriler, -aynı zamanda da tüketici olan- izleyicilere iletilmekte, uygun içeriklere sahip olmayan programların reklam verenlerinin/sponsorlarının hangi kuruluşlar olduğu da bildirilmekte, bu kuruluşlara izleyicinin kişisel tepkilerini yöneltmeleri teşvik edilmektedir. Bu yöntemle reklamverenlerin/sponsorların da finansörü oldukları programlar hakkında teyakkuz durumuna geçerek medya kuruluşları üzerinde baskı oluşturmaları, topluma demokratik haklarını kullanarak medyayı dönüştürme hedeflenmektedir.

Bu çerçevede ABD'de PTC'nin yürüttüğü çalışmaların izdüşümü olacak çalışmanın Türkiye'de de sivil toplum kuruluşlarının üstlenmesi önerilmektedir.

Bir Fren-Denge Sistemi Olarak Medya İzleme

Medyada var olan cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadeledeki araçlardan biri de medyanın eleştirel bir gözle izlenmesidir. Medya izleme aracılığıyla bireyler medyanın yalnızca alıcıları değil, sürecin aktif tarafı olarak dönüşüme katkı verenleri olacaktır. Bu nedenle medyanın sürekli izlenerek, kadınlara yönelik şiddeti körükleyen, ayrımcılık içeren, kadınları nesneleştiren programlar konusunda medya kuruluşlarının uyarılması, bu yayınların engellenmesi amacıyla etkin mekanizmaların hayata geçirilmesi kritik öneme sahiptir.

Medya izleme, kitle iletişim araçlarında üretilen içeriğin belirli bir çerçevede izlendiği, bunun neticesinde arşivler, çözümlemeler oluşturulduğu bir araştırma ve bilgi derleme çalışmasıdır. Medya izleme ile ilgili olarak önemli bir nokta da, bu faaliyetlerin ticari bir amacı olmaması, toplumsal sorunlara ilişkin olmasıdır. İkinci Dünya Savaşından sonra özellikle 1960’larda kadınların da önemli aktörlerinden olduğu yeni toplumsal hareketlerin gelişmesi ile medyanın izlenmesi daha sistematik hale gelmeye başlamıştır. Özellikle 1960’larla birlikte sivil toplumun da güçlenmesiyle gerçekleştirilen medya izleme çalışmalarının “izlenen medyanın içeriklerine müdahaleyi” de içine alacak şekilde derinleştiği ve zenginleştiği görülmektedir (Dursun, 2008: 59).

Medyanın izlenmesi ve içeriklere müdahale edilmesi fikri medya-birey, medya-toplum, medya-kamuoyu ilişkisi arasına yerleştirilebilecek bir “fren-denge” sistemi anlamı taşımaktadır (Köse, 2007).

Bu alanda kamunun çalışmalarına bir örnek olarak ise Hindistan’da Enformasyon ve Yayıncılık Bakanlığına bağlı olarak kurulmuş olan Elektronik Medya İzleme Merkezi gösterilebilir. Merkez, ilgili ilke ve kanunlar çerçevesinde medyayı sürekli izlemekte, haftalık raporlar yayınlamakta, haftalık raporların dışında eyleme geçilmesinin gerek olduğu düşünülen durumlarda bilgilendirmeler yapmakta ve Bakanlığın talebi doğrultusunda belirli konular için de raporlar hazırlayabilmektedir (www.emmc.gov.in/).

16. Medyanın Dönüşümü İçin Yurttaş Katılımını Sağlayacak Medya İzleme Merkezi: Medya ve kadın konusunda yapılan çalışmalar, bu alandaki en iyi uygulama örneklerinin başında medyanın izlenmesi ve ayrımcılığın teşhir edilmesi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Türkiye’de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulacak bir Medya İzleme Merkezi medyayı toplumsal cinsiyet eşitliği, ailenin korunması ile kadın, çocuk ve engelli hakları bağlamında etik ilkeler çerçevesinde izleyip raporlar hazırlamalıdır. Bu raporları da ilgili sivil toplum kuruluşlarına gönderecek bir ağ oluşturarak kamuoyuna ihlalleri duyurmalıdır. Böylelikle gerekirse toplum tepki gösterebilecek yani kamu doğrudan medyaya müdahale etmeyecek ama aynı zamanda ayrımcılıkla mücadelede kamuoyu denetimini kolaylaştıracaktır. Bu çalışmadan örgütlü sivil toplum kuruluşları da yararlanabilecek, raporları da kullanarak ihlallere yönelik tepkisini daha fazla duyurabilecektir. Bu tepkiler medyanın can damarı olan reklam verenlere yöneltildiğinde yaptırım gücü de artacak, reklamverenlerden medya kuruluşlarına doğru yönelecek, kamu otoritesinin müdahalesine gerek duyulmaksızın somut kazanımlar elde edilebilecektir. Buradaki temel sorumluluk Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na ait olacaktır. İşbirliği kuruluşları ise fırsat eşitliği alanında çalışan STK’lar olacaktır.

Farkındalık Artırma

Medyanın içeriğinin değerlendirilmesi, bu içeriğin ayrımcılıktan uzak bir yönde yer alması yönünde atılacak adımların yanı sıra “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Medya” konusunun önemli bir ayağını da medyanın kullanılması oluşturmaktadır. Zira medya eleştirilen birçok yönüne rağmen eşitliğin sağlanması yolunda çok önemli araçlar da sunmaktadır. Bu araçların iyi kullanılması ile eşitlik talebi gündemde daha fazla yer işgal edecek, farkındalık yaratmada önemli bir katkı alınacaktır.

17. Ulusal Ölçekli Farkındalık Kampanyası: Kadın ve medya konusundaki en önemli sorunlardan biri konunun gündemde yeterince yer almamasıdır. Gerek kadın konusunda çalışan STK’lar gerekse KSGM’nin gündeminde medya en ön sıralarda yer almamaktadır. Hedeflediğimiz değişikliklerin gerçekleşmesi için konuya ilişkin farkındalığın artmasının gerekliliği de açıktır. Bunu sağlamak için geniş kapsamlı bir “Medya ve Kadın Kampanyası” gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu tarz bir kampanya tüm alanlarda kadınların konumlarının iyileşmesi ile ilgili olabilir. Ancak en acil sorun olarak kadına yönelik şiddet olduğu ve bu alanda yeni bir kanun çıkarıldığı düşünülürse yapılacak kampanyanın da bu alanda olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu kampanyanın bir ayağını medyanın kullanılması oluşturacaktır. Özellikle toplumda saygınlığı yüksek olan kişilerin, politik liderlerin (Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Başbakanımız başta olmak üzere) yer alacağı spot filmler algının yönetilmesi açısından çok faydalı olacaktır. Bu tarz spot filmlerin güncellenmesi de sağlanmalıdır. KSGM bu tarz kamu spotlarının hazırlanmasında sorumlu kurum olmalıdır. Spot filmlerin hazırlanarak medyada kullanılmasının sağlanmasının yanı sıra hazırlanacak afiş ve broşürlerin vb. diğer materyallerin ise tüm ülkeye dağıtılması gerekmektedir.

Bunların yanı sıra birçok farklı faaliyet de bu kampanya içerisinde gerçekleştirilebilir. Örneğin; Türk-Telekom tarafından gönderilen bütün faturaların üzerine kampanya kapsamında geliştirilecek logonun ve ALO 183 Şiddet Hattı telefonunun numaralarının basılması ya da RTÜK ve TRT’nin çıkardığı dergilerde bir sayının kadına yönelik şiddet/toplumsal cinsiyet eşitliği ve medya konusuna ayrılması gibi çoklu ayaklarla yürütülecek bir kampanya oluşturulmalıdır. Kampanyanın diğer ayağını ise medya içeriğinin değerlendirmesi oluşturacaktır. Burada ise “Kadın ve Medya” konusunda bir Sempozyum önerilmektedir. Bu Sempozyum medyadaki temsiller ile ilgili yapılacak araştırmanın sonuçlarının duyurulması ile başlayacak, eşitlikçi medya içeriği üreten medya çalışanlarına verilecek ödül ile kapanacaktır.

Bu tarz bir kampanyanın temel sorumlusu KSGM olmalıdır; ancak bu tarz kapsamlı bir çalışmanın birçok işbirliği kuruluşu olması gerekmektedir. UNFPA, UNDP gibi uluslararası kuruluşlar, kadın konusunda faaliyet gösteren STK’lar ile ilgili diğer kamu kuruluşları yer almalıdır. Bu tip kampanyaların periyodik olarak tekrarlanması da çok önemlidir. Kampanyanın bütçesi KSGM tarafından karşılanmalıdır. Bu nedenle bütçe hazırlık çalışmalarında bu husus dikkate alınmalıdır.

18. Kamu Spotlarında İşbirliği: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, kadına yönelik şiddetle ilgili hazırlamış olduğu spot filmlerin kamu spotu olması talebiyle 25.11.2011 tarihinde RTÜK'e bir başvuru yapmış, RTÜK ise 01.12.2011 tarihinde bu başvuruyu toplumsal cinsiyete aykırı genellemeler içerdiği gerekçesiyle reddetmiştir. İlgili STK'lar, RTÜK ve KSGM arasında üçlü bir görüş alışverişi olsa idi bu süreç farklı işleyebilir, kadına yönelik şiddetle ilgili kamu spotlarını televizyonda yayınlanma imkânı olabilirdi. Bu çerçevede toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında kamu spotu hazırlamak isteyen STK'larla ve bu talepleri değerlendiren RTÜK ile KSGM arasında işbirliği tesis edilmelidir.

19. Büyük Bir Güç Olan Yerli Dizilerin Kullanılması: Komisyon çalışmaları sırasında Komisyona gelen öneriler arasında televizyonlardaki iyi örneklerin desteklenmesi hususu da vardır. Bu çerçevede televizyon dizileri ile ilgili iki ayrı süreç yürütülebilir. Birincisi kadın konusuna duyarlı; toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya katkı sağlaması öngörülen dizilerin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenmesidir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında bu çerçevede bir protokol imzalanarak, destek talep eden dizinin gerçekten eşitlik algısının güçlenmesine katkı sağlayıp sağlamayacağı hususu Bakanlık tarafından oluşturulacak bir bilimsel kurul tarafından karara bağlanmalıdır.

Diğer taraftan halen Aile Mahkemelerinde birçok erkeğin eşine şiddet uyguladığı gerekçesiyle yargılandığı, çeşitli yaptırımlara maruz kaldığı, örneğin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Aile İçi Şiddet Bürosu'nun açıkladığı rakamlara göre sadece Ankara Adliyesi'ndeki Aile Mahkemelerinin, 2011 yılında "aile içi şiddet" nedeniyle 16 bin 900 erkek hakkında tedbir kararı verdiği (Zaman Gazetesi, 13 Ocak 2012) halde haberlerde/dizilerde bu tür örnekler neredeyse eser miktarda rastlanmaktadır. Medya içeriğinde "çaresiz kadın" imajını yeniden üretecek haberler ve kurgusal içerik hayli yaygındır. Bunların önüne geçecek, yasal gelişmelerin, hakların kurgusal yapı içerisinde anlatıldığı, toplumun bilinçlenmesini sağlayacak öğelerin bu yapılara derc edilebilmesi için dizi yapımcıları ile KSGM uzmanlarının işbirliği sağlanmalıdır. Bunu sağlamak için KSGM, dizi yapımcılarına yönelik periyodik toplantılar düzenleyerek toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmek adına yürütülen kampanyalar, yasal düzenlemeler hakkında bilgi servisi ederek, kurgusal içeriğe ülkede yaşanan gelişmelerin de aksetmesini tetikleyebilir. Komisyon toplantılarında gerek televizyon şirketlerinin yöneticileri, gerekse de yapımcılar böyle bir bilgilendirme yararlı olacağını belirtmişlerdir.

20. Eşitliği Ödüllendirmek: Medyada toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik en iyi yöntemlerden biri de iyi örnekler ödülleri verilmesidir. Ödüller haber, reklam, dizi ve film kategorilerinde verilmelidir. Ödül alacak iyi örnekleri belirlemek için KSGM'nin sekreteryasını yürüteceği bir seçici kurul oluşturulmalıdır. Bu kurul kamu, akademi, sivil toplum ve sektörden gelecek temsilcilerle dengeli bir biçimde oluşturulmalıdır. Televizyon ile ilgili ödüllerde RTÜK işbirliği kuruluşu olmalıdır.

21. Faaliyetleri Daha Etkin Kılma Adına KSGM'nin Uzman Personel Sayısının Artırılması: Farkındalık artırıcı stratejiler başta olmak üzere önerilerden birçoğunda sorumluluk verilen KSGM'nin 2004 yılında çıkarılan teşkilat yasasını takiben 2007, 2011 yıllarında uzman yardımcısı alımı yapılmış olup, halen 18 uzman, 8 uzman yardımcısı ile kadın erkek fırsat eşitliği konularına katkı sağlanmaktadır. Ancak, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Raporda sunulan önerilerin hayata geçirilmesi ve başkaca eşitlik konularında da kurumun daha etkin performans gösterebilmesi için KSGM'ye sınav yoluyla uzman yardımcılarını alınarak personel kapasitesinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Kamu Yayıncılığının Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Hale Getirilmesi

TRT, özerkliği ve tarafsızlığı Anayasada hükme bağlanan, radyo ve televizyon ile tüm medya araçlarından yayın yapan kamu hizmeti yayıncısı olarak hizmet vermektedir. TRT'nin 14 televizyon kanalı; 7 ulusal, 6 bölgesel, 2 uluslararası radyo kanalı bulunmaktadır. Türkiye'de kamu yayıncılığının temsilcisi olarak TRT'nin medyada toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında büyük bir potansiyel taşıdığı görülmektedir.

TRT yayınlarının içeriğine bakıldığında dizilerin² salt tanıtım fotoğrafları üzerinden yapılmış içerik analizine göre dahi, bu dizilerdeki erkek ve kadın karakter dengesi yoktur; 39 erkek karaktere karşılık sadece 24 kadın karakter mevcuttur. Bütün dizi tanıtım fotoğraflarının merkezinde de erkekler yer almaktadır. Yani merkez karakter, gözün ilk algıladığı, toplumun kolektif bilinçaltına gönderilen asli unsur bir erkek figürü olup, yanında yan karakterler olarak kadınların sıralandığı fotoğraflarla diziler topluma tanıtılmaktadır.

Bir RTÜK uzmanlık tez çalışmasında (Günaydın, 2011) yapılan nitel inceleme sonucunda, çocuk programlarında toplumda yerleşik toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına ve cinsiyete bağlı ön kabullere fazlasıyla yer verildiği görülmüştür. Niceliksel incelemede ise TRT Çocuk kanalında erkek temsiliinin kadın temsiliinin neredeyse iki katı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Bunların doğal sonucu olarak görülebilecek bir durum ise TRT'nin izleyici tarafından erkeksi bir kanal olarak algılanmasıdır. Dora Research tarafından gerçekleştirilmiş olan 12 ilden 1.044 kişinin katıldığı "Marka Cinsiyeti Raporu" (2012) isimli araştırmada çeşitli alanlardan onlarca marka ankette yer almış olup markalar aldıkları puanlar doğrultusunda feminen, unisex ve maskülen olarak üç gruba ayrılmıştır. Bu çalışmaya göre izleyici tarafından TRT'nin en maskülen televizyon kanalı olduğu görülmektedir.

2 İncelenen dizilerin isimleri: Sakarya Fırat, Leyla ile Mecnun, Bir Zamanlar Osmanlı, Seksenler, Elde Var Hayat, Kurt Kanunu, Yerden Yüksek, Mor Menekşeler ve Avrupa Avrupa.

Bu çerçevede TRT'nin toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlaması, kamuoyu önündeki algısının değişmesi ve yasalarla güven altına alınmış eşitliğin yaşama geçirilmesindeki sorumluluklarını daha etkin hale getirebilmesi için aşağıda yer alan öneri ortaya konmuştur.

22. TRT Fırsat Eşitliği Konseyi: TRT Genel Yayın Planı'nda (2012) "Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez." ilkesine yer vermiştir. Ancak hem yapılan çalışmalar dikkate alındığında, hem de izleyici algısına bakıldığında algının bu yönde olmadığı görülmektedir. Bu nedenle TRT bünyesinde eşitliği sağlamaya yönelik bir özdenetim mekanizması kurulmalıdır. Fırsat Eşitliği Konseyi adını taşıyacak bir özdenetim yapısı TRT'nin programlarını takip edecektir. TRT gibi çok sayıda çalışanı olan ve büyük bir bütçeye sahip kurum için bu tarz bir konsey kolaylıkla yürütülebilecektir. Konseyin kuruluşu sırasında "toplumsal cinsiyet ve medya" konusunda uzmanlaşan akademisyenlerden ve üniversitelerin kadın çalışmaları araştırma/uygulama merkezlerinden destek alınmalıdır.

Yeni Hukuki Düzenleme ve Değişiklikler

23. Basında Ayrımcılıkla Mücadele: 5187 sayılı Basın Kanunun 20. maddesi "Cinsel saldırı, cinayet ve intihara özendirme" başlığı taşımakta olup "Cinsel saldırı, cinayet ve intihar olayları hakkında, haber vermenin sınırlarını aşan ve okuyucuyu bu tür fiillere özendirebilecek nitelikte olan yazı ve resim yayımlayanlar birmilyar liradan yirmimilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda ikimilyar liradan, yaygın süreli yayınlarda onmilyar liradan az olamaz." şeklinde düzenlenmiştir. Madde başlığı "Cinsel saldırı, cinayet ve intihara özendirme, ayrımcılık"; madde de "Cinsel saldırı, cinayet ve intihar olayları hakkında, haber vermenin sınırlarını aşan ve okuyucuyu bu tür fiillere özendirebilecek nitelikte olan yazı ve resim yayımlayanlar; sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayalı ayrımcılık yapanlar bin liradan yirmi bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda iki bin liradan, yaygın süreli yayınlarda on bin liradan az olamaz" şeklinde yeniden düzenlenmelidir.

24. İnternette Ayrımcılıkla Mücadele: 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"un "Erişimin Engellenmesi Kararı ve Yerine Getirilmesi" başlıklı 8. maddesinin, 7 alt bentten oluşan (a) bendine 8. alt bent olarak Türk Ceza Kanunu 216. maddeye atıfta bulunarak "halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılama" eklenmelidir.

3. Gerçekleştirilen Faaliyetler ve Kampanyalar

3.1. Çocuk Gelinler Projesi Final Toplantısı

21 Ekim 2011 tarihinde, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanlığının, Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği ve Sabancı Vakfı Toplumsal Gelişme Hibe programı çerçevesinde desteklenen “Çocuk Gelinler” projesinin final toplantısı TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN’in de katılımıyla TBMM Küçük Grup Toplantı Salonu’nda gerçekleştirildi.

Toplantıda, Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, çalışmaların toplumun bütününe kucaklayan bir başlangıç olduğunu vurguladı. Erken yaşta evliliklerin, çocuk hakkı ve insan hakkı ihlali olduğunu belirterek, bu sorunun uzun yıllardan beri yaşandığını, bu duruma gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde de rastlandığını belirtti.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN, çocuk gelinlerle ilgili büyük bir sosyal projenin sonuç toplantısında olduklarına işaret ederek, bu konuda büyük bir emek ve gayretin bulunduğunu söyledi. ŞAHİN, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bünyesinde geçen dönem oluşturulan ve başkanlığını AK Parti Malatya Milletvekili Öznur ÇALIK’ın yaptığı alt komisyonun çalışmalarına değinerek, Komisyondan çıkan “Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor”un politikalarını belirleyeceğini ve gereğinin yapılacağını dile getirdi.

3.2. ‘Biz de Varız’ Kampanyası Tanıtım Toplantısı

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından 25 Kasım ‘Kadına Karşı Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü’ nedeniyle başlatılmış olan kadına karşı şiddet ile mücadelede ‘Biz de Varız’ kampanyası imza ve tanıtım toplantısı TBMM Başkanı Cemil ÇİÇEK’in katılımıyla TBMM Tören Salonu’nda gerçekleştirildi.

TBMM Başkanı Cemil ÇİÇEK, “25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü” dolayısıyla “Biz de Varız” kampanyası için düzenlenen toplantıda yaptığı konuşmada, konunun eğitim, öğretim boyutu olduğunu belirtti.

Toplantının, başta şiddet olmak üzere kadına karşı her türlü olumsuz tutum ve davranışları bir ölçüde kınamak, bu konuda dayanışma içinde olmak, toplumda farkındalık yaratmak üzere düzenlendiğine işaret eden ÇİÇEK, Meclisin bu ve benzeri konulara ev sahipliği yapmasının ve desteklemesinin, faaliyetlerin buradan kamuoyuna duyurulmasının, Meclisin itibarı, saygınlığı ve her türlü toplumsal sorunun bu çatı altında konuşulması inancı açısından önemli olduğunu vurguladı.

BM Türkiye Koordinatörü ve BM Kalkınma Programı Türkiye Temsilcisi Shahid NAJAM da toplantıda yaptığı konuşmada, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sadece haklar açısından iyileştirmeleri değil, sosyoekonomik gelişmenin ve kalkınmanın sağlanmasında da etkili olduğunu belirtti.

Türkiye'nin kurumsal ve yasal düzenlemeler sayesinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çok önemli çalışmalar gerçekleştirdiğini, ancak daha yapılacak çalışmalar olduğunu ifade eden NAJAM, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak kadının her alanda eşit paydaş olarak sürece dâhil edilmesinin hedeflendiğini söyledi.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL ise kampanya hakkında bilgi verdi. Kadına karşı şiddetle mücadelede farkındalık ve toplumda duyarlılık yaratılmasının hedeflendiğini söyledi. Kampanyaya ilk imzayı Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN'ın attığını hatırlatan GÖNÜL, bunun, Türkiye'nin kadına yönelik şiddetle mücadeledeki kararlılığını göstermesi açısından önemli olduğunu vurguladı.

AK Parti Gümüşhane Milletvekili Kemalettin AYDIN'ın kampanya bildirgesini okumasının ardından, TBMM Başkanı ÇİÇEK “Biz de Varız” kampanyasına imza attı.

3.3. ‘Çalışma Yaşamında Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi’ Projesi ile İlgili Bilgi ve Deneyim Paylaşımı

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nda Türkiye'de cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik ortamın desteklenmesi projesi kapsamında sunumlar yapıldı.

Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi Program Uzmanı Petra BURCIKOVA, yasaların değerlendirilmesi kapsamında 38 kanunun inceleneceğini belirtti. Bu kapsamda bilirkişilere danışacaklarını söyleyen BURCIKOVA, Türk uzmanlardan yardım alacaklarını, Parlamento uzman ve danışmanlarından bilgi alacaklarını, uzmanlar arasında Parlamento Komisyonlarının rolü ve yaşamada kadın erkek eşitliği ile ilgili bilgi paylaşım platformları düzenleyeceklerini ifade etti.

Avrupa Birliği Eşleştirme Projesi ekibinden Karin LUKAS ise, AB Cinsiyet Eşitliği müktesebatı ile Türk mevzuatının uyumlaştırılması konusunda uzman raporlarının sonuçları hakkında bilgi verdi. Türk mevzuatının gözden geçirilmesi ve analizi ile ilgili konuşan LUKAS, iş ve işçi mevzuatı, devlet memurları mevzuatı, sosyal güvenlik mevzuatı ile sendikalar ve toplu eylem yasaları hakkında değerlendirmelerde bulundu.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yardımcısı Lütfi İNCİROĞLU “Çalışma Hayatında Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi” projesinin amacı ve bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgi verdi.

3.4. Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Buluşması: Daha Eşit Bir Toplum İçin Ulusal Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Mekanizmasının Rolü

22-23 Mart 2012 tarihlerinde TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun üçüncü kuruluş yıldönümü vesilesiyle, BM Kalkınma Programı Türkiye temsilciliği ile ortaklaşa olarak, Daha Eşit Bir Toplum İçin Ulusal Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Mekanizmasının Rolü temalı Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Buluşması gerçekleştirildi. Buluşmada farklı ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yönündeki çabalarını, deneyimlerini ve birikimlerini tartışmak üzere kanun koyucular, uygulayıcılar, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşları bir araya geldi.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, BM Türkiye Koordinatörü ve BM Kalkınma Programı Türkiye Temsilcisi Shahid NAJAM, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN ve TBMM Başkanı Cemil ÇİÇEK'in açılış konuşmalarıyla başlayan buluşmada, Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN ve Cumhurbaşkanı Abdullah GÜL'ün de mesajları okundu.

Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Buluşması daha sonra Eski Devlet ve Turizm Bakanı Güldal AKŞİT, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma ŞAHİN, Güney Afrika Çocuklar ve Engelliler Bakanı Lulama XINGWANA, Kenya Toplumsal Cinsiyet, Çocuk ve Sosyal Gelişim Bakan Temsilcisi Franklin ESIPILA, Makendonya Çalışma ve Sosyal Politika Bakan Yardımcısı İbrahim İBRAHİMİ, CEDAW Komite Üyesi Prof. Dr. Feride ACAR, İspanya Eşitlik Komisyonu'ndan Carmen QUINTANILLA, ABD İstihdam Alanında Fırsat Eşitliği Komisyonu'ndan Mona PAPILLON, Bosna Hersek Parlamento Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu'ndan Davorin SEMENIK, Bahreyn Kadın Yüksek Konseyi Genel Sekreter Yardımcısı Dhaweya S.Sharaf AL-ALAWI, Makedonya Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'ndan Liljana POPOVSKA, İsveç İş Piyasası Komisyonu'ndan Lotta OLSSON, Kosta Rika Ulusal Kadın Enstitüsü Başkanı Maureen CLARKE, Bosna Hersek Ulusal Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu Başkanı Samra Filipovic HADŽIABDIC, BM Kadın Siyasi Danışmanı Begona LASAGABATAR, Kadana Parlamentosu Kadının Statüsü Komisyonu'ndan Maria MINNA, Kosta Rika Parlamento Kadın Komisyonu'ndan Mireya Zamora ALVARADO, Bahreyn Şura Konseyi Üyesi Abduljallil Abdulla AL AUWANATI, Almanya Parlamento Aile İşleri, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençler Komisyonu'ndan Sibylle LAURISCHK ve TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelerinin katıldığı oturumlarla devam etti. Sivil toplum kuruluşlarının da yoğun ilgi gösterdiği Buluşmada KA-DER'den Çiğdem AYDIN, Uçan Süpürge'den Halime GÜNER, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'ndan Canan GÜLLÜ, Gökkuşluğu Kadın Platformu'ndan Fatma BENLİ, Türk Kadınlar Birliği'nden Sema KENDİRCİ UĞURMAN, Başkent Kadın Platformu'ndan Berrin SÖNMEZ de sivil toplum kuruluşlarının bakış açısı ve deneyimlerini paylaştılar.

İlgili tüm tarafları bir araya getiren Buluşma, farklı ülkelerde ve toplumlarda ulusal toplumsal cinsiyet eşitliği mekanizmalarının rolüne ilişkin bilgi ve deneyim paylaşımının sağlandığı bir platform teşkil etmiştir. Farklı ülke bağlamlarında

ulusal toplumsal cinsiyet eşitliği mekanizmalarının toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi ve sağlanmasında ve politika, program ve uygulama çerçevelerine oturtulmasındaki rolleri paylaşılmıştır. Buluşma kapsamında, devletler ve toplumların toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki potansiyelleri, becerileri ve enerji kaynaklarının yanı sıra karşılaşmakta oldukları fırsatlar ve zorluklar ve dönüşümsel bir değişim yolunda izlemekte oldukları stratejiler değerlendirilmiştir.

4. Komisyon'un Kabulleri ve Ziyaretleri

4.1. Ankara'daki Üniversitelerin Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı Başkanlıkları ile Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezleri Temsilcilerinin Katılımıyla Tanışma ve İstişare Toplantısı

Toplantı, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL'ün, Komisyonun çalışmaları hakkında katılımcıları bilgilendirmesiyle başlamıştır. Daha sonra üniversitelerin kadın merkezleri hakkında bilgi alan GÖNÜL, katılımcıların Komisyondan beklentilerini dinlemiştir.

Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Azade Lerzan GÜLTEKİN, konuşmasında 10 kişilik bir ekip oluşturduklarını ve bu ekiple üniversitede kadın sorunlarını çalıştıklarını belirtmiştir. Üniversite genelinde Kadın-Erkek Cinsiyet Eşitliği Dersini seçmeli ders olarak koyduklarını belirten GÜLTEKİN, bu ders için açtıkları 65 kişilik kadronun tamamının dolmasına rağmen, devam mecburiyeti olmadığından derslere devam eden öğrenci sayısının 10-15 öğrenciyi geçmediğini ifade etmiştir. GÜLTEKİN, ayrıca AKADEM adlı birimi kurarak flört şiddetiyle mücadele ettiklerini söylemiştir.

Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi (BÜKÇAM) Müdürü Prof. Dr. Ayşe AKIN konuşmasında 10 yıllık bir merkez olduklarını ve alt yapılarının sağlam olduğunu ifade etmiştir. AKIN, YÖK'te elektronik bir sistemin kurulması ve tüm üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularındaki çalışmalarının burada toplanması konusundaki girişime Komisyonun destek olmasını rica etmiştir. AKIN, ayrıca, UNIFEM işbirliğiyle Azerbaycan için Ulusal Eylem Planı hazırladıklarını belirtmiştir. Hâlihazırda 5 il için eylem planı hazırlandığını ve bunun tüm illere yayılması gerektiğini ve bir koordinasyon birimi oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Kadını geleneksel rolüne hapseden durumlardan uzaklaşılması gerektiğini söyleyen AKIN, akademisyenlerle yapılan bu tür toplantılara devam edilmesini sağlayacak bir mekanizmanın olmasını dilediklerini belirtmiştir.

Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM) Müdürü Prof. Dr. Şevkat Bahar ÖZVARIŞ konuşmasında, sempozyumlar ve konferanslar düzenleyerek faaliyette bulunduklarını söylemiştir. BÜKÇAM ve HÜKSAM'ın birlikte yürüttüğü iki çalışmadan bahsetmiştir. Bunlar, kadınlara sunulan

yeni bir doğum kontrol yöntemi ve tıbbi düşükle ilgili çalışmalar olarak açıklanmıştır. ÖZVARIŞ ayrıca, beş yasayı toplumsal cinsiyet eşitliği açısından incelediklerini ve sadece bir tanesinin biraz toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığına sahip olduğunu tespit ettiklerini ifade etmiştir.

Çankaya Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Doç. Dr. Filiz KARDAM, merkezlerinde çalışanların gönüllü olarak çalıştıklarını ve personellerinin bulunmadığını belirterek alt yapı eksikliklerine işaret etmiştir. Her sene bir kez toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimini personel eğitiminin içinde idari personele verdiklerini ancak katılımın gönüllü olduğunu söylemiştir.

4.2. Kalkınma Ajansları Genel Sekreterlerinin Ziyareti

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkan ve üyeleri 20 Ocak 2012 tarihinde TBMM Mermerli Salonda Kalkınma Ajansları Genel Sekreterlerini ağırlamıştır. Kalkınma Ajansları Genel Sekreterlerine hitaben açılış konuşmasında Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL, Komisyon hakkında Genel Sekreterlere kısa bir bilgi verdikten sonra Kalkınma Ajanslarının bölgelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin içselleştirilmesinde çok önemli rol oynadığını belirterek beraber çalışmanın önemine değinmiştir. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu BM Kalkınma Programı ve BM Kadın tarafından yürütülen “Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik elverişli ortamın teşvik edilmesi ortak programı” kapsamında başlatılacak olan il çalışma ziyaretlerinin amaçları Kalkınma Ajansları Genel Sekreterleri ile paylaşılmış ve projenin çok önem verilen bu bölümünün istenen sonucu vermesi ve yereldeki sorunların ne olduğunun tam olarak tespit edilebilmesi için Kalkınma Ajanslarının işbirliğine ve katkısına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

BM Kalkınma Programı temsilcisi Dr. Leyla ŞEN ise toplumsal cinsiyet eşitliğinin sadece az gelişmiş ülkelerin değil tüm dünyanın ortak sorunu olduğunu ve bu sorunu çözmek için işbirliği içinde çalışmanın şart olduğunu belirtmiştir. Bu sebeple ülkemizde de Komisyon ile Kalkınma Ajanslarının ortak çalışmasının önemine değinmiştir.

Bölgelerinde kadınların durumlarının iyileştirilmesi için çeşitli projeler yürüten Kalkınma Ajansları, yaptıkları çalışmalar ile ilgili ayrıntılı sunumlar yapmışlardır. Bu sunumlarda Kalkınma Ajanslarının kadın istihdamı, kadın girişimciliğinin artırılması, kadına yönelik şiddet, çalışan kadınların sorunları gibi temel konularda yoğun bir şekilde projeler yürüttüğü görülmüştür.

Toplantının son kısmında söz alan milletvekilleri bölgelerinde kadın konusunda yapılan çalışmalar ile ilgili görüşlerini ifade ettikten sonra hangi illerin çalışma alanı olarak belirlenmiş olduğu Kalkınma Ajansı Genel Sekreterleri ile paylaşılmış ve onları görüşleri dinledikten sonra toplantı sona ermiştir.

4.3. Meme Sağlığı Derneği'nin Ziyareti

Meme Sağlığı Derneği temsilcileri, 7 Şubat 2012 tarihinde, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunu ziyaret etmiştir. Derneğin amacının sosyal ve bilimsel projeler hazırlayarak toplumun meme sağlığı konusundaki bilgi düzeyini arttırmak ve ücretsiz meme kanseri tarama programlarıyla kadınlarımızın sağlıklı yaşamlarını sürdürmesine katkı sağlamak olduğunu ifade eden yetkililer, dernek tarafından bu amaçla hazırlanan, uygulanan ve uygulanmakta olan projeler hakkında Komisyon üyelerini bilgilendirmiştir.

Ülke çapında kullanılabilecek ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun meme kanseri kayıt ve tarama programları geliştirmeyi ve meme sağlığı merkezleri kurulmasına öncülük etmeyi amaçlayan Bahçeşehir Meme Sağlığı Merkezi Meme Kanseri Erken Tanı ve Tarama Projesi ile diğer projeler hakkında bilgi veren dernek temsilcileri, meme kanseri konusundaki farkındalığın artırılması amacıyla dernek tarafından gerçekleştirilen sosyal aktiviteler hakkında da Komisyon üyelerini kısaca bilgilendirmiştir.

4.4. Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Direktörü Deniz EFENDİOĞLU'nun Komisyonu Ziyareti

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Türkiye Direktörü Deniz EFENDİOĞLU, 10 Nisan 2012 Salı günü Komisyon üyelerini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün faaliyetleri, Türkiye'nin yükümlülükleri, Türkiye'de kadın istihdamı ve bu konuda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün görüşleri ile ilgili bilgilendirdi.

İnsana yakışır iş kavramı üzerinde duran EFENDİOĞLU, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün stratejik hedeflerinden birinin de kadın ve erkeklerin insana yakışır işlere sahip olabilmeleri için daha fazla fırsat yaratmak olduğunu belirtti. EFENDİOĞLU, Türkiye'nin sekiz Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesine taraf olduğunu, bunların 29 sayılı Zorla Çalıştırma Sözleşmesi, 87 sayılı Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi, 98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Sözleşme Hakkı Sözleşmesi, 100 sayılı Eşit Ücret Sözleşmesi, 105 sayılı Zorla Çalıştırmanın Yasaklanması Sözleşmesi, 111 sayılı Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi, 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi ve 182 sayılı Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi olduğunu aktardı. Türkiye'nin henüz taraf olmadığı 4 sözleşmenin ise 156 sayılı Aile Sorumlulukları Olan İşçiler Sözleşmesi, 175 sayılı Kısmi Süreli Çalışma Sözleşmesi, 177 sayılı Ev Eksenli Çalışma Sözleşmesi, 183 sayılı Analık Hakkının Korunması Sözleşmesi ve 189 sayılı Ev İşçileri için İnsana Yakışır İş Sözleşmesi olduğunu belirten EFENDİOĞLU, 189 sayılı Ev İşçileri için İnsana Yakışır İş Sözleşmesi'nin özellikle kadınlar için önemli olduğunu vurguladı.

EFENDİOĞLU, Türkiye'de kadın işgücünün temel özelliklerini işgücüne katılım oranının düşüklüğü, istihdama katılımın düşüklüğü, tarım dışı işsizliğin

yüksekliği, istihdamın tarım sektörü ve gelir getirmeyen çalışma biçiminin ağırlıklı olduğu bir yapıya sahip olması, sanayinin istihdamdaki payının sınırlılığı, hizmet sektörünün uzman ve vasıfsız olarak ayrılmış olması, kayıt dışı çalışmanın yaygınlığı, çocuk ve yaşlı bakım hizmetinin yetersizliği ve gençler arasında genç kadınların daha dezavantajlı olması şeklinde aktardı. İşsizlik oranlarına bakıldığında genç kadınların tüm kadınlardan daha yüksek işsizlik oranına sahip olduğunu vurguladı. Bunun en önemli nedenlerinden birinin de eğitim öğretim kaynaklı olduğunu belirtti. Kadınların istihdam edildikleri sektörleri sırasıyla hizmet, tarım ve sanayi olarak belirten EFENDİOĞLU, kadınların çoğunun ücretli yevmiyeli olarak çalıştığını ancak ücretsiz aile işçisi oranının da %30'larda olduğunu ifade etti. Cenevre'de yapılan 2011 Dünya Ekonomik Forumu'na sunulan Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'na göre Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitsizliği sıralamasında çok gerilerde olduğunu belirtti.

EFENDİOĞLU, sosyal güvenlikle ilgili sorunlara da değinerek Türkiye'de toplam kadın çalışan sayısının 6.684.000 olduğunu, ancak bunlardan esas işlerinden dolayı sosyal güvencesi olmayanların sayısının 3.477.000'i bulduğunu, dolayısıyla bu şekilde çalışan kadınların eşlerinden dolayı sağlık hizmetlerinden faydalanabildiklerini, ancak gerçek bir sosyal güvenceden yoksun şekilde çalıştıklarını vurguladı. EFENDİOĞLU, kadınların sendikalarındaki görünürlüğünün azlığının da bir sorun olduğunu altına çizerek, Türkiye'nin taraf olduğu sözleşme yükümlülüklerine ilişkin faaliyetlerine ve hazırlanmakta olan Ulusal İstihdam Stratejisine yönelik değerlendirmeleriyle sunumunu tamamladı.

4.5. Avrupa Parlamentosu Milletvekili Emine BOZKURT'un Ziyareti

Avrupa Parlamentosu Milletvekili Emine BOZKURT, 5 Eylül 2011 tarihinde, "2020 Perspektifiyle Türkiye'de Kadının Durumu" konulu raporunun hazırlık çalışmaları dâhilinde TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Azize Sibel GÖNÜL'ü ziyaret etti. Bu ziyarette Komisyon Başkanı GÖNÜL, Türkiye'nin son on yıl içerisinde önemli yasal gelişmelere imza attığını bu gelişmeler ışığında çok güzel faaliyetler gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Anayasada ve yasalarda yapılan önemli değişikliklerle kadın erkek fırsat eşitliği konusunda kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık getirildiğini dile getiren GÖNÜL, çalışmalara bundan sonra daha da hız verileceğini belirtti.

GÖNÜL, yeni kurulan bir komisyon olmasına rağmen 2 yıllık bir süre içerisinde çok hızlı çalışıldığını belirterek, Komisyonun, özellikle kadınları ilgilendiren ve toplumun kanayan yaraları olan konularda alt komisyonlar kurduğunu ve bunlarla ilgili raporlar hazırlandığını belirtmiştir. GÖNÜL, kadına yönelik şiddetin en öncelikli sorun olduğu ve bununla ilgili tasarının kısa süre içerisinde Meclise geleceğini belirtmiştir. Komisyonun da bu tasarıda aktif olarak rol alacağını belirtmiştir.

Emine BOZKURT ise Türkiye'de çeşitli temaslarda bulunacağını, Türkiye'nin kadın konusunda önemli gelişmeler sağladığını ve kendisinin de bunları dikkatle

takip ettiğini belirtmiştir. Ancak önemli olanın yasa çıkarmak değil bunların uygulanmasını sağlamak olduğunu belirtmiştir. Kadınlar konusunda daha çok uygulamaya konsantre olunması gerektiğini vurgulayan BOZKURT, ancak bu şekilde sorunların önüne daha etkili geçilebileceğini belirtmiştir.

4.6. İsveç'in Ankara Büyükelçisi Hakan AKESSON'un Ziyareti

İsveç Büyükelçisi Hakan AKENSSON ve Büyükelçilik Türkiye İsveç İşbirliği Koordinatörü Annika PALO, 7 Eylül 2011 tarihinde TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL'ü ziyaret etmiştir. Komisyon Başkanı GÖNÜL'ün göreve başlaması dolayısıyla yapılan bu nezaket ziyaretinde aynı zamanda İsveç Kalkınma Ajansı maddi desteği ile yürütülen Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi ile ilgili görüş alışverişinde bulunulmuştur.

4.7. Almanya Bavyera Eyaleti Meclis Başkanının Ziyareti

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, Almanya Federal Cumhuriyeti Bavyera Eyaleti Meclis Başkanı Barbara STAMM ve beraberindeki heyetle Parlamentoda 31 Ekim 2011 tarihinde bir toplantı düzenledi.

Komisyon çalışmaları hakkında bilgi veren GÖNÜL, Türkiye'de kadınların ayrımcılığa maruz kalmadan tüm haklara sahip olmasının dayanağının Anayasa olduğunu, özellikle Avrupa Birliğine giriş sürecinde kadın sorunlarının ülke olarak en hazırlıklı olunan konuların başında geldiğini, bu anlamda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün kurulması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak amacıyla kanunlarda yapılan değişiklikler ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun kurulmasının önemli gelişmeler olduğunu belirterek bu alanda tüm uluslararası sözleşmelerin çekincesiz olarak imzalandığını vurguladı.

Bavyera Meclisi Heyetinin ziyaretinin parlamentolararası ilişkiler ve işbirliğinin ileriye taşınması açısından büyük önem taşıdığını vurgulayan GÖNÜL, "Almanya ile gücünü ortak tarihten alan köklü ilişkilerimiz var. Almanya ile ekonomik ve ticari ilişkiler yıllardır artarak devam etmektedir. Bu ticaret hacmi 2011 yılında 25 milyon dolara ulaşmıştır. Kültür ve turizm alanında da ilişkiler gün geçtikçe gelişmektedir. Ülkemize gelen Alman turist sayısının her geçen yıl artması, bunun güzel bir örneğidir. Umarız bu ilişkiler daha da gelişir ve özellikle vatandaşlarımızın büyük zorluk yaşadıkları vize işlemlerinin esnek hale getirilmesi sağlanır" dedi.

Bavyera Meclis Başkanı STAMM ise gezinin başlangıç tarihinin Türkiye ve Almanya arasındaki işçi alım antlaşmasının 50. yıldönümüne denk gelmesinin, iki ülke arasındaki iyi ilişkilere işaret edilmesine vesile olacağını, Bavyera'nın çok güçlü bir ekonomi olduğunu ve bir ülkenin ekonomisinin gücünün, orada yaşayan insanların katkısına bağlı olduğunu ifade ederek, Bavyera'da 225 bin Türk'ün yaşadığını, 7600 Türk işletmesi bulunduğunu ve hem sosyal hem ekonomik yönden burada yaşayan Türklerin katkısının büyük olduğunu belirtti.

4.8. İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı Heyetinin Ziyareti

30 Kasım 2011 tarihinde gerçekleştirilen toplantı, Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL'ün Komisyonun görevleri, faaliyetleri ve projeleri hakkında verdiği genel bilgilerle başlamıştır.

İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı Program Yöneticisi Jessica PELLRUD, Komisyonun çalışmalarının öneminin farkında olduklarını ve yapılan çalışmaları takdir ettiklerini belirttikten sonra Komisyonun İstanbul ve Ankara dışındaki illerde gerçekleştirdiği faaliyetler hakkında bilgi istemiştir.

Komisyon Başkanı GÖNÜL, BM Kalkınma Programı ile yapılacak proje kapsamında kapsamlı arazi çalışmalarının yapılacağını ve İstanbul, Ankara ve İzmir dışında da bu bölgeleri anlama ve sorunlarına çözüm bulma amacıyla çeşitli mekanizmaların kurulacağını belirtmiştir.

İsveç Büyükelçiliği Birinci Kâtibi Annika PALO, İsveç'teki mekanizmaları anlatmış, tüm vatandaşların Belediye Meclisi Yönetimlerine başvuru hakkının olduğunu, kadın erkek fırsat eşitliği konusunda bir bakanlık bulunmadığını ancak seçimlerde kadınlar için konulan kotalar gibi geçmişte kazanılan ciddi başarıların bulunduğu ayrıca Başbakanlık Ombudsmanı ve ayrımcılıkla ilgili ombudsmanın çok ciddi nüfuzunun olduğunu belirtmiştir.

Sida - İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı Program Yöneticisi Cecilia Bişgen JANSSON, Uluslararası Kalkınma İşbirliği Bakanı Gunilla CARLSSON'un kadın erkek eşitliği konusunda ülkedeki en etkili isim olduğunu belirttikten sonra kendisinin Türkiye'yi ziyareti için çalışmalar yaptıklarını söylemiştir.

Jessica PELLRUD, Türkiye'nin savaştığı en önemli iki konunun kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizlikler ve kadın istihdamının azlığı olduğunu belirtmiş ve bunun üzerine Komisyon Başkanı GÖNÜL, 2000'li yıllarda kadın istihdamının ve temsiline kotalar gibi zorlayıcı unsurlar olmadan ciddi seviyelerde artış gösterdiğini, bunun da kadınların bu alanlara ilgisinin ve isteğindeki artışla meydana geldiğini, bu durumdan da geriye dönüş olmayacağını ve bu artışın devam edeceğini ifade etmiştir.

4.9. Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Heyetinin Ziyareti

21 Şubat 2012 tarihinde, Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları Cinsiyet Eşitliği Komisyonu'nu temsilen Edit BAUER Başkanlığında bir heyet, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL ve Komisyon üyeleri ile bir araya geldi.

Komisyon Başkanı GÖNÜL, kadın hakları ve cinsiyet eşitliği konularının Türkiye'nin en fazla çaba sarf ettiği konulardan olduğunu vurgulayarak, 12 Eylül referandumu ile birlikte gerçekleştirilen Anayasa değişikliğinin de önem taşıdığını ifade etti.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nda 26 üyenin olduğunu söyleyen GÖNÜL, Komisyonun 2009 yılında kurulmuş bir komisyon olmasına rağmen, çok yoğun çalışan bir komisyon olduğunu belirterek Komisyon çalışmaları hakkında bilgi verdi. Geçen dönemde Komisyonun kadına yönelik şiddet, işyerinde psikolojik taciz, eğitimde fırsat eşitliği, geleneksel evliliklerde psikolojik baskı ile ilgili raporlar hazırladığını, 24. dönemde de anayasalarda toplumsal cinsiyet eşitliği ve medyada toplumsal cinsiyet konusunu inceleyen iki alt komisyon oluşturulduğunu aktardı. Ayrıca, temel yasal mevzuatın cinsiyet eşitliği açısından incelenmesi amacıyla bir bilim heyeti oluşturulduğunu ve bu konudaki çalışmaların devam ettiğini ifade etti.

Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları Cinsiyet Eşitliği Komisyonu'nu temsil eden Edit BAUER ise bu ziyaretten duyduğu memnuniyeti dile getirerek yeni Anayasada kadın hakları ve cinsiyet eşitliği konusunda yapılacak çalışmalara çok önem verdiklerini ifade etti.

4.10. Prof. Evan STARK ve ABD Büyükelçiliği Temsilcilerinden Oluşan ABD Heyetinin Ziyareti

6 Nisan 2012 tarihinde, aile içi şiddet konusunda alanındaki en önemli uzmanlardan olan ve ABD'de Rutgers Üniversitesi'nde görev yapan Prof. Evan STARK ve beraberindekiler Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nu ziyaret ederek Komisyon üyesi Gümüşhane Milletvekili Kemalettin AYDIN ve Komisyon uzmanlarıyla görüş alışverişinde bulundular. Prof. STARK konuşmasında özetle şu konulara değinmiştir:

“Bir tıp doktoru olan eşimin yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre tıbbi yaralanma geçiren kadınların bu durumunun en büyük sebebi aile içi şiddet oluyor. Diğer tıbbi, psikolojik, davranışsal sorunların da en önemli sebebi yine aile içi şiddet kaynaklı oluyor. Tıpla ilgili kuruluşlar bir araya gelerek aile içi şiddet meselesinin halk sağlığını ilgilendiren bir mesele olduğunu kabul ettiler.

Cinsiyet eşitliği komitenizin olması muhteşem bir şey çünkü bu komitenin varlığı sizin ülke olarak bir cinsiyet eşitsizliği olduğunu ve bu durumun çözülmesi gereken bir sorun olduğunu kabul ettiğiniz anlamına geliyor.

ABD'de yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre aynı işi yapan erkeklerin kazandığı her 1\$'a karşılık kadınlar 79 cent kazanıyor. Bizim yaptığımız bir araştırma ise durumun bundan çok daha kötü şekilde 1\$'a karşılık 34 cent şeklinde olduğunu gösterdi.

ABD hükümeti aile içi şiddet konusuna 1980lerde dâhil olmaya başladı. Kolluk Kuvvetleri Yardım Kurumunun görevlerinden biri polise teknik malzeme sağlamak iken bu kurum şiddete maruz kalmış kadınların sığınma evi haline geldi. Bazı kadın kuruluşları buradan gelen parayı reddetti. Zamanla her iki taraf da birbirlerine güvenmeyi öğrendi. Başkan Carter döneminde Kadına Karşı Şiddet Ofisi kurulmuştu. Reagan başkan seçilince bu ofisi kaldırdı. Ancak Reagan zamanında konuyla ilgili bazı oturumlar düzenlendi. Sonuç olarak aile içi şiddet uygulayanların tutuklanmasına karar verildi. ABD’de polis aile içi şiddet durumunda tutuklama yapmak zorunda. Hatta bu konu polisin tutuklama yapmak zorunda olduğu tek konu. Buna tercih edilen tutuklama deniyor.

ABD’de aile içi şiddet konusunda yaklaşım cezai işlemlere dayanıyordu çünkü bu konu anayasaya göre eşit korumayla ilgili bir durum. Geçmişte kişi yabancı bir kişiye saldırdığında tutuklanırken eşine saldırdığında tutuklanmıyordu. Cezai adaletin olumlu tarafı herkese o suçu işlememesi yönünde güçlü bir mesaj vermesi oluyor. Olumsuz tarafıysa mağdura destek verilmesi gibi konulara yeterince önem verilmemesi oluyor. Kadınlar şiddete bir defa değil defalarca maruz kalabiliyorlar. Bu olaylara tek bir vaka üzerinden bakılmamalı. Polisler ve hâkimler aynı kadını defalarca görmekten bıkyorlar. Bu tıpkı grip yüzünden doktoruna defalarca giden bir hastayı doktorun artık görmek istememesi gibi bir durum. Hâlbuki meselenin kronik hastalıklar gibi kronik bir mesele olduğunu ve kolayca çözülemeyeceğini kabul etseler bu takdirde yaklaşımları farklı olur. Amacımız bu hastalığın sadece tutuklama emri çıkarmak gibi basit önlemlerle çözülemeyeceğini göstermektir. Daha da büyüyüp toplum için büyük bir problem haline dönüşmeden sorunun çözülmesi için uğraşyoruz.

Sorun aile içi şiddet sorunu olmaktan çıkıp kadına karşı şiddet sorunu haline dönüşmüştü. 1994 yılında Clinton’un da desteğiyle partiler üstü bir çabayla Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanunu’nu çıkardık.

ABD’de aile içi şiddetin maliyeti konusunda farkındalık oluşturuldu. ABD ekonomisi işgücündeki kadınlara yüksek miktarda muhtaç durumdadır. ABD’de kadınların üniversiteden mezun olma oranları ve işgücüne katılım oranları erkeklere göre daha yüksek seviyede ancak üst düzey pozisyonlara bakıldığında buralarda erkeklerin hâkimiyetini görüyoruz. Eşit işe eşit ücreti sağlayamıyoruz.”

4.11. Dünya Bankası Heyeti’nin Dünya Bankası 2012 Yılı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma Raporunu Sunmak Üzere Komisyonu Ziyareti

Dünya Bankası tarafından 2012 yılında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma” konulu rapor yayınlanmıştır. Bu Raporda, toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında Türkiye’deki ve diğer ülkelerdeki gelişmelerden bahsedilmektedir. Söz konusu raporu Komisyon üyelerine sunmak için, raporun başyazarlarından Carolina Sanchez-PANAMA ve Dünya Bankası Türkiye Temsilciliği bir heyetle 21 Haziran 2012 tarihinde Komisyonu ziyaret etmiştir.

4.12. Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Mikael GUSTAFSSON'un Ziyareti

Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı GUSTAFSSON, 12 Temmuz 2012 tarihinde TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nu ziyaret etti.

Gerçekleştirilen toplantıda, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, Komisyonun çalışmaları hakkında bilgi verdi ve yapılan yasal düzenlemeleri anlattı.

GUSTAFSSON da toplantıda, Avrupa Birliği bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana plan ve programlara dâhil edilmesi ile ilgili bir sunum yaptı.

Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonunun çalışmalarını anlatan GUSTAFSSON, AB ülkelerinde kadınların erkeklere oranla ortalama yüzde 17 daha az maaş aldığını, bunun hayatın tüm alanlarını etkilediğini ifade etti. Maaş eşitliğinin sağlanması için çalışma yaptıklarını belirterek, Avrupa Parlamentosu'nun yüzde 34'ünün kadın üyelerden oluştuğunu kaydetti. AB ülkeleri parlamentolarında kadınların oranını ortalama yüzde 25 olduğunu belirten GUSTAFSSON, Türkiye'nin cinsiyet eşitliği konusunda 20 yılda önemli adımlar attığını söyledi.

Türkiye ile ilgili hazırlanan raporlarında, Türkiye'de kadın haklarına ilişkin yasal çerçevenin mevcut olduğunun ifade edildiğini aktaran GUSTAFSSON, kadına yönelik şiddetin Türkiye'nin en acil konularından bir tanesi olduğunu ifade etti.

4.13. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyetinin BM Kadının Statüsü Komisyonu 56. Oturumuna Katılımı

Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL başkanlığındaki heyet, 26 Şubat 2012 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve AK Parti Kadın Kolları heyetlerinin de katılımıyla Türkiye'nin BM Daimi Temsilciliğinin ev sahipliğini üstlendiği tanışma ve çalışma yemeğine iştirak etmiştir.

27 Şubat 2012 tarihinde Komisyon Heyeti, Genel Kurul Salonu'nda gerçekleştirilen Kadının Statüsü Komisyonu Oturumu Açılış Töreni'ne katılmıştır.

Aynı gün, Türkiye'nin yan etkinliği olan "Uluslararası Standartları Uygulayarak Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi" (Stop Violence Against Women By Implementing International Standards) Paneli gerçekleştirilmiştir. Komisyon Heyeti de dâhil tüm Türk heyetinin katıldığı etkinlik, Avrupa Konseyi, BM Kadın ve Türkiye'nin BM Daimi Temsilciliği tarafından düzenlenmiştir. Paneli, 500'den fazla katılımcı dinlemiştir. Yan etkinlik sırasında Komisyonu tanıtıcı kitapçık ile Komisyonumuz ve BM Kalkınma

Programı Türkiye ortaklığında yürütülen “Türkiye’de Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı”nı tanıtıcı broşürler ile bilgi notlarının dağıtımı sağlanmıştır.

Aynı gün, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın ASAN ile Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, BM Kadın İcra Kurulu Başkanı M. BACHELET ile görüşmüşlerdir. Görüşmede, BM Kadının Avrupa ve Orta Asya’dan Sorumlu Bölge Ofisi’nin Türkiye’de açılmasıyla ilgili Hükümetin niyet mektubu Sayın BACHELET’e iletilmiştir. Bulunulan girişimler neticesinde, yakın dönemde, TRT İstanbul Radyosu Binası BM Kadının Bölge Ofisi olarak faaliyet göstermeye başlayacaktır.

Heyet, ayrıca, KAGİDER tarafından düzenlenen “Equal Opportunities Model in Work Place: Sustaining Women’s Economic Empowerment” (İşyerinde Fırsat Eşitliği Modeli: Kadınların Ekonomik Açından Güçlenmesinin Sürdürülmesi) konulu etkinliğe de katılmıştır.

Akşam saatlerinde, Türkiye’de gerçekleştirilen TADF etkinliğinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın ASAN, AK Parti Kadın Kolları Başkanı Güldal AKŞİT, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyeleri Mesut DEDEOĞLU ve Zeynep Karahan USLU, Türk Amerikan toplumuyla paylaşmayı arzu ettikleri görüşlerini sundukları birer konuşma yapmışlardır.

28 Şubat 2012 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın ASAN ile TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, İngiltere Eşitlikler Bakanı Lynne FEATHERSTONE ile görüşmüşlerdir.

Aynı gün, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL Türkiye’de İtalyan Senatosu Başkan Vekili Emma BONINO’yu kabul etmiştir.

Yine, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel GÖNÜL ile Komisyon üyesi Mesut DEDEOĞLU, Türkiye’de kadın milletvekillerinden oluşan 8 kişilik Alman heyetini kabul etmişlerdir.

Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, Küresel Eylem için Parlamenterler Girişimi (PGA) tarafından düzenlenen “Opportunities and Challenges in Improving Rural Women’s Access to Clean Water and Sustainable Energy” (Kırsal Kadının Temiz Suya ve Yenilenebilir Enerjiye Erişiminin Geliştirilmesinde Fırsatlar ve Zorluklar) konulu yan etkinlikte konuşmacı olarak söz almıştır.

29 Şubat 2012 tarihinde, Komisyon Heyeti, Küresel Eylem için Parlamenterler Girişimi (PGA) ile birlikte Türkiye’de çalışma kahvaltısına katılmıştır. Çalışmanın konusu “New Technologies Employed by Women Against the Impact of Climate

Change to Gain Access to Clean Water and Energy” (İklim Değişikliğiyle Mücadele ile Temiz Su ve Enerjiye Erişimde Kadınlar Tarafından Yeni Teknolojilerin Kullanılması) olarak belirlenmiştir.

Komisyon Heyeti, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın ASAN ve AK Parti Kadın Kolları Başkanı Güldal AKŞİT ile birlikte Türkiye’nde Türk basın mensuplarının sorularını yanıtlamıştır.

Komisyon Başkanı Azize Sibel GÖNÜL, AK Parti Kadın Kolları Başkanı Güldal AKŞİT ile birlikte Türkiye’nde PGA Başkanı Shazia RAFİ ile bir araya gelmiştir.

4.14. Avrupa Parlamentosu’nda Düzenlenen “Eşit İşe Eşit Ücret” Konulu Parlamentolararası Toplantıya Katılım

8 Mart 2012 tarihinde Avrupa Parlamentosu’nda düzenlenen “Eşit İşe Eşit Ücret” konulu parlamentolararası komisyon toplantısına, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nu temsilen Gümüşhane Milletvekili Kemalettin AYDIN, İzmir Milletvekili Hülya GÜVEN, Antalya Milletvekilleri Gürkut ACAR ve Gökçen Özdoğan ENÇ’ten oluşan bir heyet katılmıştır. Bu alanda çeşitli ülkelerdeki farklı düzenlemeler hakkında bilgi alış verişini sağlayan söz konusu toplantıda, Komisyon üyelerimiz, Türkiye’nin bu alandaki uygulama ve deneyimlerini yabancı meslektaşlarıyla paylaşmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE YÖNELİK ELVERİŞLİ ORTAMIN TEŞVİK EDİLMESİ ORTAK PROGRAMI

1. Proje Bilgileri

Proje, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun koordinasyonunda, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün ortaklığında, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Kadın'ın teknik desteğiyle uygulanmaktadır. İsveç Kalkınma Kuruluşu tarafından kaynağı sağlanan Projenin yürütülmesine ilişkin işbirliği protokolü Komisyon ile BM Kalkınma Programı arasında 20 Mart 2011 tarihinde imzalanmıştır.

Projenin süresi iki yıl olup, toplam bütçesi 1.000.000 Amerikan Dolarıdır.

Projenin Amacı:

Ulusal toplumsal cinsiyet eşitlik mekanizmalarının kurumsal kapasitelerini güçlendirerek toplumsal cinsiyetin yasa yapma ve karar verme süreçlerine dâhil edilmesi, yasa ve kararların mükellef bir şekilde uygulandığı, düzenli olarak izlendiği, değerlendirildiği ve gerekli durumlarda yeniden uyarlanmalarını sağlayacak ortamın desteklenmesi ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Projenin Çıktıları:

- Toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili taahhütleri gerçekleştirme konusunda mevcut ulusal toplumsal cinsiyet mekanizmasının kapasitesi güçlendirilmesi
- Mevcut yasal çerçevenin toplumsal cinsiyet bakış açısı ile gözden geçirilmesi ve böylece yasal mevzuatın mükellef uygulamasına katkıda bulunmak dâhil yasalara toplumsal cinsiyetin daha fazla dâhil edilmesinin sağlanması
- Sivil toplum kuruluşları ve yaşamın her alanında, özellikle istihdam ve siyasi katılım alanında, toplumsal cinsiyete dayalı klişelerin ortadan kaldırılması yönünde çalışan ağlar dâhil kadın hareketinin savunma kapasitesinin güçlendirilmesi
- Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumda var olan bilincin artırılması öngörülmektedir.

Projenin Faaliyetleri:

Yasal Mevzuatla İlgili Çalışmalar

- Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırması perspektifiyle temel yasal mevzuatın gözden geçirilmesi

- Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin yasa yapma süreçlerine dâhil edilmesi konusunda milletvekillerine yönelik bilgilendirme ve paylaşım platformlarının oluşturulması

- Toplumsal cinsiyeti ana akımlaştıran yasal mevzuatın uygulamasını izleyecek mekanizmaların geliştirilmesi

Kapasite Geliştirmeye Yönelik Faaliyetler

- Ulusal ve yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yasama, yürütme ve yargı dayanaklarının birbiri arasındaki ilişkileri ve etkileşimi analiz eden haritalama çalışması yapılması

- Haritalama çalışması bulgularına dayanan bir Yol Haritası ve Koordinasyon Sistematigi önerisi geliştirilmesi

- KSGM, İçişleri Bakanlığının ilgili birimleri de dâhil farklı paydaşlara yönelik kapasite geliştirme çalışmalarında bulunulması

- İçişleri Bakanlığıyla işbirliği halinde yereldeki ilgili birimlere yönelik, özellikle cinsiyet duyarlı hizmet sunumu, cinsiyet duyarlı bütçeleme dâhil kapasite geliştirme çalışmalarında bulunulması

- Merkezi ve yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet bilincini kurumsallaştıracak kaynak kişi havuzunun oluşturulması

Savunu ve Lobiye Yönelik Faaliyetler

- Kadın STK'lara yönelik kapasite geliştirme stratejisinin oluşturulması

- Sürecin etkin izlemesini sağlayacak mekanizmaların oluşturulması

Bilgilendirme ve Farkındalık Yaratma Çalışmaları

- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun faaliyetlerini yaygın olarak duyuracak taban erişim ve iletişim stratejisinin geliştirilmesi

- “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Geri Sayım Başladı” isimli bilgilendirme ve bilinçlendirme kampanyası “Daha Adil bir Dünya için Yanımda Ol” teması altında yerel ve ulusal düzeyde bilinçlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki deneyimlerin paylaşılmasının sağlanması

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun genel yürütücü kuruluş olduğu projede, BM Kalkınma Programı ve BM Kadın, Ortak Programda bütçesi belirlenmiş temel çıktılarının uygulanması görevine sahip BM uygulayıcı kuruluşlarıdır. BM Kalkınma Programı ve BM Kadın kapasite geliştirme ve teknik destek çalışmalarının kolaylaştırılmasında ilgili bilgi ve deneyimi sağlamaktadır. İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Kuruluşu Türkiye’ye yönelik yeni işbirliği stratejisi kapsamında BM Ortak Programının temel donör kuruluşudur. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ve Türkiye Belediyeler Birliği, Program faaliyetlerinin hayata geçirilmesinde Programın uygulayıcı ortakları konumundadırlar.

2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı Kampanyası (Daha Eşit ve Adil Bir Dünya için Yanımda Ol)

BM Kalkınma Programı, BM Kadın ve TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ortaklığında yürütülmekte olan “Türkiye’de Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı” kapsamında, yerel ve ulusal düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin içselleştirilmesi ve bu konudaki toplum bilincinin artırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, tasarlanan bilgilendirme ve bilinçlendirme kampanyası, “Daha Eşit ve Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol” teması altında yerel ve ulusal düzeyde bilinçlendirme ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki deneyimlerin paylaşılması bağlamında önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Kampanya, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve BM Kalkınma Programı tarafından yürütülmektedir.

Kampanya ile toplumsal cinsiyet perspektifinin içselleştirilmesi ve kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesinde toplumun bilgilendirilmesi, kamusal bilinç oluşturulması ve bu alanda gerçekleştirilen proje faaliyetlerinin görünürlüğünün sağlanmasıyla kamu ve toplum nezdinde sahiplenirliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Toplumun tüm tarafları (kadın, erkek, çocuk, kamu çalışanları, yerel yönetimler, hükümet dışı kuruluşlar, sendika ve işveren kuruluşları, kalkınma ajansları, özel sektör, STK, üniversite, yerel ve ulusal medya vb.) kampanyanın hedef kitlesi olarak belirlenmiştir.

Kampanyanın temel hedefleri şu şekilde sıralanabilir:

- Vatadaşın günlük yaşamında toplumsal cinsiyet eşitliği kavramını yerleştirmek
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konusunda toplumda farkındalık yaratmak
- Toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığının tüm ana plan ve programlara dâhil edilmesini sağlamak
- şiddet mağduru kadınların bilgi açıklığını kapatmak ve hizmete erişimini kolaylaştırmak
- şiddet uygulayan kişinin ötekileştirilmesi ve görünür kılınmasını sağlamak
- Bilgi retimi, edinilen dersler ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında farkındalık yaratmaya yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde bilgi ve deneyim paylaşım platformları oluşturmak
- Kadının sosyo-ekonomik durumunun iyileştirilmesi ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmasına yönelik bilgi ve deneyimleri paylaşmak

Kampanyanın bilgi ve tanıtım toplantısı, 25 Kasım ‘Kadına Karşı şiddete karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü’ nedeniyle başlatılmış olan kadına karşı şiddet ile mücadelede ‘Biz de Varız’ kampanyası ile birlikte, TBMM Başkanı Cemil ÇİÇEK’in de katılımıyla TBMM Tren Salonu’nda 25 Kasım 2011 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Kampanya Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

2.1. PTT ile “Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol” Kampanyası Protokolü’nn İmzalanması

15 Aralık 2011 tarihinde, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile PTT arasında Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi kapsamında yürütülen “Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol” Kampanyası Protokolü imzalanmıştır. Bu protokol kapsamındaki en önemli husus, tüm Türkiye’deki evlere KEFEK tarafından hazırlanacak olan kadının şiddet gördüğü takdirde neler yapabileceğine ilişkin broşürlerin dağıtılmasıdır. Bununla birlikte tüm PTT’lere şiddet görmüş kadınların bu durumların ücretsiz olarak Komisyonumuza bildirebilecekleri dilekçe kutuları konacaktır. Bu çok önemli protokol hakkında ayrıntılı hükümler aşağıdadır:

- PTT, bedelsiz olarak KEFEK tarafından hazırlatılan ve PTT logosu da bulunan afişleri ve el broşürlerini tüm işyerlerinde bulunduracaktır.

- PTT, işyerlerinde kurulu bulunan ücret ödeme makinelerinde, hazırlatılacak klişeleri kullanmak suretiyle makineden geçen gönderilerin üzerine kampanyayı tanıtıcı mahiyette flam uygulayacaktır.

- PTT, KEFEK tarafından hazırlatılacak mini filmlerin PTT Merkezlerinde yer alan Kapalı Devre Yayın Sisteminde ücretsiz olarak yayınlanması suretiyle konuya tüm toplumun dikkatinin çekilmesine katkı sağlayacaktır.

- PTT kampanya logosu ve sloganını taşıyan objeleri 2012 emisyonunda sürekli pul olarak çıkaracak ve tüm yıl boyunca posta gönderilerinde kullanılmasını sağlayacaktır.

- PTT, hazırlanan el broşürlerinin ülkedeki tüm adreslere adressesiz basılmış kâğıt kapsamında dağıtımını sağlayacaktır.

- PTT, işyerlerine şiddete maruz kalan kadınların yakınma ve şikâyetlerini bildirecekleri kutuların konulmasını sağlayacaktır.

2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı Kampanyası Bölge Toplantıları³

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında yerel ve ulusal düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğini içselleştirmek ve bu konudaki toplum bilincini arttırmak amacıyla bölgesel toplantılar düzenlenmektedir. “Daha Adil bir Dünya için Yanımda Ol” teması altında düzenlenen bu toplantılar, yerel ve ulusal düzeyde bilinçlendirme ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki deneyimlerin paylaşılması bağlamında önemli bir fırsat olarak nitelendirilmektedir. Kampanya kapsamında düzenlenen Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformları Türkiye İstatistiki Bölge Sınıflandırmasına göre belirlenen alt bölgelerde gerçekleştirilmekte olup, 24 üncü dönem 2 nci yasama yılında bu şekilde altı toplantı gerçekleştirilmiştir.

Toplantılar, ev sahibi illerin milletvekilleri, valileri, belediye başkanları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, söz konusu illerin bağlı bulundukları kalkınma ajansları ve özel sektör temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, söz konusu bölge özelinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin mevcut durum, ihtiyaçlar ve yapılan çalışmaların sivil toplum kuruluşları ve ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin de katılımıyla tartışılması sağlanmıştır.

³ Bölge Toplantılarında Kalkınma Ajansları ve Valilikler tarafından yapılan sunumlardan edinilen istatistik veriler Ek’te (s.60) sunulmaktadır.

2.2.1.İstanbul Toplantısı

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında İstanbul Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu 27 Ocak 2012 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.

Platform, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyeleri, İstanbul Milletvekilleri, İstanbul Valisi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve siyasi partilerin kadın kolları temsilcilerinin katılımına ev sahipliği yapmıştır. Bu bağlamda, Platformda, toplumsal cinsiyet eşitliğinden ne anlıyoruz, İstanbul’da hizmet sunumu yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ne gibi çalışmalar yapılmaktadır, İstanbul bölgesi özelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılmasına yönelik karşılaşılan engeller ve fırsatlar nelerdir, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile yerelde toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışan kurum ve kuruluşlar arasındaki etkin koordinasyon ve bilgi akışının güçlendirilmesine ilişkin ne gibi adımlar atılmalıdır gibi soruların cevabı aranmıştır.

2.2.2.Bursa-Eskişehir-Bilecik Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Bursa)

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında Bursa Eskişehir Bilecik Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu 13-14 Nisan 2012 tarihlerinde Bursa’da gerçekleştirilmiştir.

13 Nisan 2012 tarihinde, iyi bir uygulamanın yerinde görülmesi amacıyla 115 üyesi bulunan Saitabad Kadın Dayanışma Derneği ziyaretiyle başlayan Bursa programında daha sonra Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı ziyaret edilerek Belediye Başkanı Recep ALTEPE ile görüşülmüştür.

14 Nisan 2012 tarihinde gerçekleştirilen ve TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyeleri, Bursa, Eskişehir ve Bilecik Milletvekilleri, Bursa Valisi ve Vali Yardımcısı, Eskişehir ve Bilecik Vali Yardımcıları, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı, İl Müdürlükleri, İlçe Belediyeleri, Meclis Üyeleri, Kent Konseyleri ve Eşitlik Birimleri ve özel sektör temsilcilerinin katılımına ev sahipliği yapan toplantıya 300 kadar katılımcı iştirak etmiştir.

Toplantının ilk bölümünde illerin valilikleri ve Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından kadınların eğitim, sağlık, istihdam, şiddet gibi çok çeşitli konu başlıklarındaki mevcut durumu, sorunlar ve bunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen çalışmalar hakkında birer sunum yapılmıştır. Toplantının ikinci bölümünde ise Bursa, Bilecik ve Eskişehir bölgesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaşmasının önündeki engeller ve bu engellere yönelik çözüm önerileri sivil toplum kuruluşlarının da katkılarıyla tartışılmıştır.

Sivil Toplum Kuruluşları, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kadınlarla ilgili politikaların hayata geçirilmesindeki önemine değinmişler ve Bursa, Eskişehir, Bilecik illerinde belli başlı sorunları; kadın girişimci sayısının azlığı, kadınların mesleki gelişimlerinin arttırılmasına yönelik çalışmaların yeterli olmaması, şiddete uğrayan kadının koruma altına alınması ve sonrasında hayata adaptasyonunun sağlanması konusunda çalışmaların yetersiz olması, kadın sığınma evinin azlığı, kamu kurumlarının eşitlik birimlerinin yeteri kadar olmaması, karar mercilerinde kadın sayısının azlığı olarak göstermişlerdir.

Toplantı bölgede toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin mevcut durum, ihtiyaçlar ve yapılan çalışmalar hakkında çok önemli bir bilgi ve deneyim paylaşımına önayak olmuştur.

2.2.3.Balıkesir-Çanakkale Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Balıkesir)

Balıkesir, Çanakkale Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu kapsamında 17 Mayıs 2012 tarihinde Balıkesir Valiliği ve Belediyesi ile Burhaniyede kadın sivil toplum kuruluşu ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.

18 Mayıs 2012 tarihinde gerçekleştirilen Toplantı, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyeleri, Balıkesir Milletvekilleri, Balıkesir Valisi ve Vali Yardımcısı, Balıkesir Belediye Başkanı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, Güney Marmara Kalkınma Ajansı, Balıkesir ve Çanakkale İl Müdürlükleri, İlçe Belediyeleri, Meclis Üyeleri, Kent Konseyleri ve Eşitlik Birimleri ve özel sektör temsilcilerinin katılımına ev sahipliği yapmıştır. 200'den fazla katılımcının yer aldığı Platform, Balıkesir ve Çanakkale özelinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin mevcut durumun değerlendirildiği, ihtiyaçlar ve yapılan çalışmaların dile getirildiği, sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin dinlendiği önemli bir bilgi ve deneyim paylaşımına imkân sağlamıştır.

Toplantının ilk bölümünde, Balıkesir ve Çanakkale Valiliklerince bölgedeki kadınların eğitim, sağlık, istihdam, şiddet gibi çok çeşitli konu başlıklarındaki mevcut durumu, sorunlar ve bunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen çalışmalar hakkında birer sunum yapılmıştır. Toplantının ikinci bölümünde ise Balıkesir ve Çanakkale bölgesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaşmasının önündeki engeller ve bu engellere yönelik çözüm önerileri sivil toplum kuruluşlarının da katkılarıyla tartışılmıştır.

Toplantıda, Balıkesir ve Çanakkale illerinin Türkiye'nin ciddi gelişim potansiyeli olan, gelişmişlik düzeyi yüksek illerinden olduğu ve Türkiye'nin diğer bölgelerine nazaran kadınların eğitimi, istihdamı gibi konularda daha iyi durumda olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak, kadınların karar alma mekanizmalarındaki oranının düşüklüğü, geliştirilmesi gereken en önemli alanlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle, kadınların siyasi hayata ve karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması

ve bu illerdeki potansiyelin daha iyi kullanılması için faaliyetlerde bulunulması gerekmektedir. Kent konseylerinin mobilize edilmesinin, eşitlik mekanizmalarının kurulmasının bu anlamda faydalı olacağı, yerel yönetimlerin bu konuda kolaylaştırıcı rol üstlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bölgede kadının daha çok tarımda istihdam edilmesi ve tarımsal gelire dayalı orta kesimin yaygın olması sebebiyle kadının güçlendirilmesinin de tarımsal alandaki istihdam üzerinden gerçekleşebileceği, bunun için kooperatiflerde kadınlara pozitif ayrımcılık, teşvikler gibi kolaylaştırıcı düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

2.2.4. Tokat-Amasya-Çorum-Samsun Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Tokat)

Tokat Amasya Çorum Samsun Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu kapsamında, 24 Mayıs 2012 tarihinde Tokat Valiliği ve Belediyesine ziyaretler gerçekleştirilmiştir. 25 Mayıs 2012 tarihinde gerçekleştirilen Platforma, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri, Tokat Valisi, Çorum, Amasya ve Samsun Vali Yardımcıları, Tokat Belediye Başkanı, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, Tokat, Çorum, Amasya ve Samsun İl Müdürlükleri, İlçe Belediyeleri, Meclis Üyeleri, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri ile yaklaşık 100 kişi katılım sağlamıştır.

Toplantının ilk bölümünde, Tokat, Amasya, Çorum ve Samsun Valilikleri ve Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından kadınların durumu, yaşadıkları sorunlar ve bunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen çalışmalar hakkında birer sunum yapılmıştır. Toplantının ikinci bölümünde ise bölgede kadınların sorunları, toplumsal cinsiyet eşitliğinin önündeki engeller ve çözüm önerileri sivil toplumun da katılımıyla tartışılmıştır.

Toplantıda, bölgeyle ilgili öne çıkan saptamalar arasında kadınların işgücüne katılım oranının oldukça düşük olduğu yer almaktadır. Kadınların çoğu, istihdam yaratmada bölgede temel sektör olan tarım sektöründe çalışmaktadır. Kadınların büyük bir çoğunluğu kayıt dışı olarak çalışmaktadır. Bölgede kadının istihdamının artırılması ve karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almalarının sağlanması için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet de bölgedeki önemli sorunlardan biridir. Özellikle Tokat ilinde kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi göze çarpan temel sorunlardandır. Bölgede kadına yönelik şiddetin önüne geçilmesine yönelik çalışmalar yapılması ve bulunmayan yerlerde kadın sığınma evi açılması gerekmektedir. Kadının statüsünün güçlendirilmesine yönelik olarak Amasya ve Kadın Dostu Kentler Projesine katılan Samsun'da Valilik ve Belediyelerce çalışmalarda bulunulduğu ve çeşitli birimler oluşturulduğu görülmüş, Tokat ve Çorum'da da benzer çalışmalara ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

2.2.5.Gümüşhane-Giresun-Trabzon-Artvin-Ordu-Rize Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Gümüşhane)

Platform, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerin temsilcileri ile KEFEK üyelerinin katılımı ile 5 Temmuz 2012 tarihinde Gümüşhane Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir.

Toplantının ilk bölümünde, Gümüşhane, Giresun, Trabzon, Artvin, Ordu, Rize Valilikleri kendi illerindeki ve Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı da genel olarak bölgedeki kadınların eğitim, sağlık, istihdam gibi çok çeşitli alanlardaki mevcut durumu, kadınların karşılaştıkları sorunlar, kadınlarının sorunlarının çözümüne yönelik olarak atılabilecek adımlar ve bu amaçla gerçekleştirilen çalışmalar hakkında birer sunum yapmışlardır.

Yapılan sunumlarda, bölgede ataerkil toplum yapısının çok baskın olduğuna, buna bağlı olarak kadınların çok çeşitli alanlarda kendi kararlarını verebilmekten çok uzak olduğuna vurgu yapılmıştır. Ayrıca, kadınların daha çok tarım sektöründe ve kayıt dışı çalışması dolayısıyla yoğun bir şekilde sosyal güvenceden yoksun olarak istihdam edildikleri ifade edilmiş, bunun da ekonomik özgürlüğünü yeterince sağlayamayan kadınların ataerkil toplum yapısı içerisinde baskılanması durumunu perçinlediği belirtilmiştir. Bununla beraber, ilköğretim, ortaöğretim ile teknik ve mesleki ortaöğretimde son yıllarda okullaşma oranlarının kadınlar ve erkekler arasında eşit bir seviyeye gelmesinin kadınlar açısından ilerisi için ümit verici bir durum olarak göze çarptığı dile getirilmiştir.

Toplantının ikinci bölümünde, bölgede kadınlara yönelik olarak uygulanan önemli proje örnekleri tanıtılmış ve başarılı kadınlar tarafından karşılaştıkları engelleri nasıl aştıklarına dair sunumlar yapılmıştır. Özellikle istihdam alanındaki başarılı örneklerin dikkat çektiği bu bölümde, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin etkin işbirliği sayesinde kadınların statüsünün güçlendirilmesine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmaların son derece önemli ve başarılı sonuçlar ortaya çıkardığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, Gümüşhane'nin Köse ilçesinde yürütülen 'Topraktaki Kadın Eli' projesi, Rize'de yürütülen ve kadın istihdamının artmasında çok büyük pay sahibi olan 'Geleneksel Feretiko Bezi Dokuma' projesi ile Ünye Çok Amaçlı Toplum Merkezi'nin Ordu'da gerçekleştirdikleri faaliyetler bölgede kadınlara yönelik olarak gerçekleştirilen önemli çalışmalar olarak dikkat çekmiştir.

Gümüşhane, Giresun, Trabzon, Artvin, Ordu ve Rize Bölgesi özelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin her alanda yaygınlaşmasının önündeki engellerin, bu engellerin ortadan kaldırılmasını sağlayacak ne gibi çalışmalar yapılabileceğinin ve sivil toplum örgütlerinin karşılaştıkları sorunların tartışıldığı toplantının son kısmında ise sivil toplum örgütü temsilcileri dinlenilmiştir.

2.2.6.Malatya-Elazığ-Tunceli-Bingöl Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (Malatya)

Platform, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerin temsilcileri ile KEFEK üyelerinin katılımı ile 6 Temmuz 2012 tarihinde Malatya Kongre ve Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir.

Açılış konuşmalarının ardından, Eski Devlet ve Turizm Bakanı Güldal AKŞİT'in kolaylaştırıcılığını üstlendiği toplantının ilk bölümünde, Fırat Kalkınma Ajansı kapsamında yer alan Valilikler ve Fırat Kalkınma Ajansı temsilcileri, bölgedeki kadınların eğitim, sağlık, istihdam, şiddet gibi çok çeşitli konu başlıklarındaki mevcut durumu, kadınların karşılaştıkları sorunlar, kadınlarının sorunlarının çözümüne yönelik olarak atılabilecek adımlar ve bu amaçla gerçekleştirilen çalışmalar hakkında birer sunum yapmışlardır.

Sunumlarda dikkat çekici olarak, bölgedeki önemli sorunlardan biri olan küçük yaşta yapılan evliliklerin önüne geçilmesi gerektiği, kadına yönelik şiddetin önemli bir sorun olarak görüldüğü ve bunun hızlı bir şekilde ortadan kaldırılması gereken problemlerden biri olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, bölgede göze çarpan bir diğer hususun da, kadınların daha çok tarım sektöründe çalışması ve ekonominin diğer sektörlerinde yeteri kadar istihdam olanağı bulamamaları olduğu ifade edilmiştir.

Bölgede kadınlara yönelik olarak uygulanan önemli proje örneklerinin tanıtıldığı ve başarılı kadınlar tarafından karşılaştıkları engelleri nasıl aştıklarına dair sunumların yapıldığı ikinci bölümde, özellikle Malatya Polis Yüksek Okulu tarafından polislerin aile içi şiddet konusunda farkındalığının artırılması amacıyla yürütülen proje dikkat çekmiştir. Proje hakkında bilgi veren Polis Meslek Yüksek Okulu Temsilcisi, söz konusu proje ile polislerin aile içi şiddet konusunda bilinçlendirilmesi ve kolluk kuvvetlerinin bu konudaki eksikliklerinin giderilmesinin amaçlandığını ifade etmiştir.

Kadın girişimciliğinin yaygınlaşmasında çok önemli bir rol oynayan mikro kredi uygulaması kapsamında kendi işletmelerini kuran ve daha çok kadının iş hayatına katılmasını sağlayan başarılı kadın girişimciler de bu bölümde katılımcılara kendi deneyimlerini aktarmışlardır. Yine bu çerçevede, Bingöl Solhan Kaymakamlığı tarafından yürütülen 'Kız Çocukları ve Kadınlar İçin Daha İyi Fırsatlar Projesi' kadınlara yönelik olarak yürütülen önemli çalışmalardan biri olarak dikkat çekmiştir. Bu proje ile bölgedeki kadınların eğitim sorunlarının aşılmasına katkı sağlandığı ifade edilmiş ve projenin somut çıktıları katılımcılar ile paylaşılmıştır. Bölgede kadınlara yönelik olarak yürütülen ve başarılı sonuçlar veren bir diğer projenin de Bingöl Genç Kaymakamlığı tarafından yürütülen 'Genç İlçesi Kadınlarına Arıcılık, Ana Arı ve Organik Bal Üretimi ile İstihdam' projesi olduğu görülmüştür. Söz konusu proje ile kadın girişimci oranlarının ve kadın istihdamının artırılmasının hedeflendiği ve bu açıdan önemli kazanımlar da elde edildiği proje uygulayıcıları tarafından dile getirilmiştir.

Malatya, Elazığ, Tunceli, Bingöl Bölgesi özelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin her alanda yaygınlaşmasının önündeki engellerin, bu engellerin ortadan kaldırılmasını sağlayacak ne gibi çalışmalar yapılabilceğinin, sivil toplum örgütlerinin karşılaştıkları sorunların, sivil toplum örgütleri ile kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun daha iyi nasıl sağlanabileceğinin tartışıldığı toplantının son kısmında ise sivil toplum örgütü temsilcileri taleplerini dile getirmişlerdir.

Sivil Toplum Kuruluşları tarafından, yerel yönetimlerde kadınlar hakkında oluşturulan Meclis ve Komisyonlarda örgütlü kadın organizasyonlarının katılımcı olması gerektiği vurgulanmış, çalışmak isteyen kadınlara yönelik mesleki eğitim ve kapasite geliştirme eğitimlerinin kadınların ekonomik hayata geçişi adına çok gerekli olduğu ve bu konularda bölgede çalışmaların arttırılması gerektiği belirtilmiştir. Bölgede üreten kadının ürettiklerini iç ve dış pazarda tüketiciye ulaştıracak mekanizmaların hazırlanması gerektiği konusunda kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması konuları sorun olarak dile getirilmiştir.

3. Kanun Taraması

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'na yönelik kapasitenin geliştirmesi, Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Elverişli Ortamın Geliştirilmesi Ortak Programı kapsamında BM Kadın'ın sorumluluğundaki program bileşenidir. Bu çerçevede, öncelikli olarak belirlenen mevzuatın incelenmesi, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri ve yasama uzmanlarına yönelik hazırlanmış kapasite geliştirme etkinlikleri, milletvekilleri ve Komisyon'da çalışanlar için bilgi değişimini sağlayacak bilgi paylaşımı platformlarının geliştirilmesi ve Komisyon tarafından toplumsal cinsiyete duyarlı yasamanın uygulanmasını izlemeye yönelik olarak bir mekanizma geliştirilmesi öngörülmektedir.

Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının statüsünün güçlendirilmesine ilişkin mevzuat kümeleri belirlenmiştir. Söz konusu mevzuatın Türkiye'nin taraf olduğu (CEDAW ve benzeri diğer uluslararası araçlar çerçevesinde) genel yasal bağlayıcı standartlarla uyumu yönünden incelenmesi amacıyla çalışmalara başlanmıştır.

Proje kapsamında incelenecek mevzuat kümeleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Küme A: Yerel Yönetim

1. Belediye Kanunu (5393)
2. Köy Kanunu (442)

Küme B: Aile-Kadın-Çocuk

3. Anayasa
4. Türk Ceza Kanunu (5237)
5. Ceza Muhakemeleri Kanunu (5271)
6. Tanık Koruma Kanunu (5276)
7. Medeni Kanun (4721)
8. Hukuk Muhakemeleri Kanunu (6100)
9. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284)
10. Çocuk Koruma Kanunu (5395)
11. Nüfus Planlaması Hakkında Kanun (2827)

Küme C: Ekonomik Hayat

12. Gelir Vergisi Kanunu (193)
13. Borçlar Kanunu (6098)
14. Türk Ticaret Kanunu (6102)

Küme D: Eğitim

15. İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (6287)
16. Milli Eğitim Temel Kanunu (1739)
17. Mesleki Eğitim Kanunu (3308)
18. İlköğretim ve Eğitim Kanunu (222)
19. Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun (5102)
20. Zorunlu İlköğrenim Çağı Dışında Kalmış Okuma Yazma Bilmeyen Vatandaşların, Okuryazar Duruma Getirilmesi Veya Bunlara İlkokul Düzeyinde Eğitim-Öğretim Yaptırılması Hakkında Kanun (2841)

Küme E: Sağlık

21. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (1593)
22. Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu (3359)

Küme F: Konut

23. Toplu Konut Kanunu (2985)

Küme G: Siyasi Hayat

24. Türk Vatandaşlık Kanunu (5901)
25. Milletvekili Seçim Kanunu (2839)
26. Siyasi Partiler Kanunu (2820)

Küme H: Kurum Kanunu

27. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu (5840)
28. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (662)

Küme I: Medya

29. Basın Kanunu (5187)
30. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun (6112)

Küme J: Çalışma Hayatı Kanun Grubu

31. İşsizlik Sigortası Kanunu (4447)
32. Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun (4483)
33. Tarım İşçileri Sosyal Sigorta Kanunu (2925)
34. Türkiye İş Kurumu Kanunu (4904)
35. Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu (4688)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KOMİSYONA YAPILAN BAŞVURULAR

1. Dilekçeler

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanununun, Komisyonun görevleri başlıklı 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının e bendine göre “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek” ile görevlendirilmiştir. Söz konusu bent, bu başvuruların Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilmesini öngörürken, Komisyon uygulamada doğrudan kendisine gelen başvuruları da işleme almaktadır.

Kadın erkek eşitliğinin ihlal edildiğini veya toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kaldıklarını düşünen kişiler mektupla, faksla veya elektronik posta yoluyla Komisyona başvurabilmektedirler. Dilekçelerde konuyla ilgili bilginin yanı sıra başvuru sahibinin adı-soyadı, adresi ve imzası bulunmaktadır.

Komisyona ulaşan bir başvuru Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta, ardından yasama uzmanları ve son olarak da Komisyon Başkanı tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanununun, Komisyonun çalışma usul ve esasları başlıklı 5 inci maddesinin 4 üncü fıkrasına göre “Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurularla ilgili, başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde bilgi verir.”

Komisyon, kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialarla ilgili 24 üncü dönem 1 inci yasama yılında 4; 2 nci yasama yılında 20 dilekçe almış ve bunları işleme koymuştur.

Başvurularla ilgili yapılan işlemler özetle şu şekildedir:

1. 22/09//2011 tarihli dilekçede, F.S. adlı vatandaş, kaçırıldığını ve zorla fuhuş yaptırıldığını iddia ettiği kayıp kız kardeşi A. S.’nin bulunması ve sorumlu kişiler hakkında işlem yapılması konusunda gereğinin yapılmasını talep etmiştir. Söz konusu dilekçeye ilişkin olarak, Sinop Cumhuriyet Savcılığı ve Sinop İl Emniyet Müdürlüğü ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Sinop Cumhuriyet Savcılığından A. S. adlı vatandaş ile ilgili olarak yapılan başvurulara ilişkin soruşturma evrakları istenmiş, Sinop İl

Emniyet Müdürlüğünden de A. S'nin bulunması için gerekli çalışmaların ivedilikle yapılması talep edilmiştir. Komisyonumuzun girişimleri sonucunda konunun yargıya intikal etmesi sağlanmış ve gelişmelerle ilgili dilekçe sahibine bilgi verilmiştir.

2. 22/09/2011 tarihli dilekçede, A. M. S. adlı vatandaş, işyerinde psikolojik tacize uğradığını ve sonucunda da iş akdine son verildiğini belirtmiş, bununla ilgili şikayetin araştırılıp mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir. Dilekçeye ilişkin olarak, şahsın çalışmış olduğu kurumdan konunun araştırılması ve konu ile ilgili olarak Komisyonumuza bilgi verilmesi istenmiştir. Yapılan yazışmalar neticesinde, söz konusu vatandaşın iş mahkemesinde işe iade talebi ile dava açtığı anlaşılmış ve mesele yargıya intikal ettiği için Komisyonumuzca bu konuda yapılabilecek bir işlem bulunmadığı dilekçe sahibine bildirilmiştir.

3. 01/10/2011 tarihli, H. Ö. adlı vatandaşın başvurusu incelenmiş ancak, dilekçe sahibi vatandaşın mağduriyetinin nedenlerini açıkça belirtmemesi, dilekçede belirtilen şikayetin Komisyonun görev alanına girmemesi ve başvuru konusunun yargı mercilerinin görevine ilişkin olması nedeniyle söz konusu başvuru hakkında Komisyonumuz tarafından yapılacak bir işlemin bulunmadığı bilgiliye bildirilmiştir.

4. 06/10/2011 tarihli dilekçesinde Y. A. adlı vatandaş, eski damadı polis memuru L. P. tarafından kendisine şiddet uygulandığını ve sürekli adı geçen şahsın tehditlerine maruz kaldığını, Y. A'nın daha önce görev yaptığı Antalya Emniyet Müdürlüğüne ilgili şahıs hakkında şikayette bulunduğunu ancak yapılan idari soruşturmanın neticesi hakkında bir bilgi alamadığını ifade etmiştir. Söz konusu dilekçeye ilişkin olarak, şiddet uyguladığı iddia edilen polis memurunun dilekçe ile ilgili işlem yapıldığı sırada görevli olduğu Artvin Emniyet Müdürlüğü ve daha önce görev yaptığı Antalya Emniyet Müdürlüğü ile konu hakkında gerekli yazışmalar yapılmış ve idari soruşturmanın neticesi dilekçe sahibi ile paylaşılmıştır.

5. 18/10/2011 tarihli ve Ö. A. adlı vatandaşın Komisyonumuza ilettiği dilekçede, erken yaşta evliliğe zorlanması sonucu akrabalarına sığınan Y. B. adlı lise öğrencisinin parasız yatılı okula yerleştirilmesi ve kendisine burs sağlanması talep edilmiştir. İlgili Kaymakamlık ile yapılan görüşmeler neticesinde, Y.B. adlı öğrencinin yurda yerleştirilmesi sağlanmış, kendisine burs temin edilmiş ve dilekçe sahibi durumdan haberdar edilmiştir.

6. 16/11/2011 tarihli dilekçede, A. D. adlı vatandaş, ablası H. Y'nin öldürülmesi ile ilgili olayda kamu görevlilerinin ihmali ve kusurunun olup olmadığının araştırılmasını talep etmiştir. Başvuru incelenmiş ancak, dilekçe sahibi tarafından iddia edilen hususların tespit edilmesi ile ilgili Komisyonumuzun hukuki bir yetkisinin bulunmaması nedeniyle dilekçe ile ilgili herhangi bir işlem yapılmamıştır. Dilekçe sahibi vatandaşın söz konusu iddialarının araştırılması konusunda yetkili olan merciler gönderilen cevabi yazıda belirtilmiştir.

7. 15/12/2011 tarihli dilekçesinde E. S. adlı vatandaş, İstanbul ilinde bir ilköğretim okulunda müdür yardımcısı olarak görev yaptığını, okulun müdürü tarafından kendisine psikolojik şiddet uygulandığını (mobbing), haksız gerekçeler göstererek kendisi hakkında inceleme başlatılmasına neden olduğunu, bu inceleme sırasında kendisinin inceleme bitene kadar bir başka okulda müdür yardımcısı olarak görevlendirildiğini ve bu karara karşı da itirazda bulunduğunu ifade etmiş ve bu konunun Komisyonumuzca takip edilmesini talep etmiştir. Söz konusu dilekçe ile ilgili olarak, E. S. adlı vatandaşın görevli olduğu okulun bağlı bulunduğu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile irtibata geçilmiş ve konu ile ilgili bilgi istenmiştir. Dilekçe ile ilgili işlemlere devam edilebilmesi için açılan idari soruşturmanın sonucu beklenmektedir.

8. 15/12/2011 tarihli dilekçe ile A. İ. adlı vatandaşın yaptığı başvurunun adli mercilerin görev alanına girdiği tespit edildiğinden ilgili kişiye dilekçesi hakkında yapılacak bir işlem olmadığına dair bilgi verilmiştir.

9. 03.01.2012 tarihli dilekçede, N. Ş. adlı vatandaş, kızı M. Ş.'nin kandırılarak kaçırıldığını, kızını kaçıran şahsın babasının kızın yerini bilmesine rağmen söylemediğini ve hatta bu şahsın kendisini tehdit ettiğini, adliyeye ve emniyet müdürlüklerine yaptığı başvurulardan bir sonuç alamadığını belirtmiştir. Söz konusu dilekçeye ilişkin olarak, Yozgat İl Emniyet Müdürlüğü ile gerekli yazışmalar yapılmış, kızın bulunması için Yozgat Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar hakkında bilgi alınmış ve bu bilgiler dilekçe sahibi vatandaş ile paylaşılmıştır. Yozgat Emniyet Müdürlüğü ve dilekçe sahibi ile sürekli irtibatta kalınarak kızın bulunmasına kadar süreç takip edilmiştir.

10. 16/02/2012 tarihli, 06/02/2012 tarihli, 07/02/2012 tarihli ve yine 07/02/2012 tarihli ve sırasıyla A. H. D., N. E., N. Ş. ve V. C. adlı vatandaşlara ait dilekçeler incelenmiş fakat başvuru konularının yargı mercilerinin görev alanına girdiği anlaşıldığından dilekçe hakkında Komisyonumuzca bir işlem yapılamayacağı ilgililere bildirilmiştir. Dilekçe sahiplerine başvurabilecekleri mercilere ilişkin yol gösterici bilgilere de cevabi yazıda yer verilmiştir.

11. 27/02/2012 tarihli dilekçede N.Ç. adlı vatandaş, çalışmakta olduğu Tıp Fakültesi'nde kendisine psikolojik taciz uygulandığını, görev verilmediğini, sosyal aktivitelere dâhil edilmediğini ve hakkında haksız şekilde soruşturma açıldığını belirtmiştir. Konuyla ilgili olarak Üniversite Rektörlüğüne bir yazı yazılmış, N.Ç. ile ilgili işlemlere ve dilekçede belirtilen iddialara ilişkin olarak Komisyonumuza bilgi verilmesi istenmiştir. Rektörlük tarafından Komisyonumuza gönderilen inceleme raporunda, N.Ç.'ye psikolojik tacizde bulunulmadığı ancak, görev alma ve görev verme konusunda her iki tarafın da çekinik kaldığı belirtilmiştir. Bu açıklamalar ışığında, N.Ç.'ye Komisyonumuzca yapılacak başka bir işlem olmadığı ancak, şikâyeti ile ilgili yargı mercilerine başvurabileceği iletilmiştir.

12. 17/04/2012 tarihli, A. Y. adlı vatandaşın dilekçesi, adı geçen şahsın daha önce yine Komisyonumuza göndermiş olduğu 26/10/2010 tarihli dilekçesi ile ilgili olarak Komisyonumuza iletilmiştir. A. Y. adlı vatandaşın 26/10/2012 tarihli dilekçesinde, sürekli olarak eski eşinin tehditlerine maruz kaldığı şikayeti üzerine gerekli yazışmalar yapıp girişimlerde bulunularak kadının mağduriyeti giderilmiştir. Bu çerçevede, şikâyetçi olduğu eski eşine daha önce beraber çalıştıkları kamu kurumu tarafından disiplin cezası verilmesi, şikâyetçi olunan eski eşin aynı kamu kurumu bünyesinde ve fakat Ankara'dan İstanbul'a (A. Y. adlı vatandaşın bulunduğu ilden bir başka ile) gönderilmesi, kadın hakkında koruma tedbiri alınması ve kadının yerleştirilebileceği bir kadın sığınma evinin bulunması sağlanmıştır. A. Y. adlı vatandaşın 17/04/2012 tarihli dilekçesi ise Ankara'dan İstanbul'a gönderilen eski eşin tekrar Ankara'ya dönme isteği ve dönme ihtimalinin ortaya çıkması üzerine A. Y. adlı vatandaşın, Komisyonumuzun bu yönde muhtemel bir idari işlemi önlemesine yönelik talebine ilişkin olmuştur. Ancak, gerekli inceleme yapıldıktan sonra bu konuda hukuki olarak yapılabilecek bir şey bulunmadığı dilekçe sahibi ile iletişime geçilerek kendisine bildirilmiştir.

13. 17/04/2012 tarihli dilekçede, N. Ç. adlı vatandaş, lise öğrencisi kızının şantaj ve tehditle cinsel istismara maruz kaldığını, konuyla ilgili Kastamonu Cumhuriyet Savcılığınca soruşturma başlatıldığını, kızının bu olay sonrasında yaşadığı bedensel ve ruhsal sorunları dolayısıyla tedavisinin Ankara'da gerçekleştirildiğini belirterek, Cumhuriyet Savcılığınca yapılan soruşturmanın takipçisi olunmasını ve kızının tedavisi boyunca, öğretmen olan eşinin Ankara'da bir okula tayinin gerçekleştirilmesini Komisyonumuzdan talep etmiştir. Söz konusu dilekçeye ilişkin olarak, davanın yakından takip edilmesini sağlamak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ve öğretmen olan eşin tayin sorunun halledilmesini sağlamak için de Milli Eğitim Bakanlığı'na yazı yazılmış, kurum yetkilileri ile irtibata geçilerek bu kamu kurumları nezdinde girişimlerde bulunulmuştur. Dava hala devam etmekte olup, söz konusu vaka ilgili kamu kurumları tarafından takip edilmektedir.

14. 09/05/2012 tarihli dilekçede, S. D. adlı vatandaş, eşi ve şikayetçi olduğu diğer bazı şahısların insan kaçakçılığı yaptıklarını, kendisine zorla fuhuş yaptırdıklarını, eşinin kızını zorla alıkoyduğunu, bu şahısların terör örgütü PKK ile bağlantılı olduklarını ve çeşitli yollarla örgüte maddi yardımda bulunduklarını iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini ve söz konusu şahısların yakalanmasını talep etmiştir. Dilekçede belirtilen iddiaların ivedilikle araştırılması ve Komisyonumuza bu konuda bilgi verilmesi için Antalya Emniyet Müdürlüğü ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Konunun önemine binaen dilekçe sahibi ile irtibata geçilmeye çalışılmış ancak dilekçe sahibine ulaşılamamıştır. Antalya Emniyet Müdürlüğü'nün yaptığı çalışmalar, Emniyet Müdürlüğü ile iletişime geçilerek yakından takip edilmiştir. Neticede, S. D. adlı vatandaşın dilekçesinde yer verilen iddiaları doğrulayacak herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamadığı anlaşılmış ve bu durum dilekçe sahibi ile paylaşılmıştır. Ayrıca, Antalya Emniyet Müdürlüğü'nün söz konusu dilekçeye ilişkin

olarak yaptığı çalışmalar sonucu edinilen tüm bilgi ve belgelerin Antalya Cumhuriyet Başsavcılığına Antalya Emniyet Müdürlüğü tarafından iletildiği de dilekçe sahibine bildirilmiştir.

15. 09/05/2012 tarihli ve H. E. adlı vatandaş tarafından Komisyonumuza gönderilen dilekçede, H. E. adlı vatandaş, çalıştığı vergi dairesinde amiri tarafından psikolojik şiddete (mobbing) maruz bırakıldığını, konu ile ilgili Kırklareli Cumhuriyet Başsavcılığına şikayette bulunduğunu, Cumhuriyet Savcılığı tarafından E. Ç. adlı servis amiri hakkında yürütülen soruşturmada Kırklareli Valiliğinin şikayetçi olunan memur hakkında soruşturma izni vermediğini ve bu karara karşı itirazda bulunduklarını belirtmiştir. H. E. adlı vatandaş, bu çerçevede Komisyonumuzdan, dilekçesinde belirtmiş olduğu hususların incelenmesi ve takip edilmesini talep etmiştir. Söz konusu dilekçeye ilişkin olarak, Kırklareli Valiliği ile gerekli yazışmalar yapılarak Valilikten, verilen soruşturma izninin reddedilmesi kararı ile ilgili gerekçe, bilgi ve belgeler istenmiştir. Yapılan yazışma ve görüşmeler neticesinde, Valilik tarafından verilen ret kararının gerekçesi, bu kararın Edirne Bölge İdare Mahkemesince onandığı, Kırklareli Cumhuriyet Başsavcılığınca ret kararına itiraz edilmediği bilgileri edinilmiş ve bu bilgiler dilekçe sahibi ile paylaşılmıştır. Ayrıca, konunun yargıya intikal etmiş olması dolayısıyla Komisyonumuzca yapılabilecek başkaca bir işlem bulunmadığı ve dilekçe sahibinin bu aşamada yargı nezdinde yapabilecekleri de dilekçe sahibine iletilmiştir.

16. 09/07/2012 tarihli dilekçede A.H.A. adlı vatandaş, hayati tehlike altında bulunduğunu belirtmiş ve güvenlik sebebiyle tayinini istemiştir. Konuyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığına bir yazı yazılmış, A.H.A. bilgilendirilmiştir.

17. 17/07/2012 tarihli dilekçesinde S. Y. adlı vatandaş, çalıştığı kamu kurumunda kendisine yapılan görevlendirmelerde objektif kriterlere bağlı kalınmadığını, söz konusu görevlendirmelerin bazı idarecilerin keyfi kararları neticesinde gerçekleştirildiğini ve iş yerinde psikolojik taciz (mobbing) uygulamalarına maruz bırakıldığını iddia etmiştir. Söz konusu iddiaların araştırılması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığına yazı yazılarak konunun incelenmesi istenmiştir. Dilekçeye ilişkin işlemlere İş Teftiş Kurulu Başkanlığından gelecek cevap neticesinde devam edilecektir.

18. 17/07/2012 tarihli dilekçede E.K. adlı vatandaş, Mazgirt İlçesine bağlı bir köyde ikamet eden B. K.'nın, Z.L.'nin aşağılayıcı ve onur kırıcı söylemlerine maruz kaldığını ve gayrimenkullerinin gasbedildiğini belirtmiştir. Mazgirt Cumhuriyet Başsavcılığına ve Mazgirt İlçe Emniyet Müdürlüğüne birer yazı yazılarak konuyla ilgili soruşturma başlatılması ve Komisyonumuza bilgi verilmesi istenmiştir. Mazgirt Kaymakamlığından Komisyonumuza iletilen yazıda köyün Jandarma bölgesinde olduğu belirtilerek, Kaymakamlık makamı kanalıyla Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığına yazı yazıldığı belirtilmiş ve Jandarma görevlilerince tanzim edilen tutanak gönderilmiştir. Kaymakamlık yazısında, E.K.'nın dilekçeleri ile ilgili olarak

Mazgirt Cumhuriyet Başsavcılığınca bir soruşturma açıldığı hususu aktarılmıştır. Konunun yargıya intikal etmesi sebebiyle Komisyonumuzca başka bir işlem yapılamayacağı E.K.'ya iletilmiştir.

19. 02/08/2012 tarihli dilekçede, F.Ş. adlı vatandaşa eşi Ç.Ş. tarafından sürekli olarak şiddet uygulandığı, bu duruma ilişkin daha önce çeşitli koruma kararlarının da bulunduğu, ancak, F.Ş.'nin korunmasına ilişkin yeterli önlemlerin alınmadığı, son olarak da Ç.Ş.'nin, F.Ş.'yi öldürmeye çalışmasını müteakiben Büyükçekmece 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde yargılandığı belirtilmiştir. Dilekçede, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gereğince F.Ş.'nin, çocuğu, anne, baba ve kardeşlerinin koruma altına alınması, F.Ş. ve çocuğuna maddi yardım yapılması ve kanunun getirdiği diğer imkânlardan yararlanabilmesi amacıyla Komisyonumuzdan ilgili kurumların F.Ş.'nin durumu hakkında haberdar edilmesi istenmiştir. Komisyonumuz tarafından 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un ihbar yükümlülüğünü düzenleyen 7 nci maddesi uyarınca Büyükçekmece Nöbetçi Aile Mahkemesi Hâkimliğine, 6284 sayılı Kanunun 20 nci maddesi dikkate alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına birer resmi yazı yazılmış ve F.Ş. konuyla ilgili olarak bilgilendirilmiştir. F.Ş.'nin çocuğu, anne, baba ve kardeşlerinin koruma altına alınmasına ilişkin mahkeme kararı alınmıştır.

20. 03/09/2012 tarihli dilekçede, D.T. adlı vatandaş, ayrıldığı eşi tarafından tehdit ve hakaretlere maruz kaldığını belirterek, kendisinin ve çocuğunun güvenlik ve huzurunun sağlanması için tayin isteminde bulunmuştur. D.T.'nin başka bir ile tayini ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığına bir resmi yazı yazılmıştır. Daha sonra, Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri ile irtibata geçilerek konunun hassasiyeti aktarılmış ve D. T. adlı vatandaşın can güvenliğinin sağlanacağı şekilde başka bir ile tayin olması sağlanmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KOMİSYONA HAVALE EDİLEN TASARI VE TEKLİFLER

1. Tasarılar ve Teklifler

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Kanununun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının a bendine göre “Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak”la görevlidir.

Komisyonu 24 üncü dönem 1 inci yasama yılında tasarısı veya teklif havale edilmemiştir. 2 nci yasama yılında ise tali komisyon olarak 32 teklif, 3 tasarısı ve 1 kanun hükmünde kararname havale edilmiştir. 3 tasarısı Komisyonu görüşölmüş ve Komisyon Raporları esas komisyonlara uygun görüşle gönderilmiştir. Tekliflerden 5’i esas komisyonun raporunu vermesi sebebiyle iade edilmiştir. 27 teklif ve 1 kanun hükmünde kararname Komisyonu görüşölmeyi beklemektedir. Bunlar şu şekildedir:

1) Türkiye Cumhuriyeti Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Aile, Kadın ve Çocuk Sorunlarından Sorumlu Devlet Komitesi Arasında İşbirliği Muhtırasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: Tasarısı ile kadın ve çocukların içinde bulundukları dezavantajlı durumları ortadan kaldırmayı, onların ekonomik ve sosyal haklarını devlet çatısı altında korumayı amaçlayan, bu çerçevede karşılıklı bilgi ve tercüme aktarımı yapılmasını, ortak stratejilerin belirlenmesini ve projeler yürütölmesini planlayan Muhtıranın onaylanması uygun bulunması öngörülmektedir. Komisyon tasarısı ilişkin raporunu vermiştir.

2) Kadını Şiddetten Koruma Kanunu Teklifi: Teklif ile medeni durumlarına bakılmaksızın bir arada yaşıyor olmaktan veya kadınla erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkisinden kaynaklanan şiddete uğrayan ya da şiddete uğrama tehlikesi altındaki kadın, çocuk ve diğer bireyleri şiddetten korumaya ilişkin hükümler düzenlenmektedir. Teklif, Esas Komisyon raporunu verdiği için iade edilmiştir.

3) Türk Medeni Kanunu ile Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile, boşanmalarda kadın lehine hüküm altına alınan nafakaların, icra takibinin sonuçsuz kalması veya eş tarafından ödemedi aciz belgesi alınması durumunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından ödenmesi ve yaşamsal tehlike altındaki kadınlar için uygulanabilecek koruma tedbirlerinin belirlenmesi öngörülmektedir. Teklif, Esas Komisyon raporunu verdiği için iade edilmiştir.

4) Nafaka Alacaklılarının Korunmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde Nafaka Takip Müdürlüğü kurulması ve bu müdürlük aracılığı ile kendisi ve çocuğu için bağlanan nafaka bedellerini tahsil edemeyen kişilerin nafaka bedellerinin takip edilmesi amaçlanmaktadır.

5) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname: 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmektedir.

6) Soyadı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, Soyadı Kanununda yer alan Türk ibaresinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak değiştirilmesi, kullanılamayacak soyadlarının kapsamının değiştirilmesi, kadınların sadece kendi soyadlarını da kullanabilmelerine imkân tanınması öngörülmektedir.

7) Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: Tasarı ile, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi amacıyla Avrupa Konseyi 121. Bakanlar Komitesi Toplantısında kabul edilen “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin onaylanmasının uygun bulunması öngörülmektedir. Komisyon tasarıya ilişkin raporunu vermiştir.

8) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve 4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, son yıllarda artan kadın cinayetlerinin önüne geçmek amacıyla, cinayeti işleyen suçlulara verilecek cezaların caydırıcı nitelikte olabilmesi için 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda; şiddete maruz kalan kadınların, çocukların ve diğer aile bireylerinin mevcut durumdan daha etkin bir şekilde korunabilmesi için ise 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda değişiklik yapılması öngörülmektedir. Teklif, Esas Komisyon raporunu verdiği için iade edilmiştir.

9) 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile; 4721 sayılı Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle, hem erkekler hem de kadınlar için evlenme yaşının her durumda 18 olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır.

10) 17.03.1981 Tarih ve 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunun 2 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, resmi bayram günleri kapsamına kadınlar günü ve bahar bayramının dâhil edilmesi öngörülmektedir.

11) 5187 Sayılı Basın Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, basında kadınları aşağılayıcı ve cinsiyet ayrımcılığı yaratacak nitelikte haber yapanlar, yazı ve resim yayımlayanların cezalandırılması öngörülmektedir.

12) Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile; kadının evlenmekle kendi soyadını kaybetmemesi, fakat eğer isterse kendi soyadının arkasında kocasının soyadını da kullanabilmesi olanağının sağlanması amaçlarıyla Türk Medeni Kanununda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

13) Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, evliliğin sona ermesini müteakip kadının 300 gün evlenmesini engelleyen hükmün yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

14) İş Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, eşinin doğum yapması halinde üç güne kadar verilecek izin süresinin çalışılmış günler gibi hesaba katılması, yıllık ücretli izin hakkının hesabında çalışılmış gibi sayılması öngörülmektedir. Komisyon, teklife ilişkin raporunu vermiştir.

15) Çalışma Ortamında Psikolojik Tacizin Önlenmesi ve Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu Kurulması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör kuruluşlarında çalışanların işyerlerinde maruz kalabilecekleri psikolojik tacizin önlenmesi amacıyla; bilinçlendirme eğitimlerinin yapılması, psikolojik tacize uğrayanların başvuracağı yollar ve sahip olduğu hakların belirlenmesi ile Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulunun kurulması, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi öngörülmektedir.

16) Türk Medeni Kanunu ve Ailenin Korunmasına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, nafaka alacaklarının ödenmesinde nafaka alacaklısının adına açılmış ya da açılacak olan bir banka hesabının öncelikli ödeme yeri olarak belirlenmesi, ödenmemesi halinde nafaka alacağının icra kanalı ile tahsili öngörülmektedir. Teklif, Esas Komisyon raporunu verdiği için iade edilmiştir.

17) Türk Medeni Kanununda ve Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, evlenme yaşının on sekize çıkarılması için 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda, çocukların cinsel istismarı ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarının oluşmasında bu suçların mağduru olan çocukların yaşının on sekize çıkarılması için ise 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

18) Soyadı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, soyadı seçme hakkının evlilik birliğini kuran eşlere ait olması, evliliğin feshi veya boşanma hallerinde çocuğun kullanacağı soyadını belirme görevinin eşlere ait olması, velayetin anneye bırakılması halinde çocuğun annenin kullanacağı soyadını taşıması amaçlarıyla 2525 sayılı Soyadı Kanunu'nda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

19) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, 5510 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, halen kız çocuklarına verilmekte olan evlenme ödeneğinin erkek çocuklarına da ödenmesi amaçlanmaktadır.

20) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) bendi kapsamındaki sigortalı kadınların yararlanacağı doğum borçlanmasında doğumdan önce sigortalı olma şartının aranmaması; (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalı kadınların ise sigortalı olmadıkları süreçte yaptıkları doğumlar için borçlanabilecekleri sürelerin tesis edilmesi; (c) bendi kapsamındaki sigortalı kadınların, sigortalı iken yaptıkları doğumlar için borçlanmalarında 41 inci maddenin ilgili bentlerine göre, sigortalı değilken yaptıkları borçlanmalarında ise yapılan değişiklikle tesis edilen sürelerle göre borçlanmaları öngörülmektedir.

21) Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı: Tasarı ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir. Komisyon, tasarıya ilişkin raporunu vermiştir.

22) Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile, Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da değişiklik yapılarak nikahsız birlikteliklerde bireyler arasında yaşanan şiddetin de söz konusu Kanun'un kapsamına alınması ve şiddet gören kadının korunması amacıyla uzman bir adli birim oluşturulması amaçlanmaktadır. Teklif, Esas Komisyon raporunu verdiği için iade edilmiştir.

23) Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak resmi bayram günleri arasına alınması öngörülmektedir.

24) 17.03.1981 Tarih ve 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunun 2'nci Maddesinin A Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak resmi bayram günleri arasına alınması öngörülmektedir.

25) Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, İçişleri Bakanlığı'nın nüfus cüzdanının kapsamı, şekli ve ebadını belirlerken cinsiyet farkı gözetmeyecek düzenlemeler yapması öngörülmektedir.

26) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının adının "Kadın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

27) 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, 8 Mart gününün “Dünya Emekçi Kadınlar tatili” olarak kabul edilmesi, her yıl 8 Mart gününde resmi daire ve kuruluşların tatil edilmesi öngörülmektedir.

28) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, kadınların sigorta tescil tarihinden önce gerçekleşen doğum veya analık sürelerini borçlanabilmeleri ve hizmet akdine bağlı olmaksızın bağımsız çalışan kadınların da bu haktan yararlanmaları öngörülmektedir.

29) 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile, 5 yıldan fazla hapis cezasına hükmedilmiş gebe kadının cezasının çocuk ölmüş ise bu tarihe ve yaşaması halinde babasına verilmesine kadar ertelenmesi ile 5 yıl ve daha az hapis cezasına hükmedilen gebe veya 11 yaşından küçük çocuğu bulunan kadın hükümlülerin cezasını cezaevi dışında denetimli serbestlik tedbirleri ve elektronik cihazların kullanılması suretiyle takibi yoluyla infaz edilmesi öngörülmektedir.

30) 5393 Sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile Belediye Kanunu’nun ihtisas komisyonlarını düzenleyen maddesinde bir değişiklik yapılarak, nüfusu 50.000’in üzerindeki belediyelerde kadın-erkek eşitliği komisyonunun kurulması öngörülmektedir.

31) 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile toplumumuzda kadınlar ve erkekler arasında haklar, sorumluluklar ve fırsatlara erişimde eşitliğin sağlanabilmesi ve bunlara ilişkin mekanizmaların oluşturulması amacıyla İl Özel İdaresi Kanununda değişiklik yapılması amaçlanmaktadır.

32) 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için yerel düzeyde de kadınların yönetim süreçlerine dâhil olmalarını sağlayacak mekanizmaların kurulması gereğinden yola çıkılarak, büyükşehir belediye meclislerinde kurulması zorunlu ihtisas komisyonlarına “Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu”nun da eklenmesi öngörülmektedir.

33) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, doğum borçlanmasından yararlanabilecek kadın sigortalıların, borçlanmayı talep ettikleri tarihte sigortalı olmalarının yeterli sayılması ve ikiden fazla kez doğum yapan kadınların da borçlanma hakkından yararlanmalarının sağlanması öngörülmektedir.

34) Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, Medeni Kanun’un yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşlerin de mevcut mal rejimine tabi olmaları amaçlanmaktadır.

35) 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile, boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşadığı tespit edilen kadınların, anne veya babasından dolayı bağlanan aylıkların SGK tarafından kesilmesinin engellenmesi öngörülmektedir.

36) 31/05/2006 Tarihli ve 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, genel sağlık sigortalısının yaşları ne olursa olsun evli olmayan, boşanan veya eşi vefat eden kızlarının bakmakla yükümlü olduğu kişiler arasına alınması öngörülmektedir.

**BÖLGE TOPLANTILARINDA KALKINMA AJANSLARI VE VALİLİKLER
TARAFINDAN YAPILAN SUNUMLARDAN EDİNİLEN İSTATİSTİKİ
VERİLER**

“Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı” kapsamında başlatılan ‘Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol’ Kampanyası çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlerden birinin düzenlenen bölge toplantıları olduğu, faaliyet raporunun proje ile ilgili kısmında ifade edilmişti. Söz konusu bölge toplantılarının düzenlenmesindeki temel amaçlardan biri, toplantının düzenlendiği bölgedeki illerin kadınlar konusundaki mevcut durumunun tespit edilmesi ve bu tespitler doğrultusunda yapılacakları içeren bir yol haritasının belirlenmesi idi. Bu açıdan bakıldığında, bölgenin mevcut profilini yansıtacak verilerin elde edilmesi büyük önem taşımaktaydı. Bu düşünceden hareketle, bölge toplantılarının organizasyonunda hem kamu kurumları hem de sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine büyük önem verilmiştir. Kamu kurumları açısından bakıldığında, özellikle bölge toplantılarının yapılacağı bölgelerdeki kalkınma ajansları ve söz konusu kalkınma ajanslarının faaliyet alanı içerisinde bulunan illerin valilikleri ile sıkı bir işbirliği içinde çalışılmış ve bölgenin kadın konusundaki mevcut profilinin tespitinde bu kurumlardan edinilen verilere büyük önem verilmiştir. Toplantıların gerçekleştirildiği bölgelerdeki kalkınma ajanslarından ve bu kalkınma ajanslarının faaliyet alanı içerisinde bulunan valiliklerden bu toplantılarda kadınların durumunu yansıtacak çok çeşitli alanlarda bilgilerin Komisyonumuza sunulması istenmiştir. Aşağıda Komisyon tarafından sunumlarda yer alması öncelikli olarak arzu edilen konu başlıklarının listesi yer almaktadır:

Nüfus – Demografik Yapı

- Kadın – Erkek nüfusu verileri (Kadın-Erkek- Toplam)
- Yaş grubuna göre nüfus ve cinsiyet oranı
- Kadın nüfusun medeni duruma göre dağılımı
- Annenin yaş grubuna göre doğum yüzdesi

Eğitim

- Okuryazar oranı (Kadın-Erkek-Toplam)
- İlin cinsiyete göre eğitim durumu
- Okul öncesi eğitimde cinsiyet oranları

- İlköğretimde okullaşma oranları
- Ortaöğretimde okullaşma oranları
- Mesleki ortaöğretimde cinsiyet oranları
- Bitirilen son öğrenim kurumu ve cinsiyet oranı

Kadın ve Çalışma Yaşamı

- Çalışma çağındaki nüfus ve istihdam oranı (Kadın-Erkek-Toplam)
- Kadınların işgücüne katılamama nedenleri
- Kadınların eğitim düzeyine göre işgücüne katılım oranları
- İstihdam edilen kadınların sektörlere göre dağılımı
- İstihdam edilen kadınların işteki statülerine dair veriler (kadın yönetici sayısı vs.)
- Mikro kredi uygulaması kapsamında kredi verilen kadın sayısı ve kredi miktarı
- Kadın Girişimci Oranları

Sosyal Meseleler – Kadına Karşı Şiddet

- Kadına karşı şiddete ilişkin sayısal veriler (Şiddet gördüğü gerekçesiyle başvuruda bulunan, koruma altına alınan kadın sayıları gibi.)
- İlde Kadın Sığınma Evi bulunup bulunmadığı
- İlde kadınların sosyal hayatta karşılaştığı temel sorunlar ve ilgili sayısal veriler (erken yaşta evlilik, çocuk anneler sorunu, cinsel istismar gibi.)
- Sosyal yardım hizmetlerinden yararlananların yaş ve cinsiyete göre dağılımı
- Ortalama ilk evlenme yaşı
- Yaş grubuna göre ilk evlenmeler ve cinsiyet oranı
- Sosyal yardım hizmetlerinden yararlananların yaş ve cinsiyete göre dağılımı

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Belediyeler bünyesinde oluşturulan Kadın Meclisleri ya da valilikler bünyesinde oluşturulan Kadın Aile Danışma ve Hizmet Merkezleri, oluşturulan Eşitlik Komisyonları veya Eşitlik Birimleri gibi.

Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

- İl genel meclisindeki kadın üye sayısı, Belediye meclisindeki kadın üye sayısı, Kadın belediye başkanı sayısı gibi.

- Ayrıca, kamuda kadının varlığına ilişkin sayısal veriler (kadın il müdürü sayısı, kamuda yönetici konumunda bulunan kadın sayısı gibi.)

Kadın Konusunda Çalışan STK'larla İlgili Sayısal Veriler

İlde Ailenin Güçlendirilmesine Yönelik Gerçekleştirilen Faaliyetler

Söz Konusu İle Özgü Dile Getirilmesinin Yararlı Olacağı Düşünülen Konular

İlde Kadınların Yaşadığı Sorunların Çözümüne Yönelik Öneriler

İlde Kadınlara Yönelik Olarak Yürütülen Önemli Proje ve Faaliyetler

Yukarıda yer verilen listedeki konu başlıkları çerçevesinde, düzenlenen bölge toplantılarında kalkınma ajansları ve valilikler tarafından yapılan sunumlardan elde edilen istatistiki verilere aşağıda yer verilmiştir. İllere ilişkin verilerde birtakım çeşitlilikler görülmektedir ve bu açıdan her ile ait kısımda o ildeki bazı alanlardaki verilere yer verilmiştir.

1. BURSA, BİLECİK, ESKİŞEHİR Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu

BURSA – Kadın ve Çalışma Yaşamı

- 4/a kapsamında zorunlu sigortalı çalışan kişilerin %26,7'si, 4/b kapsamında çalışanların %26,2'si, 4/c kapsamında çalışanların %35,3'ü kadındır.

- 2011 yılı istatistik verilerine göre, iş arayanların %43'ü kadın, %57'si erkektir; işe yerleştirilen kadın oranı %27, erkek oranı %73'tür.

- 2008-2011 yılları arasında, mikro krediden 3.727 kadın yararlanmıştır.

- 2011 verilerine göre, Bursa Ticaret Sanayi Odası'na kayıtlı iş kadını oranı %27, erkek oranı %73'tür.

- Bursa'da bulunan 55 kurumdaki çalışan personel oranlarında yönetici kadın oranı %19,3 ve kadın memur ve işçi oranı %28,4'tür.

- Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 17 Belediye ve 21 Belde Belediye Başkanlığında çalışan kadınlara bakıldığında yönetici kadınların oranının %24,3, memur ve işçi kadınların oranının ise %21,5 olduğu görülmektedir.

Bursa – Eğitim

2011-2012 yılları okullaşma oranlarına bakıldığında;

- Okulöncesi eğitimde kızlarda %60,27, erkeklerde %62,52

- İlköğretimde kızlarda %99,16, erkeklerde %99,34

- Ortaöğretimde kızlarda %75,24, erkeklerde %77,11

- Mesleki ortaöğretimde kızlarda %40,96, erkeklerde %48,26 olduğu görülmektedir.

Bursa' da;

- Anaokulunda okuyan öğrenci dağılımında kızların oranı %47,5

- İlköğretimde okuyan öğrenci dağılımında kızların oranı %48,1

- Ortaöğretimde okuyan öğrenci dağılımında kızların oranı %47,4'tür.

- Uludağ Üniversitesi 2011-2012 eğitim yılında öğrenim gören öğrencilerin %51,7'si kadındır.

- Bursa'da erkeklerin okur-yazar olma oranı %98 iken, kadınların oranı %92 düzeyindedir.

Bursa – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Aile içi şiddet nedeniyle Bursa'da ilgili kurum-kuruluşlara müracaatta bulunan şiddet mağduru kadın sayısı 3718'dir.

- Bursa'da şiddet mağduru kadınlara hizmet veren, toplamda 94 kapasiteli 4 kadın sığınma evi mevcuttur.

Bursa – Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsilîyet

- İl genel meclisi üye sayısı: 79 - 1 / kadın oranı % 1,2
- Belediye meclisi üye sayısı: 545-36 / kadın oranı % 6,6
- Belediye başkanı sayısı: 37-0 / kadın oranı % 0
- Muhtar sayısı: 1099 - 12 / kadın oranı % 1
- Milletvekili sayısı: 18 – 3 / kadın oranı % 16

Bursa – Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Valilik, Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve İl Özel İdaresinde “Eşitlik Birimleri”,
- İlçe Kaymakamlıkları ile İlçe Belediye Başkanlıklarında “Eşitlik Masaları”,
- İl Genel Meclisi ile Belediye Meclislerinde “Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonları” oluşturulmuştur.

BİLECİK – Kadın ve Çalışma Yaşamı

- Bilecik ilinde çalışan kişilerin sosyal güvenlik kurumuna göre dağılımında kadınların oranı %21, erkeklerin oranı %79’dur.
- 2011 yılı istatistik verilerine göre işe yerleştirilen kadın oranı %26, erkek oranı %74’tür.
- İl Özel İdaresi tarafından 1230 kadına mikro kredi verilmiştir. Kadınlara mikro kredi verilme oranı %100’dür.
- Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası’na kayıtlı şirketlerdeki şirket ortağı, yetkilisi ve gerçek kişi olarak cinsiyet dağılımına bakıldığında kadınların oranı %12, erkeklerin oranı %88’dir.
- Bilecik Esnaf ve Sanatkarlar Odaları üye sayısında kadınların oranı %13, erkeklerin oranı %87’dir.

Bilecik - Eğitim

- 2011-2012 öğretim yılında ilköğretimdeki örgün öğrenci dağılımında kızların oranı %48, erkeklerin oranı %52’dir.

- 2011-2012 öğretim yılında ortaöğretimdeki örgün öğrenci dağılımında kızların oranı %49, erkeklerin oranı %51'dir.

- Ortaöğretimde, pansiyonlarda barınan kız çocuğu oranı %38, erkek çocuğu oranı ise %62'dir.

2011-2012 yılı okullaşma oranlarına bakıldığında;

- Okul öncesinde kızlarda %79,95, erkeklerde %78,4
- İlköğretimde kızlarda %98,39, erkeklerde %98,52
- Ortaöğretimde kızlarda %90,14, erkeklerde % 91,35
- Mesleki ortaöğretimde kızlarda %51,17, erkeklerde %60,88 olduğu görülmektedir.
- Okuma yazma bilme oranı il genelinde kadınlarda %86,59, erkeklerde %90,21'dir.
- Bilecik, okullaşma oranı Türkiye sıralamasında ilköğretim okulları içerisinde 55. , ortaöğretim okulları içerisinde ise 1. sırada yer almaktadır.
- Bilecik Üniversitesi'nde üniversiteye devam eden öğrencilerin %43'ü kadın, %57'si erkektir.
- 2010 yılında 355 kadın, 2011 yılında 495 kadın ilgili kurumlara şiddet ve taciz başvurusunda bulunmuştur.

Bilecik – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Bilecik'te belediye ve kamu kurumlarına ait kadın konukevi, toplum merkezi, aile danışma merkezi, kadın danışma merkezi ve ilk adım merkezi bulunmamaktadır.

Bilecik - Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsilîyet

- İl Genel Meclisi üye sayısı: 20 - 0 / kadın oranı % 0
- Belediye Meclisi üye sayısı: 157-7 / kadın oranı % 5
- Belediye başkanı sayısı: 15-0 / kadın oranı % 0
- Muhtar sayısı: 300 - 2 / kadın oranı % 1
- Milletvekili sayısı: 2 – 0 / kadın oranı % 0

Bilecik - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Başbakanlığın “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” Genelgesi kapsamında Valilik bünyesinde Komisyon kurulmuştur.

- İl Özel İdaresi tarafından kadınlara yönelik mikro kredi çalışmaları yapılmaktadır. İnsan Hakları ve Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu kurulmuştur.

ESKİŞEHİR – Kadın ve Çalışma Yaşamı

- 2007 yılında, 15 kadına 54.000 TL; 2008 yılında 19 kadına 61.500 TL; 2009 yılında 21 kadına 49.500 TL olmak üzere bu güne kadar 55 kadına toplam 165.000,00 TL mikro kredi kullandırılmıştır.

- Eskişehir Ticaret Odası, Türkiye’nin en çok kadın üyeye yer veren odasıdır.

Eskişehir - Eğitim

- Okuma yazma oranı %96, kadın okuryazar oranı %94’tür.

Eskişehir – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Eskişehir’ de Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü’ ne bağlı 2 kadın sığınma evi, ayrıca İl Müdürlüğünün denetimi ile açılan, Tepebaşı Belediyesi bünyesinde 1 sığınma evi olmak üzere toplam 3 sığınma evi mevcuttur. Bu 3 kadın sığınma evinin toplam kapasitesi 46’dır.

Eskişehir - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi
- Kent Konseyi Kadın Meclisi
- Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu
- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

2. BALIKESİR, ÇANAKKALE Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu

BALIKESİR ve ÇANAKKALE – Kadın ve Çalışma Yaşamı

2010 yılı verilerine göre;

- İşsizlik oranı %7,7, kadın işsizlik oranı %8,4'tür.
- Kadın işsizlerin %29,4'ü 15-24 yaş arasında, %70,6'sı 25 yaş ve üzerindedir.
- Kadınların istihdamdaki oranı %31,7, erkeklerin istihdamdaki oranı %68,3'tür.
- İstihdam edilen kadınların %70,5'i lise altı, %11,7'si lise ve dengi meslek okulu, %12,2'si yükseköğretim düzeyinde eğitim almış olup, %5,6'sı ise okuma yazma bilmemektedir.
- İstihdam edilen kadınların %57,1'i tarım, %32,5'i hizmet, %10,4'ü sanayi sektöründe çalışmaktadır.
- Kadınların %51,6'sı ücretsiz aile işçisi, %35,6'sı ücretli, maaşlı veya yevmiyeli, %12,8'i ise kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır.
- 2010 yılı verilerine göre istihdam edilen kadınların %33,6'sı Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı, %66,1'i değildir.

BALIKESİR – Kadın ve Çalışma Yaşamı

- Kamu çalışanları arasında kadın yönetici oranı %11,4'tür. Kamu çalışanları arasında memurların %39'u, işçilerin %6,5'i kadındır.
- Balıkesir Üniversitesi öğretim görevlilerinin %36,77'si kadın, %63,23'ü erkektir.
- İŞKUR tarafından 2011 yılında açılan mesleki kurslarda 4.761 kursiyere belge verilmiş olup kursiyerlerin %54'ü kadındır.

Balıkesir - Eğitim

2011 yılı verilerine göre;

- 15 yaş üstü erkeklerin okuryazarlık oranı %97, kadınların okur yazarlık oranı %91'dir.

- Okul öncesi (3-5 yaş) kız çocuklarının okullaşma oranı %31,24, erkek çocuklarının okullaşma oranı %31,45

- İlköğretimdeki kız ve erkek çocuklarının okullaşma oranı %100

- Ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranı %87,82, erkek çocuklarının okullaşma oranı %93,07

- Kız çocuklarının açık öğretimdeki oranı %55,03, erkek çocuklarının ise %44,97'dir.

- Taşınmalı eğitimde ilköğretim öğrencilerinin %48,93'ü kız, %51,07'si erkek, ortaöğretim öğrencilerinin %39,87'si kız, %60,13'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

- Balıkesir Üniversitesi öğrencilerinin % 46,67'si kadın, %53,33'ü erkektir.

Balıkesir – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Balıkesir'de Son 3 Yıl İçinde Meydana Gelen Aile İçi Şiddet Olayları (2012 Nisan Ayı Sonu İtibariyle)

Yıllar	Polis Sorumluluk Bölgesi	Jandarma Sorumluluk Bölgesi
2010	1.756	246
2011	1.732	271
2012	464	117

- Balıkesir'de 2012 Nisan ayı sonu itibariyle Korumacı Tedbir Kararı verilen kişi sayısı polis sorumluluk bölgesinde 1011 kadın ve 252 erkek, jandarma sorumluluk bölgesinde 161 kadın ve 19 erkektir.

- Balıkesir'de ortalama ilk evlenme yaşı erkeklerde 26,1 kadınlarda 22,7'dir. Balıkesir'de 15 yaş üstü kadınların %66,89'u evlidir.

- Balıkesir'de Kadın Sığınma Evine Başvurular

Yıllar	Başvuran	Yerleşen	Vazgeçen
2010	23	16	7
2011	43	21	22
2012 (Ocak-Nisan)	39	14	25

Balıkesir – Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

Unvan	Balıkesir			Türkiye
	Toplam	Kadın	Ortalama (%)	Ortalaması (%)
Milletvekili	8	2	25	14
İGM	62	1	1,61	3,5
Belediye Meclis Üyesi	571	42	7,35	4,5
Köy Muhtarı	892	1	0,11	-
Mahalle Muhtarı	289	17	5,88	-

Balıkesir - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

• Balıkesir, Ayvalık, Bandırma, Burhaniye, Edremit, Gönen, Susurluk ve Edincik Kent Konseyleri bünyesinde Kadın Meclisleri, Kadın Çalışma Grupları ve Kadın Komisyonları kurulmuştur.

ÇANAKKALE - Eğitim

- Çanakkale’de okur-yazar oranı (+6 yaş nüfus) % 97,55’tir.
- İl genelinde 6 yaş ve üzeri okuma yazma bilen kadın oranı %95,44, erkek oranı %97,61’dir.

2011-2012 yılı okullaşma oranlarına bakıldığında;

- Okul öncesi (5 yaş) kızlarda%81, erkeklerde %82
- İlköğretimde kızlarda %99,2, erkeklerde %99,3
- Ortaöğretimde kızlarda %81, erkeklerde %84
- Mesleki ortaöğretimde kızlarda %35, erkeklerde %47’dir.
- 2011-2012 yılında örgün eğitimde kız çocuklarının ilköğretimdeki oranı %48,3, ortaöğretimdeki oranı %42,2’dir.
- Ortaöğretimde Milli Eğitim İl Müdürlüğü’ne bağlı pansiyonlarda barınan kız çocuğu oranı %16, erkek çocuğu oranı ise %84’dür.

- Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde 31.107 öğrenci bulunmaktadır. Üniversite bünyesinde Kadın Araştırmaları Merkezi bulunmaktadır.

Çanakkale – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- 2011 yılında, 369 aile fertlerine kötü muamele vakası, 2012 yılında ise 85 vaka gerçekleşmiştir.

- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmaya başlamasının ardından 14 kadının hakkında tedbir kararı alınmıştır.

- İlde kadın konukevi bulunmaması sebebiyle barınma müracaatçılarının ihtiyacı öncelikli olarak gizli misafirhanelerce karşılanmış, daha sonra il dışındaki kadın konuk evlerine nakilleri sağlanmıştır. Şu an, Kadın Konukevi açılmasına ilişkin çalışmalar tamamlanmış olup 2012 Temmuz ayında Çanakkale Kadın Konukevi hizmete açılmıştır.

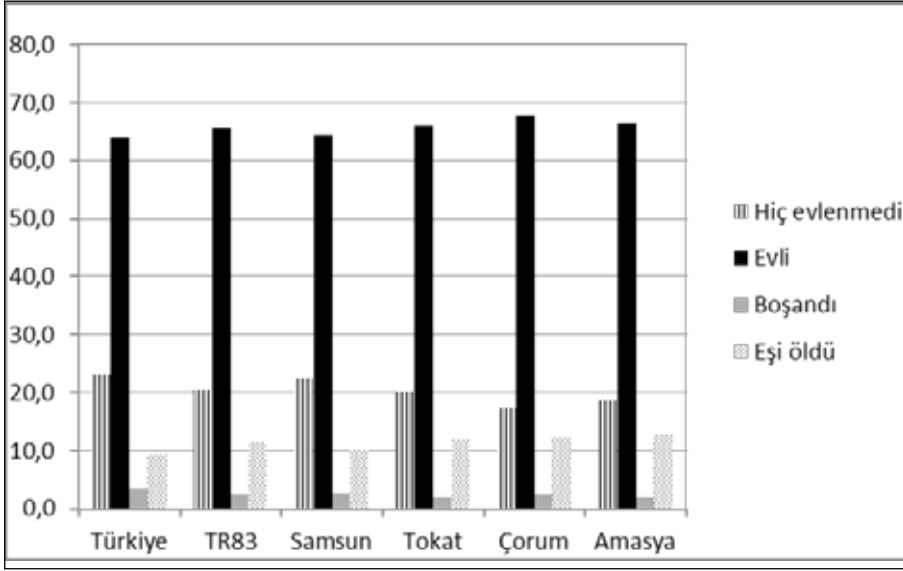
Yılı	Müracaat	Kadın Konukevine Nakil Edilen
2010	13	4
2011	29	12
2012 (ilk 5 ay)	29	11

3. AMASYA, TOKAT, SAMSUN, ÇORUM Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu (TR 83 Bölgesi)

TR 83 Bölgesinde Nüfus ve Demografik Yapı

2011	Kadın	Erkek	Toplam
Amasya	162.967	160.112	323.079
Çorum	269.415	265.163	534.578
Samsun	634.028	617.701	1.251.729
Tokat	305.850	302.449	608.299
TR83	1.372.260	1.345.425	2.717.685

TR 83 Bölgesinde kadın nüfusun medeni duruma göre dağılımı

TR 83 Bölgesinde Eğitim

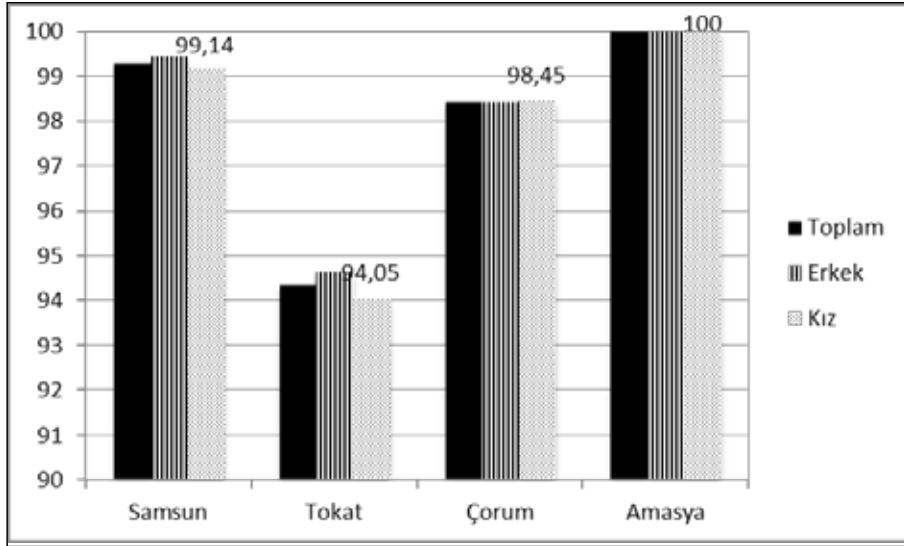
Okuryazar oranı, yüzde olarak

	Kadın		Erkek		Toplam	
	2000	2011	2000	2011	2000	2011
Amasya	80,9	92,56	93,7	97,93	87,4	95,34
Çorum	76,4	89,03	90,3	96,77	83,1	92,86
Samsun	79,5	91,87	93,4	97,93	86,2	94,85
Tokat	79,2	89,81	92,04	97	85,7	93,37
TR83	79	90,94	92,5	97,52	85,6	94,18
Türkiye	80,6	91,94	93,9	98,3	87,3	95,13

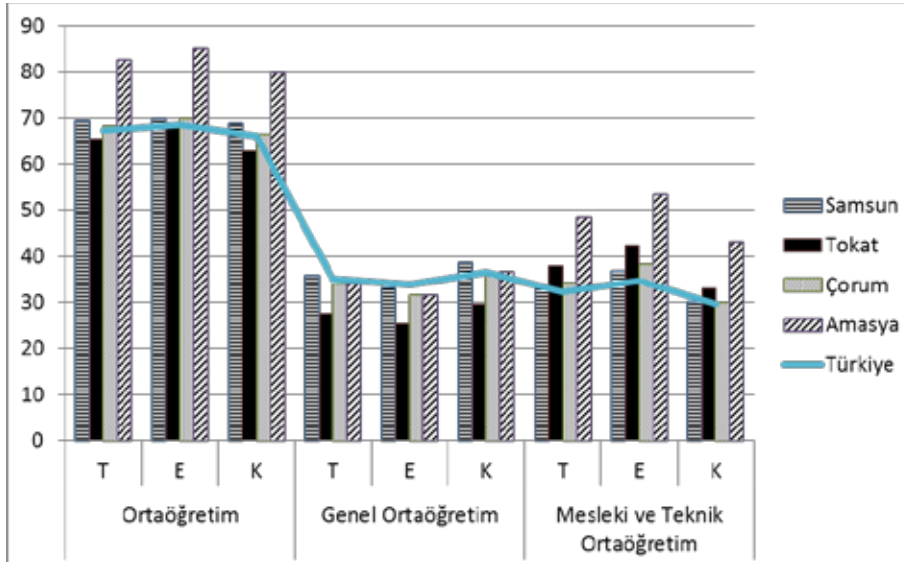
• Yukardaki tablo incelendiğinde, 2000 yılı ve 2011 yılı verileri kıyaslandığında önemli bir iyileşme yaşandığı görülmektedir. 2000 yılında bölgede yüzde 79 olan okur-yazar kadın nüfus oranı 2011 yılında yüzde 90,94'e yükselmiştir.

• TR83 Bölgesi içerisinde **ilköğretimde okullaşma oranlarına baktığımızda** Amasya'da yüzde 100 oranının hem kızlar hem erkekler için yakalandığını, arkasından ise yüzde 99 ile Samsun, yüzde 98 ile de Çorum ilinin geldiği görülmektedir. Tokat'ta ise bu oran yüzde 94'tür.

Okullaşma oranları-İlköğretim

Ortaöğretimde okullaşma oranları

• **Yukarıdaki tablo incelendiğinde,** Amasya'nın ortaöğretim ve mesleki ve teknik ortaöğretim okullaşma oranlarında, TR83 illeri arasında en yüksek yüzdeye sahip olduğu, ortaöğretimde en düşük okullaşma oranlarına ise Tokat'ta rastlandığı görülmektedir.

Cinsiyete Göre Eğitime İller Bazında Bakıldığında;

Tokat Cinsiyete Göre Eğitim Durumu

	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu
Kadın	8.043	56.128	62.623	53.973	13.950
Erkek	27.831	63.778	81.735	48.084	7.120

	Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen
Kadın	49.563	22.021	1208	426	7.192
Erkek	31.538	12.312	619	195	7.034

Samsun İlinde Kadınların Eğitim Durumu

	Toplam	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	57.601	46.247
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	76.574	51.599
İlkokul mezunu	300.327	161.815
İlköğretim mezunu	190.301	87.564
Ortaokul veya dengi okul mezunu	42.460	16.241
Lise veya dengi okul mezunu	179.395	78.707
Yüksekokul veya fakülte mezunu	81.881	34.783
Yüksek lisans mezunu	4.346	1.768
Doktora mezunu	1.792	639
Bilinmeyen	25.640	12.420
Toplam	960.317	491.783

Amasya Nüfusu Eğitim Durumu

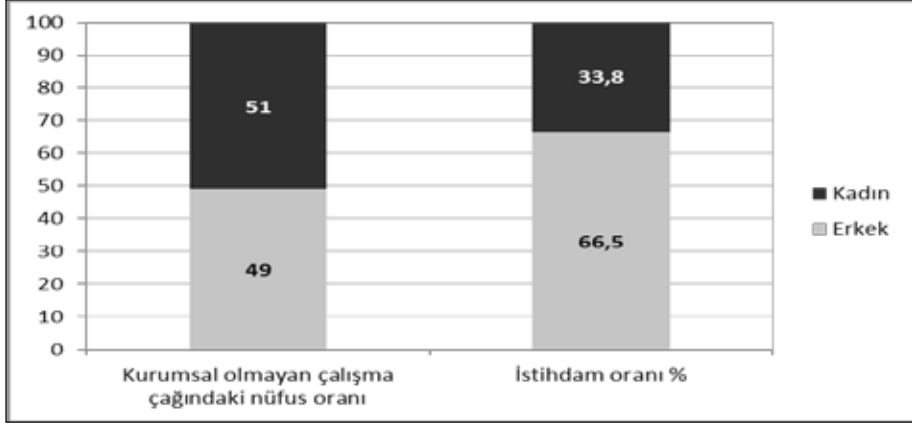
Bitirilen Eğitim Durumu	Kadın	Erkek	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	10.903	2.616	13.519
Okuma yazma bilip okul bitirmeyen	29.160	25.069	54.229
İlkokul Mezunu	48.643	34.793	83.436
İlköğretim Mezunu	24.780	27.656	52.436
Ortaokul veya dengi okul mezunu	4.299	8.185	12.484
Lise veya dengi okul mezunu	20.038	30.254	50.292
Yüksekokul veya fakülte mezunu	8.179	14.041	22.220
Yüksek lisans mezunu	359	610	969
Doktora Mezunu	103	127	230
Bilinmeyen	4.089	3.695	7.784
Toplam	150.553	147.046	297.599

Çorum Eğitim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus (15 +yaş) – 2011

Bitirilen eğitim düzeyi	Kadın	Erkek	Toplam	Çorum	Türkiye
Okuma yazma bilmeyen	26.590	7.654	34.244	%8	%5.4
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	21.890	12.714	34.604	%9	%6
İlkokul mezunu	75.762	61.510	137.272	%33	%26.5
İlköğretim mezunu	40.416	46.531	86.947	%21	%18.9
Ortaokul veya dengi okul mezunu	5.366	11.449	16.815	%7	%5
Lise veya dengi okul mezunu	25.231	39.140	64.371	%16	%20.5
Yükseköğrenim veya fakülte mezunu	10.755	19.994	30.759	%2	%10.4
Bilinmeyen	4.711	4.740	9.451	%4	%3.3
Toplam	210.731	203.732	414.463	%100	%100
*Yabancılar kapsama alınmamıştır.					

TR 83 Bölgesinde Kadın ve Çalışma Yaşamı

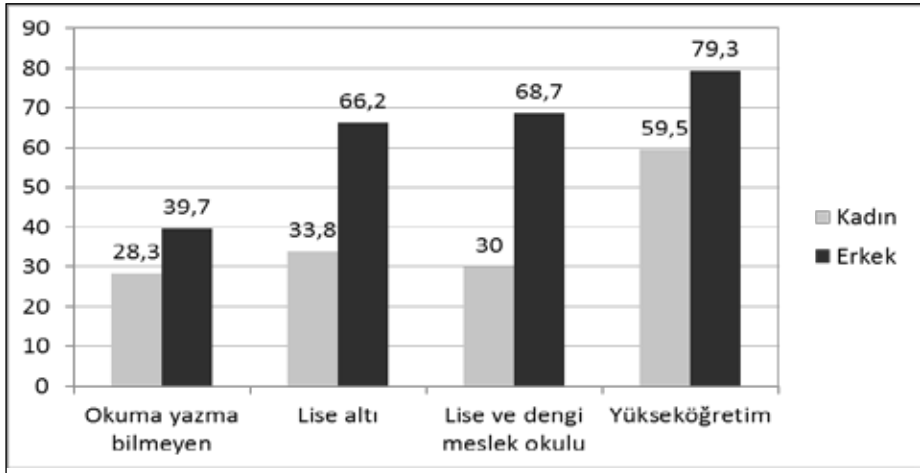
Çalışma çağındaki nüfus ve istihdam oranı

• Bölgede kadınların **işgücüne katılma oranı** oldukça düşüktür. Erkeklerde yüzde 69,9 olan bu oran kadınlarda yüzde 36'dır.

• TR 83 Bölgesinde kadınların işgücüne katılamama nedenlerinin başında, eğitim seviyesine göre farklılık göstermekle beraber, genel olarak ev işleriyle meşguliyet gelmektedir. Okuma yazma bilmeyen nüfusta ise başlıca iş gücüne katılamama sebebi özürlü yaşı ve hasta bakımı olarak ortaya çıkmaktadır.

• Her eğitim grubunda kadınların istihdam oranı erkeklere göre daha düşüktür. İşgücüne katılmada olduğu gibi istihdam oranında da yükseköğretim mezunları en yüksek oranlara sahip iken arkasından lise altı ve lise ve dengi meslek okulu mezunları gelmektedir.

- **Tarım sektörünün** istihdamdaki payı toplamda bölgede yüzde 45,5'dir. Bu oran erkeklerde yüzde 34,8 iken kadınlarda yüzde 65,3'e çıkmaktadır. Tarım sektörü istihdam yaratmada bölgede temel sektör olma özelliğini toplam istihdamın yaklaşık yarısına istihdam yaratarak korumaya devam etmektedir. Türkiye'de tarımın istihdamdaki toplam payı yüzde 25,5 olup kadınlar için bu oran yüzde 42,2'ye çıkmaktadır. Bu haliyle bölge Türkiye ortalamasının üzerinde oranlara sahiptir.

- **İşgücünün işteki statülerine bakıldığında ise** durumun yine kadınların aleyhine bir tablo çizdiği görülmektedir. İstihdamın sektörel dağılımına paralel olarak kadınların % 62,2'si ücretsiz aile işçisi konumundadır. Bu oran erkeklerde % 10,4 toplamda ise % 28,5'tir. Kadınların maruz kaldığı ayrımcılık, bir taraftan kadınların tarım ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmalarına, diğer taraftan da iş yaşamında daha düşük statülü işlerde çalışmalarına neden olmaktadır.

- Tarımın kadınların istihdamındaki hâkimiyeti göz önüne alındığında Bölge'de **kayıt dışı istihdam** oranlarının yüksek olması şaşırtmamaktadır. Bölgede kadınların yüzde 76'sı kayıt dışı çalışırken, bu oran erkeklerde yüzde 37'e düşmektedir.

- Diğer taraftan kadın **işsizlik** rakamlarına bakıldığında hem genel işsizlik rakamlarında hem de tarım dışı işsizlikte erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu ancak Türkiye genelindeki kadın işsizlik oranından ve tarım dışı işsizlik oranından az olduğu görülmektedir.

TR 83 Bölgesinde-İller Bazında- Kadın ve Çalışma Yaşamı

- **Tokat** ilinde çalışanların %75'i erkek, %25'i ise kadındır.
- **Tokat'ta**, çalışma hayatı açısından bakıldığında, karar alma mekanizmaları ve işveren pozisyonlarında kadınların bulunma oranları %3'dür.
- **Tokat** Esnaf Kredi Kooperatifinden alınan il genelinde kredi kullandırma oranlarına bakıldığında kadınların kredi kullanma oranı sadece %6,2'dir.
- **Tokat** ilinde çalışan kadınların iş kolu dağılımına bakıldığında; %63'ü tarım sektöründe, %33'ü hizmet sektöründe ve % 4'ü sanayi sektöründe işgücüne katılmaktadır.
- **Tokat** ilinde bugüne kadar mikro kredi verilen kadın sayısı 1546'dır. KOSGEB girişimcilik projeleri kapsamında verilen kadın girişimcilere verilen destek miktarı 525.924,80 TL'dir.
- **Amasya'da**, çalışma çağındaki nüfusun % 50,9'u kadın, % 49,90'ı erkektir.
- **Amasya'da**, toplam 67.102 çalışanın 18.988'i kadındır.

- **Samsun** ilinde, tarım sektöründe çalışanların %65.3'ünü, sanayi sektöründe çalışanların %7.8'ini ve hizmet sektöründe çalışanların %26.9'unu kadınlar oluşturmaktadır.

- **Samsun'da**, mikro kredi uygulaması kapsamında 1.179.875,00 TL kredi dağıtılmıştır.

- **Çorum' da**, mikro kredi kapsamında 1300 kadına yaklaşık 1.500.000 TL kredi dağıtılmıştır.

TR 83 Bölgesinde Yer Alan İller - Sosyal Sorunlar ve Kadına Karşı Şiddet

- **Şiddet konusunda** Düzey 2 ve 3 bazında istatistikler olmamakla birlikte, Düzey 1 bazında yayınlanan istatistiklerden erkekler tarafından şiddete uğrayan kadınların yüzdesinin en fazla Kuzeydoğu Anadolu ve Orta Anadolu'da olduğu, TR83 Bölgesi'ni de içine alan **Batı Karadeniz Bölgesi'nde** ise eşi veya birlikte olduğu kişiden fiziksel şiddet yaşamış kadın oranının yüzde 42,9, eşi dışındakilerden fiziksel ve cinsel şiddet gören kadınların oranının yüzde 2,9 olduğu görülmektedir.

- **Amasya' da**, kadına yönelik şiddet açısından resmi olarak kayıtlı vaka sayısı 2009, 2010, 2011 ve Mart sonu itibarıyla 2012 yıllarında 643'tür. Amasya'da Kadın Konuk Evi bulunmaktadır.

- **Tokat'ta**, kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi, çocuk anneler ve akraba evliliği göze çarpan temel sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

- **Tokat'ta**, aile içi şiddet (% 71), cinsel istismar(% 9) ve barınma(% 16) sorunuyla pek çok kadın devlete sığınmaktadır. Tokat'ta Kadın Sığınma Evi bulunmaması büyük bir sorun olarak çarpmaktadır.

- **Tokat'ta**, son 3 yıl baz alındığında aile içi şiddette %51 oranında artış gözlemlenmektedir.

- **Samsun' da**, Mayıs 2012 itibarıyla hakkında koruma kararı bulunan kadın sayısı 90'dır.

- **Çorum' da** Kadın Konuk Evi bulunmaktadır.

TR 83 Bölgesinde Yer Alan İller - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Oluşturulan Birimler

- **Amasya' da** kadının statüsünün güçlendirilmesi amacıyla Valilik bünyesinde Kadın Aile Danışma ve Hizmet Merkezi, Amasya Belediyesi Kent Konseyi bünyesinde Kadın Meclisi, Ticaret ve Sanayi Odaları bünyesinde Kadın Girişimciler Kurulu oluşturulmuştur.

- **Kadın Dostu Kentler Projesi** kapsamında, **Samsun** Valiliği, Samsun Büyükşehir Belediyesi ve İl Özel İdaresi bünyesinde “**Eşitlik Birimleri**” kurulmuştur. TOBB bünyesinde Kadın Girişimciler Kurulu bulunmaktadır.

- **Çorum** Belediyesi bünyesinde Kadın Kültür ve Sanat Merkezi ile Aile eğitim Merkezi bulunmaktadır.

- **Çorum ve Tokat** illerinde kadının statüsünün güçlendirilmesine yönelik olarak birimler oluşturulması konusunda eksiklikler olduğu görülmektedir.

TR 83 Bölgesinde Yer Alan İller - Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsilîyet

- TR83 Bölgesinde toplam sayısı **21** olan 23. Dönem milletvekilleri arasında sadece **2** kadın milletvekili bulunmaktayken, 24. Dönem milletvekilleri arasında da sayı değişmeyerek **2**’ de kalmıştır. 2009 Yerel Seçimleri sonuçlarına göre ise bölgede kadın belediye başkanı bulunmamaktadır.

- Bölgede kadın konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının sayısı oldukça azdır. Toplam **23** adet Kadın Sivil Toplum Kuruluşu (STK) bulunmakta olup bunun **2** tanesi Amasya, **5** tanesi Çorum, **13** tanesi Samsun ve son olarak **3** tanesi de Tokat’tadır.

- **Tokat** ilinde, 32 kişilik Tokat Belediye Meclisinin 3’ü kadın, 24. Dönem 5 Tokat Milletvekilinden 1’i kadındır.

4. GÜMÜŞHANE, GİRESUN, TRABZON, ARTVİN, ORDU, RİZE Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu

RİZE – Kadın ve Çalışma Yaşamı

- Rize’de kadınların kayıt dışı olarak tarım işlerinde çalıştıkları görülmüştür. Özellikle ailesinin çayı ve gündelikleri olarak çay toplama işlerinde sigorta yapılmadığı için kadınların işgücüne katılma oranları düşük görünmektedir.

- Bununla birlikte çay tarımının 3-4 ay gibi bir süreyle sınırlı olması yılın geri kalan aylarında kadınların işsiz kalmalarına neden olmaktadır.

- Girişimci kadın kursiyer sayısı 2011 verilerine göre 61’dir. 2012 yılı içerisinde 88 girişimci kadın kursiyer kurslara devam etmektedir.

- 2008-2012 yılları arasında, Rize’de mikro kredi uygulaması kapsamında kredi verilen kadın girişimci sayısı 3.008’dir. Verilen toplam kredi miktarı 1.931.992 TL olurken kredi tahsilat tutarı 1.530.946 TL olarak gerçekleşmiştir. Rize mikro finans şubesi 2012 Mayıs ayı itibarıyla 708 aktif üyesiyle birlikte faaliyetlerine devam etmektedir.

Rize – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

• Rize’de henüz kadın konuk evi bulunmamaktadır. Konuya ilişkin bir yer tespiti yapılmış olup çalışmalar devam etmektedir.

Rize – Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

İl Genel Meclisi Kadın Üye Sayısı	2
Belediye Meclisindeki kadın üye sayısı	10
Kadın İl Müdürü Sayısı	2
Kadın Şube Müdürü Sayısı	15

Rize – Kadın Konusunda Çalışan Sivil Toplum Kuruluşları

• Rize’ de faal konumda 6 adet kadın yararına dernek bulunmaktadır.

ARTVİN - Eğitim

Cinsiyete Göre Eğitim Durumu (15 + Yaş - 2010), Tablo I

	Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul veya Dengi Okul
Toplam	8.876	7.040	39.778	21.258	8.756
Kadın	7.426	4.855	24.092	9.103	2.985
Erkek	1.450	2.185	15.686	12.155	5.771

Cinsiyete Göre Eğitim Durumu (15 + Yaş - 2010), Tablo II

	Lise veya Dengi Okul	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	Yüksek Lisans Mezunu	Doktora Mezunu	Bilinmeyen	Toplam (Tablo I ve II)
Toplam	30.110	9.328	472	113	6.255	131.986
Kadın	11.158	3.265	178	39	3.400	66.501
Erkek	18.952	6.063	294	74	2.855	65.485

- Artvin genelinde nüfusun eğitim durumu incelendiğinde; okuma yazma bilmeyen, okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen ve ilkokul mezunu kadınların oranının % 65 olduğu görülmektedir.

İlköğretimde Okullaşma Oranı

	6-13 Yaş Nüfus	Kayıtlı Öğrenci Sayısı	Oran (%)
Toplam	17.658	18.959	107,36
Kadın	8.580	9.313	108,54
Erkek	9.078	9.646	106,26

- 2011 yılı itibariyle ilköğretimde okullaşma oranı % 100'dür.

Ortaöğretimde Okullaşma

	14-17 Yaş Nüfus	Kayıtlı Öğrenci Sayısı	Oran (%)
Toplam	8.717	11.105	127,39
Kadın	4.205	5.362	127,51
Erkek	4.512	5.743	127,29

- 2011 yılı itibariyle 14-17 yaş grubu için ortaöğretimde okullaşma oranı % 100'dür.

Mesleki Ortaöğretimde Cinsiyet Oranları

	Öğrenci Sayısı	Oran (%)
Toplam	5.914	
Kadın	2.512	42,47
Erkek	3.402	57,53

- 2011 yılı itibariyle mesleki ortaöğretimde kadınların oranı % 42, erkeklerin oranı % 57'dir.

Artvin – Kadın ve Çalışma Yaşamı

Artvin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Kadın İstatistikleri

İş Başvuruları / İşe Yerleştirilenler – İşe Yerleştirilen Kadınların Oranı

	Kadın	Erkek	Toplam	İşe Yerleştirilen Kadın Oranı (%)
Başvuru Sayısı	1.910	2.405	4.315	44,26
İşverene Takdim	488	1.709	2.197	22,21
İşe Yerleştirilen	223	1.147	1.380	16,16
Kayıtlı İşgücü	3.006	4.881	7.887	38,11
Kayıtsız İşgücü	2.776	3.912	6.688	41,51

• Artvin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne 2011 yılında yapılan iş başvurularının % 44'ü kadınlar ve % 66'sı da erkekler tarafından yapılmıştır. Aynı yıl içinde iş talebinde bulunan 1.910 kadından 223'ü işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirilenlerde kadınların oranı % 16'dır.

Kadınlara Yönelik Girişimcilik Eğitimleri

Girişimcilik Eğitimi Alan Kadın Sayısı (2011)	52
Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı (2012)	84

• Artvin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2011 yılı içinde kadınlara yönelik olarak verilen “girişimcilik eğitimleri” kapsamında; İş planı hazırlama ve proje sunma eğitimleri ile birlikte genel bilgilendirmeler yapılmıştır.

Eğitim Durumuna Göre Kadın - (İş Başvuruları / İşe Yerleştirilenler)

	Başvuru Sayısı (2011)	Yerleştirilen Sayısı (2011)	Kayıtlı İşgücü
Okuma Yazma Bilmeyen	300	1	187
Okur-Yazar Olan	31	1	39
İlköğretim	788	81	1.167
Ortaöğretim	550	77	1.135
Önlisans	166	42	344
Lisans	73	20	128
Yüksek Lisans	2		6
Doktora		1	
Toplam	1.910	223	3.006

• Artvin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından işe yerleştirilen 223 kadının 81'i ilköğretim, 77'si ortaöğretim, 42'si lisans mezunudur. Eğitim seviyesi yükseldikçe işe yerleştirilen kadın oranı da artmaktadır.

Artvin'de Kadınların İşgücüne Katılamama Nedenleri

• Artvin'de kadın istihdamı ağırlıklı olarak tarım sektöründe görülmektedir. İl genelinde kadınların en yoğun istihdam edildiği tarım sektöründe, tarımsal üretim aile işletmeciliğine ve ağırlıklı olarak iç tüketime yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Sektör mevcut yapısı itibarıyla nitelikli ve kayıtlı kadın istihdamını artırılmasını sınırlandıran nitelikte ve ölçektektir.

• Artvin'in sürekli olarak dışa göç veren bir il olması, üretime ve istihdama yönelik gelişimi sınırlamakta, dolayısıyla bu durum kadınların işgücüne katılmalarını da sınırlamaktadır.

• Artvin'de sanayi sektörünün yeterince gelişmemiş olması, faaliyet kolları çeşitliliğinin sınırlı olması kadının istihdama katılımını sınırlamaktadır.

• İl özelinde mevcut işgücü ihtiyacı, faal iş kolları ve işin niteliği itibarıyla kadının işgücüne katılımını sınırlamaktadır. Örneğin; Baraj ve HES yatırımları, yol yapımları, ormancılık faaliyetleri, turizm sektörünün yeterince gelişmemiş olması gibi.

- Hizmetler sektörünün mevcut yapısının henüz profesyonel işletmecilik anlayış ve kurallarının uygulanmasını gerektirecek ölçekte gelişmemiş olması kadının iç gücüne katılımını sınırlamaktadır.

- İşletmelerin büyük bölümünde aile işletmeciliği ölçeğinde hizmet sunulmaktadır.

- Artvin genelinde geleneksel yapının kadın istihdamında sınırlayıcı etkisinin olmadığı görülmektedir.

Mikro Kredi Uygulaması Kapsamında Kredi Verilen Kadın Sayısı ve Kredi Miktarı

Kredi Verilen Kadın Sayısı	567
Verilen Kredi Miktarı (TL)	879.869,00

- Mikro Kredi Uygulamaları kapsamında; Artvin'de 02.01.2010 tarihinde Türkiye Grameen Mikrofinans Programı Nihat Gökyiğit Artvin Mikrofinans Şubesi kurulmuş ve bu şube aracılığıyla iş kurmak isteyen kadınlara yönelik kredi desteği sağlanması uygulamasına başlanmıştır.

- Artvin Mikrofinans Şubesi'nin faaliyete başlamasından itibaren, 628 aktif üyenin 567'sine 879.869,00 TL kredi kullanırılmıştır.

- Artvin'deki kadınlara yönelik uygulanan programlar ile 7 ekonomik faaliyet alanı desteklenmiştir. Bu alanlara sağlanan desteklere oransal olarak bakıldığında bu oranların;

- İşlem ve Üretim : % 40,03
- Dükkânlar : % 20,56
- İş ve Ticaret : % 13,91
- Tarım : % 9,27
- Hayvan Besiciliği : % 8,35
- Hizmetler : % 4,64
- Seyyar Satıcılık : % 3,25 şeklinde gerçekleştiği görülmüştür.

Artvin - Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Artvin genelinde şiddet gördüğü gerekçesiyle ilgili kurumlara başvuran ve koruma altına alınan kadın bulunmamaktadır.
- Artvin'de kadın sığınma evi bulunmamaktadır.
- Artvin genelinde kadınların; erken yaşta evlilik, çocuk anneler sorunu, cinsel istismar ve benzeri gibi sosyal hayatta karşılaştığı sorunlar görülmemektedir.

Ortalama İlk Evlenme Yaşı

Erkek	29,8
Kadın	25,1

- Artvin' de evlenme yaşı ortalaması kadınlarda 25, erkeklerde 30 civarındadır.

Artvin - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Artvin genelinde; Kadın Meclisleri, Kadın Aile Danışma ve Hizmet Merkezleri, Eşitlik Komisyonları, Eşitlik Birimleri gibi oluşumlar bulunmamaktadır.

Artvin - Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

İl Genel Meclisi Kadın Üye Sayısı	1
Belediye Meclisleri Kadın Üye Sayısı	7

Kadınlara Yönelik Faaliyet Gösteren Dernekler

Kadınlara Yönelik Faaliyet Amaçlı STK Sayısı	5
Toplam STK'lara Oranı (%)	1,36

- Artvin'in Sivil Toplum Kuruluşları yapılanmasına baktığımızda; 367 derneğin 15'inin yöneticisinin kadın olduğu, kadınlara yönelik faaliyet gösteren dernek sayısının ise sadece 5 adet olduğunu görmekteyiz.

GİRESUN - Eğitim

Okullaşma Oranları / Okuryazarlık Oranları	Erkek %	Kadın %
İlköğretim Net Okullaşma	98,69	98,36
Ortaöğretim Net Okullaşma	84,88	78
Yükseköğretim Net Okullaşma	-	-

Bitirilen Son Öğrenim Kurumu ve Cinsiyet Oranı

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	30.098	4.958	25.140
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	78.644	33.834	44.810
İlkokul mezunu	88.524	44.148	44.376
İlköğretim mezunu	63.884	33.523	30.361
Ortaokul veya dengi okul mezunu	17.200	11.199	6.001
Lise veya dengi okul mezunu	68.252	39.685	28.567
Yüksekokul veya fakülte mezunu	27.070	16.655	10.415
Yüksek lisans mezunu	1.360	877	483
Doktora mezunu	311	197	114
Bilinmeyen	13.903	6.989	6.914
Toplam	389.246	192.065	197.181

Giresun – Kadın ve Çalışma Yaşamı

• Giresun’ da ve Karadeniz Bölgesi genelinde, kadın işgücünün büyük çoğunluğunun tarım sektöründe çalıştığı ve kadınların çoğunun ücretsiz aile işçisi statüsünde olduğu görülmektedir.

Giresun – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

Evlenme Yaşı	Kadın	Erkek
Ortalama Evlenme Yaşı	24,3	29
Ortalama İlk Evlenme Yaşı	22,9	26,7

Yılı	2010-2011-2012
Şiddet Gördüğü Gerekçesiyle Kadın Konuk Evine Başvuruda Bulunan Kadın Sayısı (2010-2011-2012)	2010 Yılı - 18 2011 Yılı - 22 2012 Yılı - 20
Korunma Altına Alınan Kadın Sayısı (2012)	66

Giresun - Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Giresun Belediyesi bünyesinde Giresun Kent Konseyi Kadın Meclisi,
- Giresun Belediyesi Kadın Erkek Eşitlik Birimi,
- İl Genel Meclisinde Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu,
- Giresun Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Komisyonu,
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Bağlı Giresun Kadın Konuk Evi bulunmaktadır.

Giresun - Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

Mesleki Konum	Sayı
Kadın İl Müdür Sayısı	1
Kamuda Yönetici Konumunda Olan Kadın Sayısı	9
İl Genel Meclisindeki Kadın Üye Sayısı	1
Belediye Meclisindeki Kadın Üye Sayısı	4
Kadın Belediye Başkanı Sayısı	1

ORDU - Eğitim

Bitirilen Okula Göre Eğitim Durumu (15 yaş üzeri)

Bitirilen eğitim düzeyi (15 yaş üzeri Nüfus)	Toplam		Cinsiyet İçi Oran Bitirilen eğitim düzeyi oranı				Türkiye %
			Erkek		Kadın		Kadın
	Nüfus	Oran	Nüfus	Oran	Nüfus	Oran %	
Bilinmeyen	18.171	3,29%	9.723	1,76%	8.448	1,53	1,6
Okuma yazma bilmeyen	60.662	10,99%	12.268	2,22%	48.394	8,77	4,6
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	44.640	8,09%	15.939	2,89%	28.701	5,20	4,1
İlkokul mezunu	157.066	28,45%	78.720	14,26%	78.346	14,19	15,5
İlköğretim mezunu	98.673	17,88%	52.340	9,48%	46.333	8,39	8,5
Ortaokul veya dengi okul mezunu	29.078	5,27%	18.586	3,37%	10.492	1,90	2
Lise veya dengi okul mezunu	103.162	18,69%	61.240	11,09%	41.922	7,59	9
Yüksekokul veya fakülte mezunu	38.324	6,94%	23.253	4,21%	15.071	2,73	4,1
Yüksek lisans mezunu	1.671	0,30%	1.063	0,19%	608	0,11	0,2
Doktora mezunu	540	0,10%	330	0,06%	210	0,04	0,08
Toplam	551.987		273.462		278.525		

Okul Öncesi

İl Adı	Okullaşma Oranları (3-5 Yaş)			Okullaşma Oranları (4-5 Yaş)			Okullaşma Oranları (5 Yaş)		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	30,87	31,23	30,49	44,04	44,56	43,50	65,69	66,20	65,16
Ordu	29,84	29,84	29,84	43,28	43,29	43,26	69,10	68,66	69,55

İlköğretim

	2011-2012		
İl Adı	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	98,67	98,77	98,56
Ordu	98,29	98,40	98,18

Ortaöğretim

	2011-2012			GENEL			MESLEK		
İl Adı	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	67,37	68,53	66,14	35,14	33,80	36,54	32,24	34,73	29,60
Ordu	69,59	71,22	67,91	29,38	26,44	32,39	40,20	44,78	35,52

Ordu – Kadın ve Çalışma Yaşamı ile Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

2011 Yılı İçinde	Kayıtlı İşsiz			İstihdam Edilen			Meslek Kursuna Katılan	
	Ordu Sayı	Ordu Oran%	Türkiye Oran%	Ordu Sayı	Ordu Oran%	Türkiye Oran%	Sayı	Oran%
Kadın	4584	44,5	38,5	904	19,7	18,9	1282	52,8
Erkek	5647	55,5	61,5	1141	20,1	30,4	1145	47,2
Toplam	10231			2045	19,9	26,0	2427	

	Milletvekili		Kaymakam		Adliye		Üniversite		Belediye Başkanları		İl Genel Meclisi		Belediye Meclisi	
	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %
Kadın	0	0	0	0	10	24	6	19	0	0	0	0	3	9
Erkek	5	100	18	100	31	76	26	81	72	100	54	100	29	91
Toplam	5				41		32		72		54		32	

	İl Müdürü / Daire Amirleri		Bankalar		Mesleki Kuruluşlar		KYÇ Dernek Başkanları		Siyasi Parti Başkanları		Kent Konseyi	
	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %	Sayı	Oran %
Kadın	3	5	2	11	1	3	7	41	0	0	3	23
Erkek	53	95	17	89	33	97	10	59	18	100	10	77
Toplam	56		19		34		17		18		13	

Ordu Ticaret ve Sanayi Odası

	Üye	
	Sayı	Oran%
Kadın	170	4,8
Erkek	3200	95,2
Toplam	3470	100

KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi

2011	Eğitime Katılan		Projesi Kabul Olan	
	Sayı	Oran%	Sayı	Oran%
Kadın	150	34	63	44
Erkek	297	66	81	56
Toplam	447		144	

Mikrokredi 2011

	Ordu		Türkiye	
	Sayı	Oran Yüzbinde	Sayı	Oran Yüzbinde
Kadın	279	78	42.306	114

Ordu – Kadın Konusunda Çalışan Sivil toplum Kuruluşları

	Dernek Sayısı	
	Sayı	Oran%
Kadın Derneği	12	1,4
Diğer Dernekler	858	98,6
Toplam	870	100

Ordu – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

Kadın Konukevi Talebi		
	2011	2012 İlk 6 Ay
Başvuran	33	14
Ailesine Döndürülen	24	8
Nakledilen	9	6

6284 Sayılı Kanun Gereği Verilen Tedbir Kararları (Mart-Haziran 2012)

	Önleyici Tedbir Kararı	Barınma Kararı	Psikolojik Destek	Danışmanlık	Toplam
Kadın	229	3	5	6	243
Erkek	3	0	0	0	3
Toplam	232	3	5	6	246

- Ordu'da erkeklerin ilk evlenme yaş ortalaması 27,9 – kadınların ilk evlenme yaş ortalaması 23,5'tir.

İlk Anne Olma Yaşı

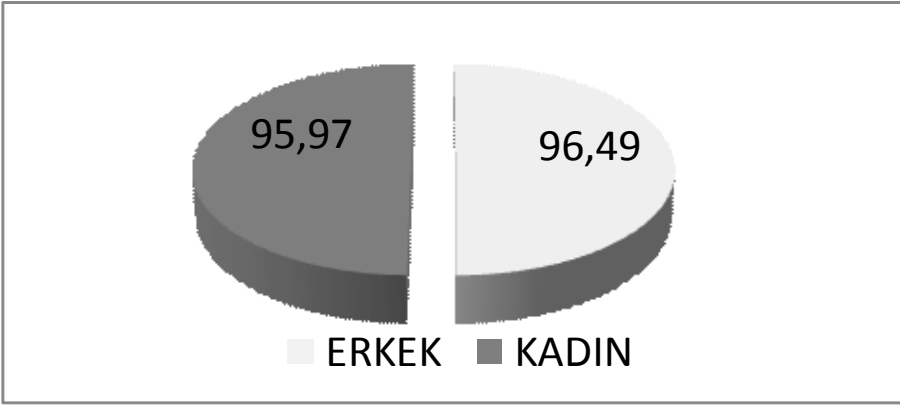
Yaş	15 ve altı	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50 ve üzeri	Top.
Ordu	2	949	3097	3161	1854	743	109	15	1	9978
	0,02%	9,51%	31,04%	31,68%	18,58%	7,45%	1,09%	0,15%	0,01%	
TR	347	97.010	339.002	392.497	258.667	115.789	24.110	4.002	594	1.238.970
	0,03%	7,83%	27,36%	31,68%	20,88%	9,35%	1,95%	0,32%	0,05%	

TRABZON – Eğitim

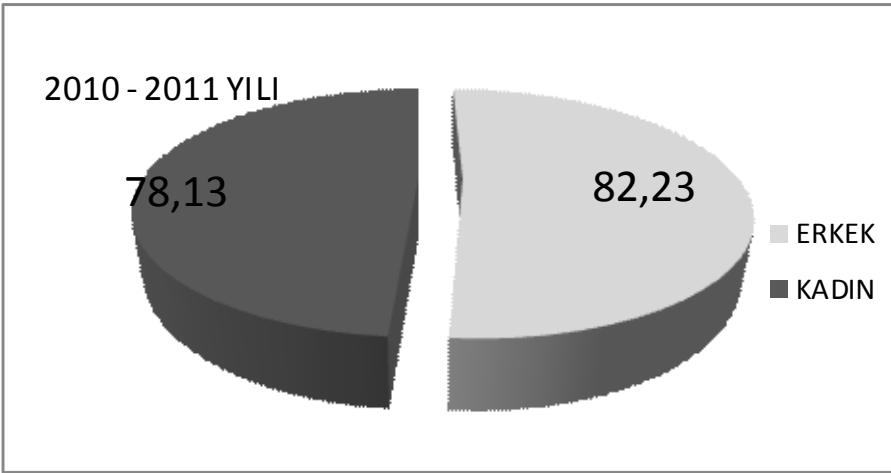
Cinsiyete Göre Eğitim Durumu (Trabzon - 2011) (15 + Yaş)

Bitirilen eğitim düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	39.144	5.144	34.000
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	39.560	11.272	28.288
İlkokul mezunu	151.276	65.928	85.348
İlköğretim mezunu	101.475	55.021	46.454
Ortaokul veya dengi okul mezunu	30.359	18.910	11.449
Lise veya dengi okul mezunu	143.087	83.550	59.537
Yüksekokul veya fakülte mezunu	63.083	37.863	25.220
Yüksek lisans mezunu	3.508	2.084	1.424
Doktora mezunu	1.441	980	461
Bilinmeyen	17.941	8.684	9.257
Toplam	590.874	289.436	301.438

İlköğretimde Okullaşma Oranları

Ortaöğretimde Okullaşma Oranları

- Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde ise okullaşma oranları erkeklerde % 43,47, kadınlarda % 36,5'tir.

Trabzon – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Trabzon'da mülkiyeti Trabzon Belediyesi'ne ait 2011 yılında hizmete açılan 15 kapasiteli kadın konukevi bulunmaktadır.

KonuKevinde Kalan Kişi Sayısı (Haziran 2012)

Kapasite	Mevcut	Barınan	
		Kadın	Çocuk
15	27	11	16

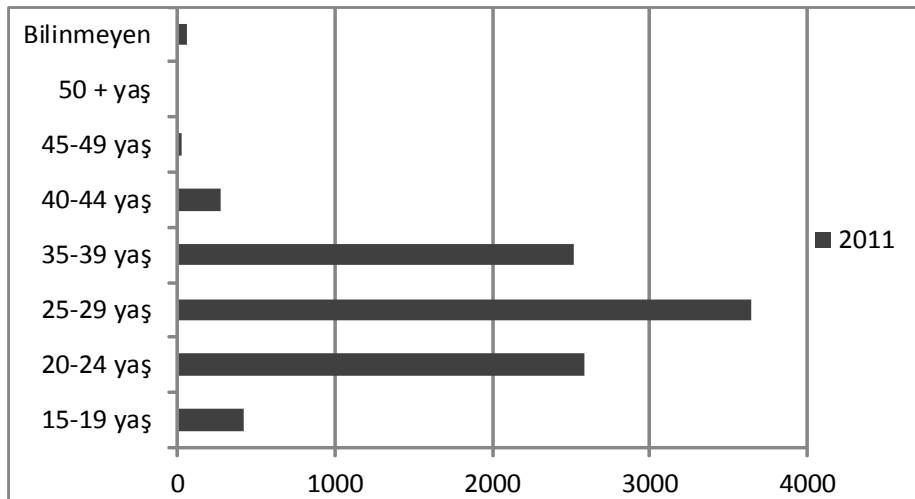
Açılışından Bu Zamana Kadar Kalan Kişilerin Durumu (Haziran 2012)

Sıra No	Kuruluşa Geliş Nedeni	Kişi Sayısı
1	Aile İçi şiddet Mağduru	30
2	İstismar Nedeniyle Gelen	8
3	Kalacak Yeri Olmayan	4
4	Can Güvenliği Nedeniyle Gelen	6

Aile İçi şiddet Bildirimi

Bildiren Birim	Sayısı
Mahkeme	87
Emniyet ve Jandarma	118
Toplam	205

02.07.2012 tarihine kadar

Annenin Yaş Grubuna Göre Doğum Oranı

Trabzon'da Kadınların Karşılaştığı Sosyal Sorunlar

- Özellikle kırsal alanlarda eğitim düzeyi ve ekonomik özgürlüğü olmayan kadınların erken yaşta evlendirilmesi.
- Sosyoekonomik gücü olmayan kadınların aile içi yaşanan sorunlarda ailenin karar mekanizması dışında hareket edebilme özgürlüğüne sahip olmaması.
- Kadınların özel yaşam dönemlerinde (gebelik, menopoz, lohusalık vb.) ihtiyaç duydukları ruhsal destek hizmetlerinden yararlanabilecekleri kamusal hizmetlerin yeterince organize edilmemiş olması.
- Kadınların ücretsiz olarak çocuk bakımında destek alabilecekleri, bu şekilde sosyal yaşama daha çok katılabilecekleri kreş, çocuk kulübü gibi hizmetlerin yetersizliği.
- Yaşanan yoğun kültürel ve sosyal baskı nedeniyle kadınların evlenme ve boşanma gibi yaşam olaylarında bağımsız karar verememesi.
- Sanayileşmenin ve iş alanlarının yetersizliği nedeniyle eğitimsiz ve vasıfsız kadınların çalışabileceği iş alanlarının sınırlı olması.

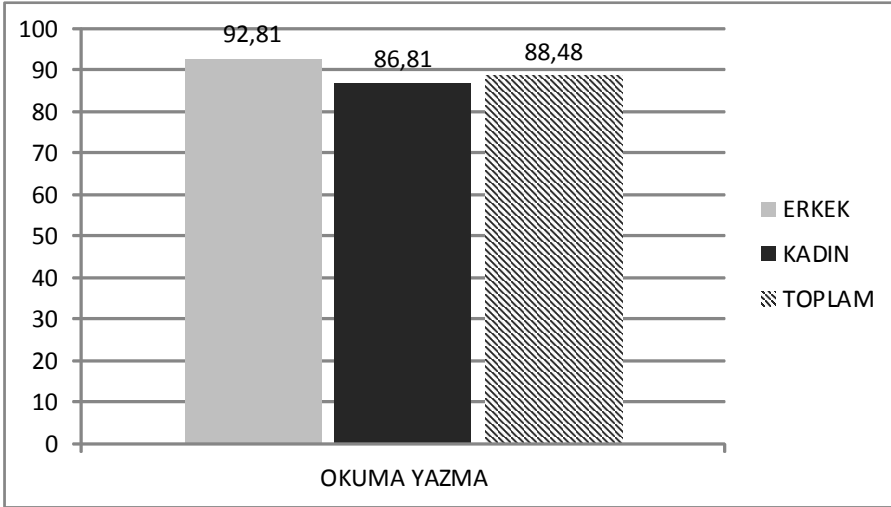
Trabzon - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- İl Kadın Koordinasyon Kuruldu. (Vali yardımcısının başkanlık ettiği Kurulda kadın sivil toplum örgütlerinin geniş katılımı zorunlu)
- Eşitlik Birimleri
- Meclislerde Eşitlik Komisyonları kuruldu.
- Yerel Meclis İzleme Grubu (Sadece kadın örgütlerinin katılımıyla değil, pek çok örgütün içinde yer aldığı bir grup, ortak bir protokol hazırladı ve katılımcılar tarafından imzalanarak kuruldu)
- Kadın Platformu
- Kent Konseyi Kadın Meclisi kuruldu.
- Kent Konseyinde %33'lük kadın kotası bulunmaktadır.

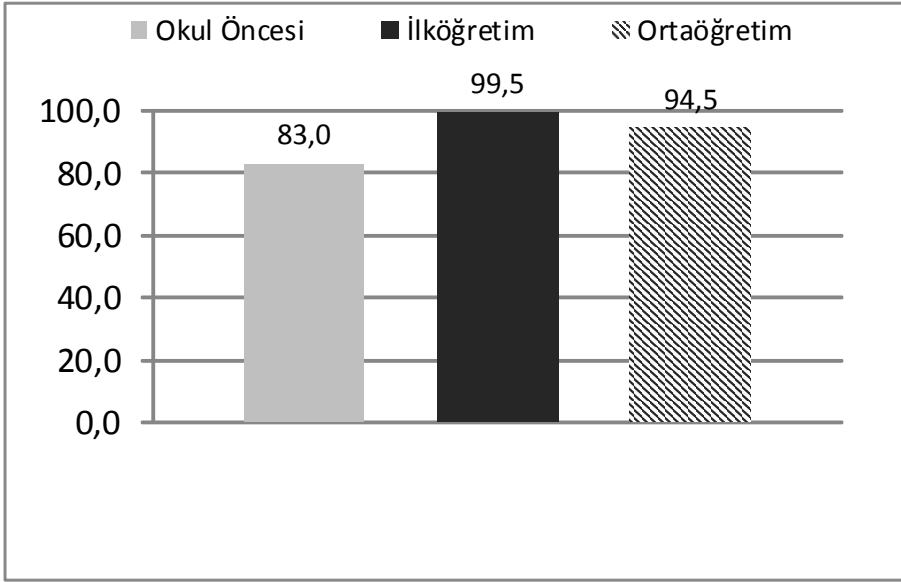
Trabzon – Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

Temsiliyet	Sayı
Milletvekili	1
İl Genel Meclis Üyesi	2
Belediye Başkanı	-
Belediye Meclis Üyesi	15
Köy Muhtarı	-
Köy İhtiyar Meclis Üyesi	2
Mahalle Muhtarı	1
Mahalle İhtiyar Heyeti Üyesi	23
Toplam	44

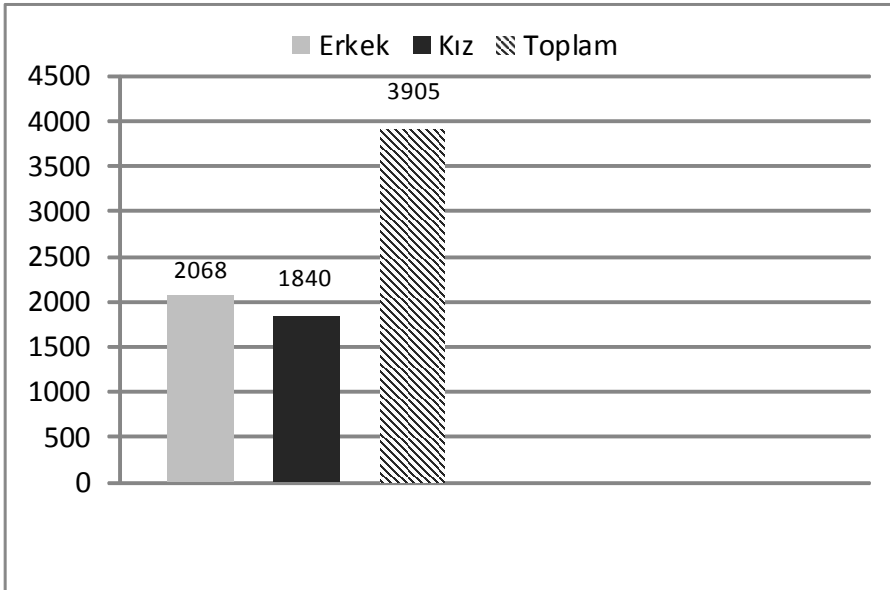
GÜMÜŞHANE- Eğitim (Okuma Yazma Oranları)

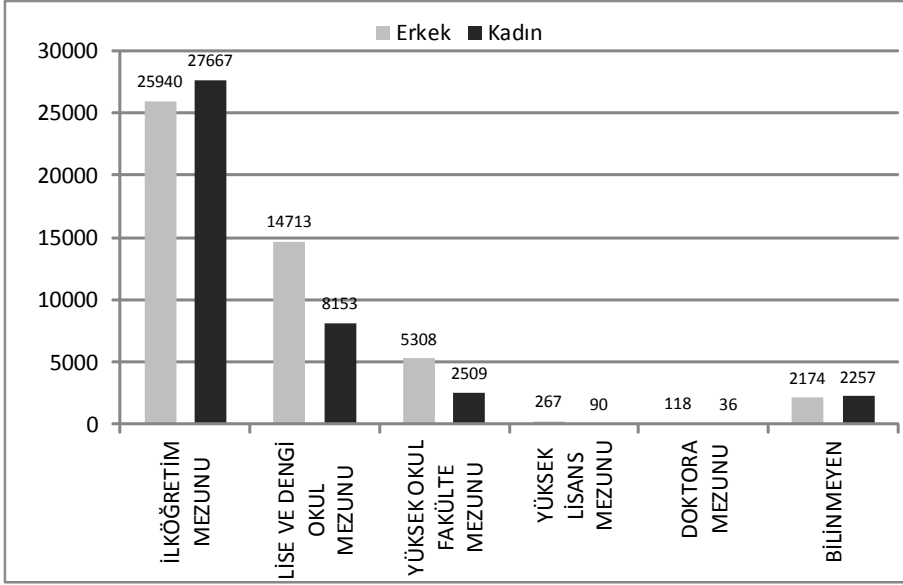
Okullaşma Oranı(%)

Mesleki Ortaöğretimde Öğrenci Sayısı

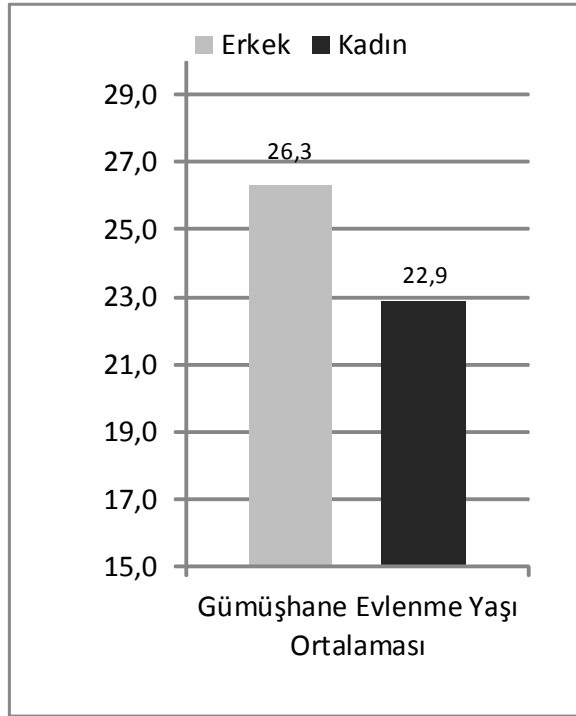
Cinsiyete Göre Eğitim Durumu

Gümüşhane – Kadına Karşı Şiddet ve Sosyal Meseleler

	2011	6/2012
Kadına Karşı Şiddet Olay Sayısı	85	64*
Tedbir Kararı Alınan Mağdur Sayısı	4	35*
Kadın Sığınma Evine Teslim Edilen Mağdur Sayısı	4	-
Cinsel İstismar Olay Sayısı	20	12
Erken Yaşta Evlilik (Çocuk Anneler)	—	—

İlk Evlenme Yaşı Oranı

• 2011 yılı verilerine göre ortalama ilk evlenme yaşı Grafikleri incelendiğinde ilk evlenme yaşının Gümüşhane’de Türkiye ortalamasından biraz daha düşük olduğu görülüyor.

Gümüşhane - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Geliştirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

Birimler	Üye Sayısı
Kent Konseyi Kadın Çalışma Grubu	30
Belediye Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu	3

Gümüşhane - Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsilîyet

İl Genel Meclisi Kadın Üye Sayısı	–
Belediye Meclisi Kadın Üye Sayısı	2
Kadın Belediye Başkanı Sayısı	–
İl Müdürü Ve Müdür Yardımcısı Sayısı	2
İlçe Müdürü Ve Müdür Yardımcısı	5

Gümüşhane – Kadın ve Çalışma Yaşamı

Çalışma Yaşındaki Kadın - Erkek Sayısı	42.079 – 45.159
Çalışma Yaşındaki Kadın Sayısı	42.079
İşkur Kaydı Olmayan Kadın Sayısı	40.659
İşkura Kayıtlı Çalışmayan Kadın Sayısı	1420
Ssk'lı Çalışan Kadın Sayısı	1734

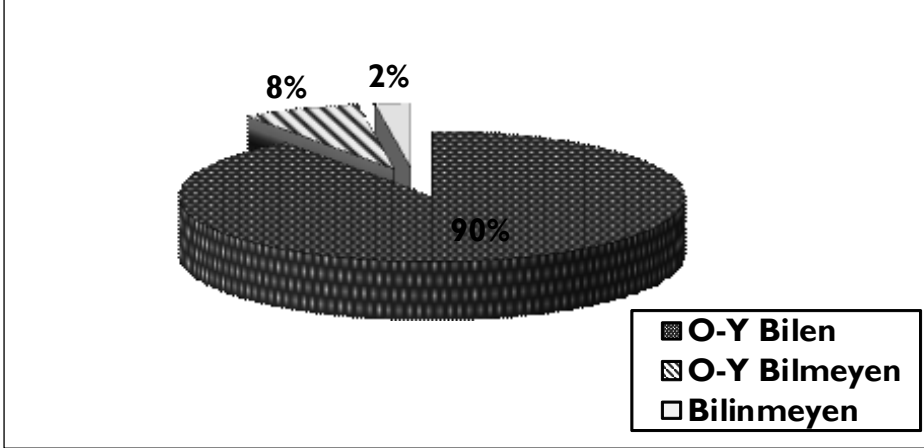
Gümüşhane – Kadın Konusunda Çalışan Sivil Toplum Kuruluşları

Kadınlarla İlgili Çalışan Dernek Sayısı . Türk Kadınlar Birliği Derneği . Kelkit Kadınları Danışma ve Dayanışma Derneği . Yaşam Kadın Merkezi Derneği . Gümüşhane Yakamoz Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Der.	4
Kadın Derneklerinin Kadın Üye Sayısı	89
Kadınların Aktif Olarak Görev Aldığı Dernek Sayısı	16

5. MALATYA-ELAZIĞ-TUNCELİ-BİNGÖL Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu

MALATYA - Eğitim

İlin Eğitim Durumu

Malatya – Kadın ve Çalışma Yaşamı

Kadınların İşgücüne Katılım Oranları

	Başvuru	İşe Yerleştirme	Kayıtlı İşsiz	Kayıtlı İşgücü
Toplam	359	172	9081	10278

Mikrokredi Uygulaması Kapsamında Kredi Verilen Kadın Sayısı ve Kredi Miktarı

Yılı	Mikro Kredi Verilmiş Kişi Sayısı	Kredi Miktarı
2010	621	918,979
2011	651	676,400
2012	751	474,800
Toplam	2.023	2.072,202

Kadın Girişimci Oranları

Yılı	Girişimci Adayı Eğitimi Alan	İş Yeri Açan
2011	290	45
2012	261	12

Malatya – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

• Malatya’ da, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü’ne bağlı olarak bir adet kadın konukevi bulunmaktadır. 16 kadın ve 2 çocuk olmak üzere 18 kişilik kapasitesi bulunmaktadır. Hâlihazırda 2’ si çocuk 11 kişi kalmaktadır.

Malatya - Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kadınların Sorunlarının Çözümü Ve Statülerin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

- Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Bünyesinde Bulunan Aile Danışma Merkezi ve
- Malatya Belediyesi Bünyesinde Bulunan Aile Danışma Merkezi Olarak 2 birim bulunmaktadır.

TUNCELİ - Eğitim

• Tunceli’nin, ilköğretim ve ortaöğretim okullaşma oranları bakımından Doğu Anadolu Bölgesi ve Türkiye geneli ile karşılaştırılması;

	İlköğretimde Net Okullaşma		
	Toplam	Kız	Erkek
Tunceli	%96,5	%95,7	%97,2
Doğu Anadolu	%96,3	%95,9	%96,7
Türkiye	%98,4	%98,2	%98,6

	Ortaöğretimde Net Okullaşma		
	Toplam	Kız	Erkek
Tunceli	%80,2	%78,2	%82,2
Doğu Anadolu	%51,3	%44,3	%57,9
Türkiye	%69,3	%66,1	%72,4

Mesleki Ortaöğretim Cinsiyet Oranları

	Sağlık Meslek Lisesi	Endüstri Meslek Lisesi	Kız Meslek Lisesi	Toplam
Kız	69	1	66	136
Erkek	19	215	35	269

• Mesleki ortaöğretimde kız çocukları erkek çocuklarına göre daha az okullaşma oranına sahiptir.

Genel Eğitim Durumu

	Okur Yazar	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Yüksekokul Mezunu	Yüksek Lisans Mezunu	Doktora Mezunu
Kadın	5258	7220	4511	984	6591	2469	137	21
Erkek	5629	6801	10409	2024	13328	4603	239	49

Tunceli – Kadın ve Çalışma Yaşamı

• İlde kadınların çalışma yaşamına katılmalarında herhangi bir sosyal ve kültürel engel bulunmamakla birlikte yeterli iş imkânlarının olmaması kadınların iş hayatına katılmasında ciddi bir engel teşkil etmektedir.

• Tunceli’ de kadın girişimci sayılarına bakacak olursak; Tunceli Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanlığı’na 87, Tunceli Ticaret ve Sanayi Odası’na 15 kadın girişimcinin kayıtlı olduğu görülmektedir.

• Tunceli’de kadınların en büyük sorunlarından birisi de işsizliktir. Yeterli iş alanlarının olmaması nedeni ile istihdam sağlama oranı oldukça düşük kalmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinin başında terör konusundaki hassas durumunun devam etmesi olarak görülmektedir.

• Mikro kredi uygulaması kapsamında kredi verilen kadın bulunmamaktadır. Kredi miktarının az oluşu kadınların mikro krediye başvurmalarını olumsuz etkilemektedir.

• Tunceli’de meslek sahibi olamayan kadınların bir kısmı, kamu kurum ve kuruluşlarında hizmet alımı yolu ile istihdam edilmektedir.

Tunceli – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- 6284 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 08/03/2012 tarihinden itibaren şiddet gördüğü için mülki amirlere ya da kolluk kuvvetlerine başvurarak hakkında tedbir kararı alınan 52 kadın bulunmaktadır.

- Tunceli’de kadın konukevi bulunmamaktadır. Bu nedenle kadın konukevine yerleşmek üzere başvuruda bulunan kadınların başvuruları değerlendirilerek diğer illere gönderilmektedirler.

Tunceli – Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsiliyet

- Tunceli yerel yönetimlerinde tek kadın belediye başkanı bulunmaktadır. İl genel meclisinde 1 kadın üye, il ve ilçe belediye meclislerinde toplam 95 üyeden il belediye meclisinde 3 kadın üye, ilçe belediye meclislerinde toplam 5 kadın üye olmak üzere toplam 8 üye yer almaktadır. 366 köy muhtarlığında sadece 2 kadın muhtar bulunmaktadır. Tunceli’de Türkiye genelinde olduğu gibi karar alma organlarında kadın yöneticilerin az olduğu görülmektedir.

- Tunceli’ de bulunan kamu kurumlarında il müdürü düzeyinde 1 ve kamu kurum ve kuruluşlarında yönetici konumunda (il müdür yardımcısı, şube müdürü, kuruluş müdürü, okul müdür ve müdür yardımcısı) 34 kadın görev yapmaktadır.

BİNGÖL - Eğitim

Cinsiyete Göre Okuma Yazma Durumu

	Okuma Yazma Bilen	Okuma Yazma Bilmeyen	Durumu Bilinmeyen	Toplam
Kadın	91.205	18.529	2.799	112.533
	% 81	% 16,5	% 2,5	
Erkek	111.128	4.752	3.042	118.922
	% 93,4	% 3,9	% 2,7	

Okullaşma Oranları

	Kadın	Erkek	Toplam
İlköğretim	96,18	96,88	96,54
Ortaöğretim	76,43	92,46	84,60

Mesleki Ortaöğretimde Cinsiyet Oranları

Okul	Derslik	Öğretmen		Öğrenci	
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
16	164	140	216	3798	3663
		% 39,3	% 60,7	% 50,9	% 49,1

Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyet Oranları

	Kadın		Erkek	
Okuma Yazma Bilmeyen	16.659	%78,8	4.477	%21,2
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	35.549	%54,1	30.128	%45,9
İlkokul Mezunu	20.484	%54,1	17.359	%45,9
İlköğretim Mezunu	20.324	% 41	29.218	% 59
Ortaokul veya Dengi Okul Mezunu	1.688	%30,9	3.761	%69,1
Lise veya Dengi Okul Mezunu	9.976	%30,8	22.372	%69,2
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	3.028	%27,8	7.859	%72,2
Yüksek Lisans Mezunu	116	%26,1	328	%73,9
Doktora Mezunu	40	%27,9	103	%72,1
Bilinmeyen	2.799	%47,9	3.042	%52,1
Toplam	110.663 Kişi		118.647 Kişi	

Bingöl – Kadın ve Çalışma Yaşamı

İstihdam Edilen Kadınların Sektörlere Göre Dağılımı

	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
Kadın	93	8	40	141

Mikro Kredi

• Mikro Kredi Projesi, Bingöl İl Özel İdaresi ve İsrافی Önleme Vakfı arasında 2009 yılında yapılan protokol ile başlamış olup, Projeden bu güne kadar 945 kadın yararlanmıştır. Toplamda 1.088.428,00 TL mikro kredi verilmiş ve % 100 geriye dönüş sağlanmıştır.

• Kadınların yaptığı el ürünlerinin sergilenmesi için Mikro Kredi Çarşısı açılması çalışmaları devam etmektedir.

Bingöl - Kadına Karşı Şiddet ve Sosyal Meseleler

Kadına Karşı Şiddet ve Sosyal Meseleler		Bingöl
Şiddet Gördüğü Gerekçesiyle Başvuruda Bulunan Kadın Sayısı	2011	87
Şiddet Gördüğü Gerekçesiyle Koruma Altına Alınan Kadın Sayısı	2011	36
İlde Bulunan Kadın Sığınma Evi Sayısı		0
Erken Yaşta Evlilik (16-19 yaş)		546
Çocuk Anne Verileri (<15 yaş)		1
Çocuk Anne Verileri (15-19 yaş)		487
Ortalama İlk Evlenme Yaşı		20-24 yaş

Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumları

	< 15 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25-29 Yaş	30-34 Yaş	35-39 Yaş	40-44 Yaş	45-49 Yaş	50+ Yaş	Bilinmeyen	Toplam
Doğum Sayısı	1	487	1578	1545	1069	593	125	35	5	14	5452
Doğum Oranı %	0,01	8,9	28,9	28,3	19,6	10,8	2,2	0,6	0,09	0,25	

Bingöl - Kadınların Sorunlarının Çözümü ve Statülerinin Güçlendirilmesi Amacıyla Oluşturulan Birimler

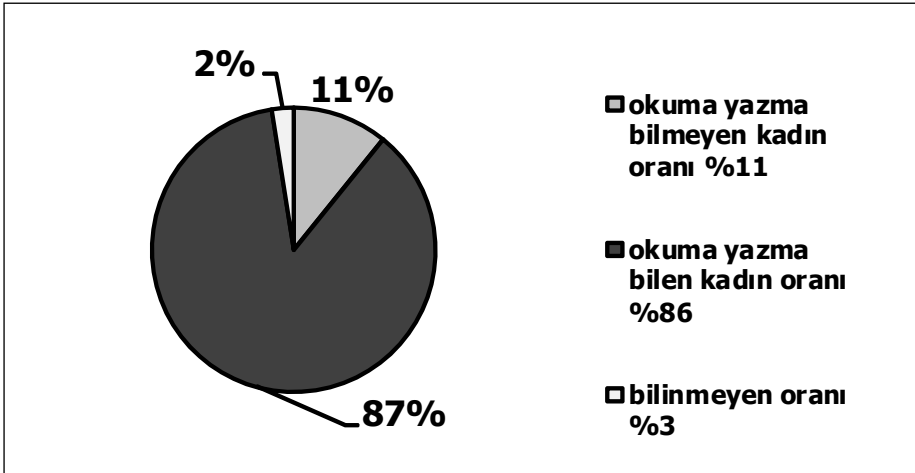
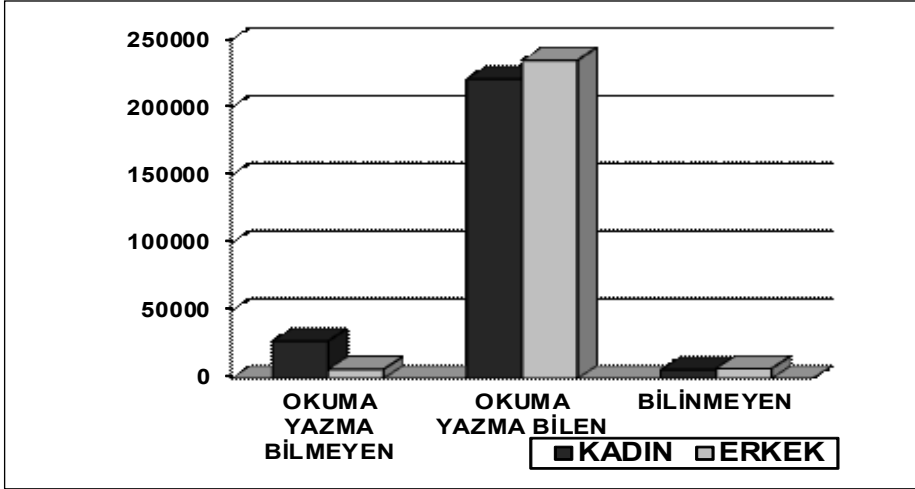
Bingöl Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi	Şiddetin azaltılması ile ilgili aile eğitimi ve seminerler İslam'da kadının yeri konulu seminerler
Bingöl Belediyesi Kadın Koordinasyon Merkezi	Annelik okulu Evlilik okulu 150 Yetim Çocuğun Giydirilmesi 150 Genç Kıza Mesleki Eğitim Her yeni doğum yapan annelerin hastanede ziyareti
Bingöl Belediyesi Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu	Komisyon 5 kadın üyeden oluşmakta olup, konu ile ilgili yönlendirme ve rehberlik çalışmaları yapmaktadır

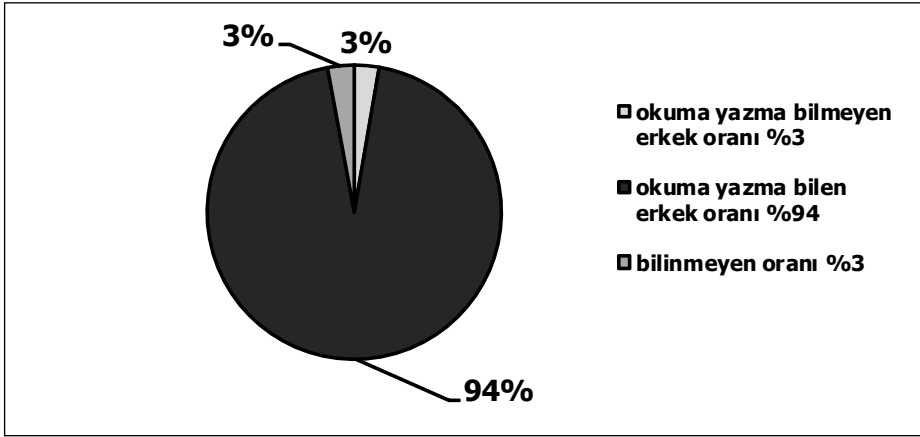
Bingöl - Karar Alma Mekanizmalarına Katılım ve Temsilîyet

İl Genel Meclisindeki Kadın Üye Sayısı	Belediye Meclisindeki Kadın Üye Sayısı	Kadın Belediye Başkanı Sayısı	Kamuda Kadın Yönetici Sayısı
--	4	--	7

ELAZIĞ - Eğitim

Okuryazar Oranı

• Yaklaşık olarak %8 oranında bir farkla, erkeklerin okuryazarlık oranı kadınlardan fazladır.

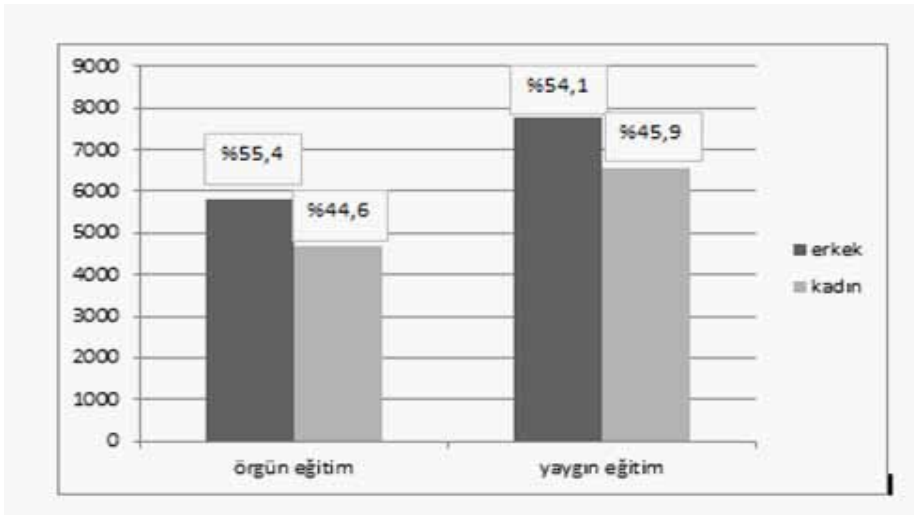
İlköğretimde Okullaşma Oranı

• 2011 yılı verilerine göre, ilköğretimde erkeklerde okullaşma oranı 98,77, kadınlarda okullaşma oranı 98,56 ve ortalama 98,67'dir.

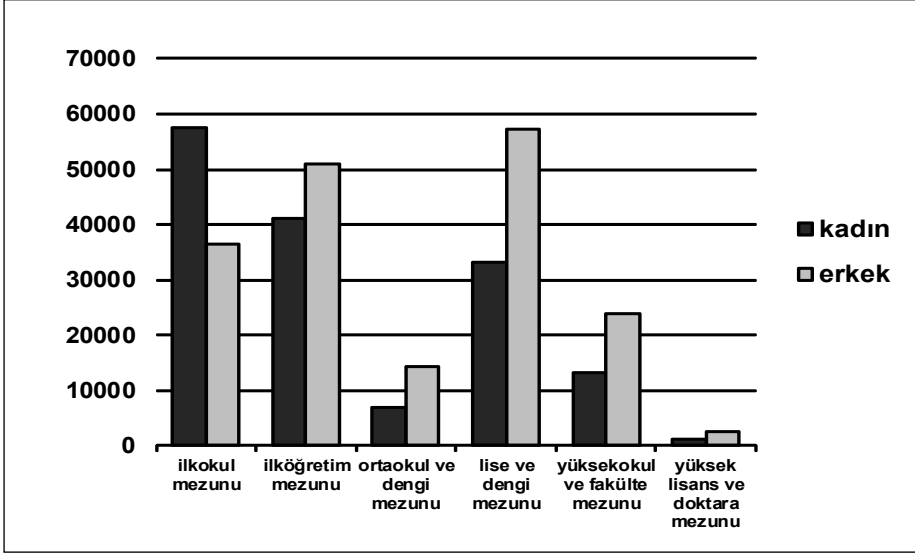
Ortaöğretimde Okullaşma Oranı

• 2011 yılı verilerine göre, ortaöğretimde erkeklerde okullaşma oranı 68,53, kadınlarda okullaşma oranı 66,14 ve ortalama 67,37'dir.

Mesleki ortaöğretimde cinsiyet oranları

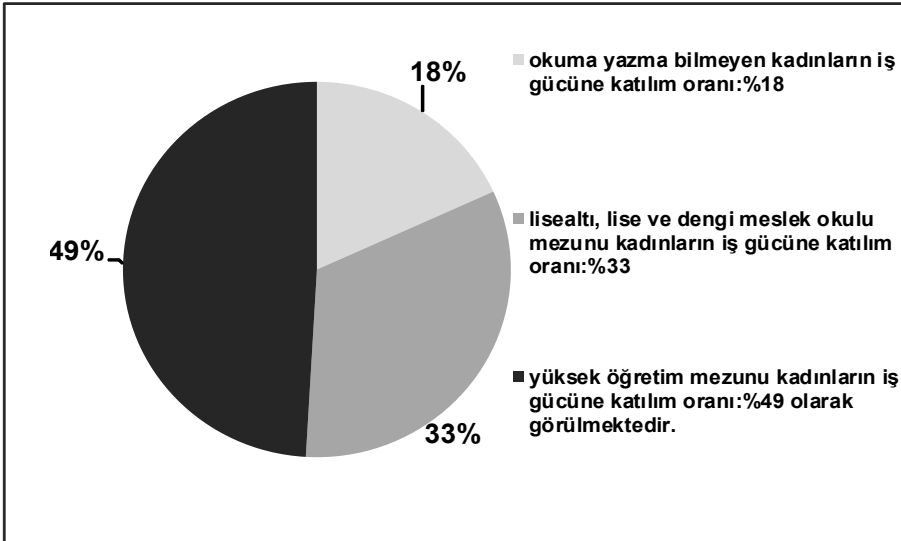
Mezuniyet Durumuna Göre Cinsiyet Durumu

• Tabloda görüldüğü üzere, ilköğretim mezunu kadın sayısı erkeklerden fazla, ilköğretim mezuniyetinden itibaren de, artık erkeklerin sayısı, her eğitim düzeyinde kadınlardan daha fazladır. Tabloda, dikey sütundaki sayısal verilerden, cinsiyet durumuna göre mezuniyet sayıları görülmektedir.

Elazığ – Kadın ve Çalışma Yaşamı

Kadınların Eğitim Düzeyine Göre İşgücüne Katılım Oranları

İstihdam Edilen Kadınların Sektörlere Göre Dağılımı (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) (15 + yaş) Tablo I

Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları
2000	12000	7000	10000	8000

İstihdam Edilen Kadınların Sektörlere Göre Dağılımı (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) (15 + yaş) Tablo II

Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam Tablo I ve II
85000	3000	0	15000	142000

• Bu tablolarda TRB1 bölgesindeki 15 yaş ve üzeri kadınlar, meslek gruplarına göre sınıflandırılmışlardır. Toplam 142 bin kadının, çeşitli sektörlerde istihdam edildiği görülmektedir. Bu rakamlara yalnız kamu değil, özel sektördeki meslek grupları sayısal verileri de dâhildir.

Mikro Kredi Uygulamaları

- * Elazığ'da 1925 kadın kredi kullanıp aile bütçesine katkı sağlanmıştı.
- * Toplam 2.393.435 TL kredi dağıtılmıştır.
- * Geri dönüşümlerde %100'lük başarı sağlanmıştı.
- * 103 kadın Haziran 2012 itibariyle kredi almayı beklemektedir.

Elazığ – Sosyal Meseleler ve Kadına Karşı Şiddet

- Elazığ'da, 2012 yılı içerisinde şiddet gördüğü gerekçesiyle başvuruda bulunan kadın sayısı 278 olup, mahkeme tarafından koruma altına alınan kadın sayısı 270'dir.
- Elazığ'da kadın sığınma evi bulunmamaktadır.

Annenin Yaş Grubuna Göre Doğum Yüzdesi

- Elazığ'da en fazla doğum oranı %32 ile 25-29 yaş aralığında olmaktadır, bunu %26 ile 20-24 yaş aralığı takip etmektedir.
- 15-19 yaş aralığında çok genç anne olanların oranı %7'dir. 40-44 yaş aralığında doğum yüzdesi %2 ye düşmektedir. 30-34 yaş arası %22, 35-39 yaş arası ise %11'dir.